BIBLIOTECA NAZ.
Vittorio Emanuele III
XXIX
A
62
NAPOLI

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

ADITUS NOVUS AD OCCULTAS SYMPATHIÆ ET ANTIPATHIÆ CAUSAS inveniendas:

PER

Principia Philoſophiæ naturalis, ex Fermentorum artificioſa ANATOMIA hauſta, PATEFACTUS.

à

SYLVESTRO RATTRAY,
MED. DOCT. Glasguenſi Scoto.

Natura eſt arcanorum ſuorum interpres fidiſſima, nam quæ in uno aliquo genere obſcurius exhibet, ea luculentius in alio explicat.

TUBINGÆ,
Impenſis JOHANNIS HENRICI REISII,
ANNO DOM. M DC LX.

CLARISSIMO,
AMPLISSIMO AC CONSULTISSIMO
VIRO,
D. D. JOANNI SCOTO,
SCOTOTARVATIO,
Nobili Muſarum Mæcenati, Amico ſuo ſubmiſsè colendo,
Sylveſter Rattray, Med. Doct.
S. P. D.

IN univerſa ſcientiarum Cyclopædia (Vir Clariſſime) jure ſibi primas vendicat Phyſica; cujus ſtudium res ſanè ardua, ſacra & planè divina: ſed ita naturâ comparatum eſt, ut, quietem potiùs amantes, quàm ea quæ diffi-

ciliа & obſcura ſunt, & in condo naturæ tenebricoſo latitantia indagantes, ingeniis obices poſuerimus, ignaviam lege quadam ſancientes. Quod, ne verba in re tam manifeſta prodigamus, non opus eſt pluribus rationum momentis ſtatuminare; nam Authores Phyſici, maxima ex parte. nihil præter ſcitam inſcitiam plenis plauſtris ingerentes, dicunt ſe malle cum *Ariſtotele, Galeno*, & Antiquis errare, quàm cum *Neotericis* vera proferre. Dicterium verè Satanicum, ſcientiarum omnium internecinum exitium, ingeniorum acutiſſimorum venenum verè deleterium, quo in ipſo limine ita contaminantur, &, niſi ſalutare aliquod antidotum hauſerint, inebriantur & ita infatuantur, ut in poſterum continuò ceſpitantibus, à veritatis

trami-

tramite aberrantibus, & Ictericis oculis objecta conſpicientibus, omnia iis flaveſcant, ad præconcepta opinionum portenta, naturam inſcitiæ funiculis devinctam pro libitu torquentibus, quod impiū ſemper judicavi, & à verò Philoſophiæ ſtudio alieniſſimum. Ideoque in concinnando noſtro hoc Tractatu non libros ſcriptorum, ſed folia & codicem naturæ à vinculis liberæ evolvi. En igitur, Domine clariſſime, Muſarum Charitumque deliciæ, *Palladis* & *Apollinis* Alumne meritiſſime, tenellum ingenioli noſtri fœtum, è florigero amæniſſimæ naturæ viridario oriundum, ad aras patrocinii tui gratitudinis obſidem humiliter ſiſto; ut à faſcinatione oculorum malignantium ſartum tectum tuearis. Interim non ignoro, te ſplen-

dorem ex noſtra commendatione, & opuſculis non aucupari, qui lucere vis iis ignibus, quos proprii labores accenderunt, ſed ut teſtatum facerem, immane quantum veſtræ humanitati & benevolentiæ deberem; quem ſi æqui bonique conſulere digneris, excitabitur animus tam ſuaviter ſtimulatus ad majora offerenda. Vale.

Datum Glasguæ,
10. *Febr.* 1658.

Clariſſimi Nominis tui

Studioſiſſimus Cultor,

SYLVESTER RATTRAY.

Præfatio ad Lectorem.

INſanabile illud hujus ſæculi cacoethes (amantiſſime Lector) ſcripturiendi nimirum prurigo, quæ paſſim graſſatur, ſuo contagio me leviter fermentando, inter alios authores, qui ἄμετροι ſunt καὶ ἀνάριθμοι, impulit ut Rudimenta ſtudiorum juvenilia, & præcoces, ne abortivos dicam, ingenioli noſtri fœtus, lucis & Doctorum aleam ſubire permitterem. Ante duos annos hortatu quorundam amicorum, animus erat tractatum tantùm de Sympathia & Antipathia, Mineralium, Vegetabilium, & Animalium exornare, cui ſedulò incumbens, poſtquam plurima per claſſes diſtribuiſſem exempla, atque exinde Corollaria deducens, inveni multa planè repugnantia principiis Philoſophiæ Peripateticæ, Epicureæ, &c. Exin perſpicuè cognovi, naturam tam anguſtis cancellis non poſſe concludi, ideoque meritò poſt-habitis omnium libris & opinionibus,

me immenſo naturæ pelago, ratione duce, experientiâ Palinuro, pro Arcto naturæ phænomena deſignando, commiſi: Quibus curſum meum dirigendo, Scyllam ſæpe feliciter & Charybdim enavigando, in intima naturæ latiſundia memet demiſi, ubi auguſtiſſima ejus magnalia ſumma cum voluptate contemplanti, nudam, neque confragoſis diſputationum ineptarum ſalebris veſtitam (quibus dignitas ejus & forma magis obſcurantur & offuſcantur, quàm illuſtrantur) mihi per tranſennam ſeſe conſpiciendam obtulit. Cujus conſpectu intellectus, ſicut veſpertilionum oculi ad ſolis radios, vacillans, Proteiformem illam virginem non intueri, nedum vivis coloribus depingere poterat: & ſic ſtans obtutu defixus in uno, ſplendore faciei, ita occæcatus ſum, ut neceſſe eſſet oculos fatiſcentes aliò ad viſum disgregatum recuperandum deflectere. Ecce ſe mihi interea obtulit ingens ſpeculum ex materia Vegetabilium, Minerabilium, & Animalium conflatum, ubi virgo iſta quotidie ſeſe offert conſpiciendam amatoribus ſuis: at ocelli mei,

ſpiſſo

ſpiſſo velut glaucomate obſeſſi, per nebulam tantum, faciem in ſe ſplendentiſſimam intueri poterant. Adde quod è longinquo ſtabant grandævi quidam ſenes, quorum alii obliquis, alii caſiis, alii ictericis oculis ſpeculum intuentes, faciem naturæ pulcherrimam pro vario intuitu variè & diverſiſſimis coloribus pingentes & adumbrantes, longè tamen à prototypo deviantes, ſuam quisque picturam ſupra aliorum laudibus extollens, magna hinc inter eos orta eſt diſcordia, nunc his, nunc illis, ex hominum opinione vincentibus. Pulvere iſtius acerrimi certaminis adeo pro longo tempore conſpurcarunt, ut exinde deſperarint poſteri unquam in ſpeculo iſto faciem ejus pulchrigenam ſe ampliùs viſuros, ideoque fictitiis iſtis contenti, ab ulteriori ſcrutinio quieſcebant. Exactis quibusdam ſeculis naſuti quidam exorti ſunt, quibus fucum ſubolfacientibus glaucomate magna ex parte ſale ex oculis abluto, clarior paululum viſus obtigit: ac indignabundi ſe tandiu putationibus & phantaſmatis aliorum, fictis & fucatis coloribus [illegible]

 raſa-

ra faciem delineantium ludificari, ſerio ſcrutinio ſe dantes omnem movebant lapidem, ſi quid ſub ſole fortè reperirent, quod priſtinum ſplendorem ac nitorem ſpeculo, abſterſo iſtius certaminis pulvere, conciliaret. Fruſtra diu, multis tentatis præſidiis, laborarunt, ac tandem ſubiit animos igne comburere, accenſo autem igne haud improſpere laborarunt, nam, ablatis ejus vi facibus ex multis ſpeculi partibus, hic oculum, illic genam, iſtic palpebras, aſt omnia tantum dimidiata, viderunt. De hinc tanto amore ardebant integram ejus faciem conſpiciendi, ut ignis gradum intendentes, ſecundò opus aggreſſi ſint. Sed interea tantus evolavit fumus, ut fuligine denſiſſimâ adhærente duas faciei partes, velamine magis furvo obſcurarint tertia ejus parte, ubi ignis immediatè agebat, manente tantum clarâ; unde reliquas duas, ſi non intactas, ſaltem leviter & ſuperficietenus adumbrarunt coloribus ex trium miſtelâ, Salis *nempe,* Sulphuris, *& Mercurii, haud ſufficientibus, quacunq; proportione inter ſe coeant ad tot diverſas figuras*

ras

ras, proportiones, colores, odores, ſapores, &c. delineanda, quæ in ſpeculo naturæ ſe viſui offerunt; & licet imparibus telis & viribus opus aggreßi oneris ponderi oppreßi fatiſcentes ſuccubuerint, tamen non negandum eſt eos immenſis & continuis ſudoribus & laboribus (quibus Dii omnia vendunt) præclara ſpolia & celeberrimam mercedem retuliſſe. Igitur, ut miſſos faciamus eos qui ex impari confluxu quatuor elementorum, atque alios qui ex duobus, alios etiam qui ex Atomorum coitionibus naturæ varietates depingere conantur. At noſter Palinurus verè pollicitus eſt, ſi pro polo deſignarem ipſius naturæ phænomena, non opinationes aliorum & ſcripta fallacia ſe non ſolum monſtraturam ſpeculum in ſuo ſplendore & nitore naturali; Ariadneo filo facem in obſcuris præferendo. & in Labyrinthis intricatißimis, per manus ducendo, & navem à ſcopulis, procellis, & prædonibus incolumem, ex tam immenſo & profundo pelago reducendo, ſed etiam quibus coloribus faciem naturæ in ſpeculo nitentem ad vivum depingerem. Atque

que id neque ex miſtela quatuor, trium, duorum, aut ex Atomorum phantaſticarum congregatione aut ſegregatione, ſed ſolâ purâ, ſimplici, & limpidâ aquâ opus eſſe perficiendum, in Tabula autem ipſa latitare tot inviſibilia contagia à naturæ ipſius digito in prima creatione impreſſa, quot expectationes proportionum, odorum, ſaporum & virtutum, ex quibus naturæ proteizantes varietates originem ducunt. Ego igitur, benigne lector, quò facilius ac felicius ad occultas Sympathiæ & Antipathiæ cauſas pervenirem & penetrarem, hoc tramite inſiſtendum fore duxi, primùm principia philoſophiæ naturalis, maximè verò ea quæ ad præſens inſtitutum accommoda ſunt ex hoc fonte limpidiſſimo eruere, & prolegomenωn loco deſcribere, antequam ulteriori ſcrutinio cauſas Sympathiæ & Antipathiæ in ſpecie proſequerer: unde habes hic prima quaſi rudimenta & fundamenta majoris operis, ad excitanda eruditorum ingenia & acumina, veterno & narcoſi inexpugnabili jam diu ſopita, ex cognitione fructus deveniendo ad

cogni-

cognitionem arboris, quæ in ſtudio philoſophiæ naturalis inter omnes ſola eſt methodus certiſſima, tutiſſima, & præſtantiſſima. Non me latet hîc occurrere quædam exempla, de quorum veritate dubitant viri doctiſſimi, ſed his in eruendis corollariis non utar. Et licet nullibi tot exempla Symphathiæ & Antipathiæ reperiri poſſint in uno tractatu, tamen quia omnia tum philoſophorum tum medicorum ſcripta hiſce aut ſimilibus referta ſunt, ut cuivis perſcrutanti liquidò patebit: viſum eſt authorum nomina ſilentio præterire, tum ne tractatus hic authorum nudis nominibus ſolum turgeſceret, tum quia teſtimonia humana tanti, haud ponderant, quantum propria uniuscujusque experientia; appoſui multa igitur hic, ne, quæ tota antiquitas tanquam veriſſima amplectebatur, temere viderer repudiaſſe, & ut ſi alicui eſſet animus ea experiendi hic in ſynopſi paucis ſchedulis comprehenſa habeat quæ aliter niſi lectione tædioſa multorum voluminum haud inveniat. Novi quam ſit arduum novis auctoritatem dare, neq; igno-

ro tractatum hunc laudari, celebrari, vituperari, condemnari, conviciis proſcindi, in admirationem rapi, pro diverſitate geniorum in quorum manus inciderit. Scio me, quamvis bona apertè proferre ſtudui, non poſſe Zoilorum ungues devitare, quibus placere ne quidem ipſe poteſt Jupiter.. *Conſpicio Momos quaſi indignabundos in me arietando vires & virus plenis labris & flabris evomere: ſed ſi tam facilè eſſet eorum opprobria & dubia divinare quàm diluere, laborem ſane non detrectarem. Velim interim cogitent non mirum eſſe in tam abſtruſis naturæ myſteriis homuncionem hallucinari, feci quantum potui; meliora ſi quis dederit, ei nec obſto, nec invideo, ſed lubens palmam cedo, à lectoribus benigniſſimis hoc unum extorquere vellem, ut me, magis veritatis quàm gloriæ avidum putent. Hiſce fruere lector, ſi fuerint genio non inamœna tuo, & ſi vitam, valetudinem, otium* DEus *Opt. Max. largitus fuerit, altiora forſan & jucundiora ex iisdem fontibus eruere non pigebit. Vale.*

Magna-

MAGNALIA NATVRÆ, PER OMNES SYMPATHIÆ & ANTHIPATHIÆ, Mineralium, Vegetabilium, & Animalium, COMPLICATIONES Methodicè digeſta.

Vegetabilium Antipathia.

BRaſſica, Cyclamino appoſita vel juxta ſata, areſcit.
Braſſica, ab Origano, areſcit.
Braſſica,& ruta ſimul ſata,areſcunt
Vites, ſi ei Braſſica applantetur, areſcit, & ſe in adverſum flectit.
Succi eorum etiam poſt, mutuam Antipathiam exercent, nam ebrietatem ex vino, Braſſica compeſcit.
Item ſi Braſſicæ in olla bullienti imponetur

tur tantillum vini, non coquitur neque tenereſcit.

Cucumeres, cum olea, inimicitiam habent.

Quercus Oleæ adverſatur, ita ut ſi juxta ſint, inareſcant.

Vitis abhorreſcit Laurum, neque creſcit, ſi ei Laurus applantetur.

Mala Medica abhorrent panem, nam ſi cumulo inſpergas panem, continuò putreſcunt. (trà.

Arundo flacceſcit, obſita filicibus, & con-

Quercus Juglandi proximè creſcens, areſcit.

Cicuta à Vite flacceſcit, & veneno Cicutæ, vinum poſtea exhibitum, eſt antidotus, ſi verò cum Cicuta exhibeatur, intendit ejus vim.

Nux, umbrâ ſolum proximis arboribus, & vegetabilibus, exoſa.

Lavendula herbis proximè ſatis inimica.

Mandragora vitibus nocet, nam vim iis narcoticam indit.

Chamæpitys Viti adverſatur, & ramis ejus coronati non inebriantur.

C.lo.

Colocynthis omnes herbas ſibi vicinas, veneni modo inficit, & amaras reddit.

Ocymum inficit Cuſcutham, in eo naſcentem.

Salix inimica frugibus, nam juxta ſalicta non creſcunt.

Ruta cum Baſilico non creſcit.

Taxi inſitionem nulla arbor admittit.

Ceraſus, nec Perſici, nec Terebinthi inſitionem admittit.

Si frumentum imponas ſaccis farinaceis, uredinem contrahunt fruges, ex eo productæ.

Thuris arbos inficit alias odoris fragrantia.

Aſſa gravis fætoris participes reddit accreſcentes.

Lupini Sycomoris infeſti ſunt, neque ſimul creſcunt.

Roſa abhorret Cæpe.

Ruta Cicutam odit.

Sigillum B. Mariæ averſatur Braſſicam.

Orobanche, legumina omnia, ſi inter ea creſcat, ſtrangulat.

Aconito ruta adverſatur.

Hedera arboribus omnibus,& ſatis nocet.
Si putamina fabarum juxta radices arborum ſerantur, eas ſteriles reddunt.
Antithora inimica Aconito.

Animalium Antipathia.

TOrpedo Piſcatòris manum convellit, in diſtans operando.

Leo omnium animalium terror, cantu galli terretur.

Homines viſo Lupo, rauceſcunt, & vocem amittunt. (ſtans.

Baſiliſci aſpectus Homini lethalis, in di-

Pullus gallinaceus timet Accipitrem, non prius viſum. (pem.

Agnus, modò enixus timet Lupum & Vul

Confoſſum cadaver coram Judice, præſente Homicidâ, cruorem effundit.

Crocodilus hominibus infeſtus.

Cancri fluviatiles abhorrent Sues, & ab odore fœtido eorum moriuntur.

Araneæ & Bufones, ſe mutuo odio proſequuntur, & veneno Bufonis antidotus eſt Aranea appoſita. Mu-

Mures, Glires & Sues Phaſeolum timent, & citius perirent quàm eum comederent.

Muſtela timet Bufonem, nam ſi diu teneatur in ejus conſpectu, moritur: & attractrici vi ad ſe eam allicit Bufo, ut devoret, nec Muſtela aggreditur Caponem, aut Anates, Bufonibus paſtos.

Canes Pelliones, non prius viſos, odio habent.

Canes Hyænam odio proſequuntur, & contactu umbræ ejus obmuteſcunt.

Gallinæ, appenſo iis milvi capite, nunquam quieſcunt.

Aureolus avis ab aſpectu Icterici moritur, attrahendo ægritudinem ad ſe.

Odor Cancrorum Apes interficit, & ab alvearibus pellit.

Mures cæci, pertranſeundo vel attingendo membrum aliquod hominis, illud ſtupidum reddunt.

Mures odio proſequuntur Scorpiones, & eos interimunt.

Lupi timent Lepores.

Elephas furens ad conſpectum arietis manſueſcit, & ejus morſum ſanat pinguedo ejus.

Elephas Porcelli grunnitum timet.

Serpentes Ibidem timent.

Equus timet Lupum.

Camelum Equus etiam timet.

Veſpertilionem timet Ciconia, & ova ejus contactu ſuo ſterilia reddit.

Crocodilus timet Ibidem.

Otis timet Equum.

Alauda Serpentes timet, nam ſibilis eam faſcinant, & ad ſe trahunt.

Pavonis Vox terribilis Serpentibus.

Pavo terror Bufonum.

Noctua & Phœnicurus ſe mutuò oderunt.

Ibidis penna injecta in cavernam Serpentum, eos ſtupidos reddit.

Hyænam Pardus timet.

Si Equa Lupi veſtigia conculcaverit, torpeſcit & abortit.

Veſpertilio & Ciconia ſe odio proſequuntur.

Vermes Talpam fugiunt.

Simia Serpentes odio proſequitur.

Mineralium Antipathia.

MErcurius tyrannide quadam omnia metalla, dempto auro, deſtruit, omnia cætera metalla Mercurio ſupernatant.

Antimonii vis attrectiva, & humorum purgativa, ligatur à nitro, in Antimonio diaphoretico.

Magnetis vis ligatur præſente Adamante: & tamen hoc negat doctiſſimus *Kircherus.*

Plumbum Adamantem frangit, quod ferrum & ignis non poſſunt.

Lapis Theamedes ferrum abigit, & à ſe pellit, in Æthiopia naſcitur.

Stannum odit omnia metalla, quia ſi cum iis miſceatur, ea impura, friabilia, immalleabilia & dura facit.

Corrodentes aquæ fortes, Salia, Sulphur, Antimonium, metalla ab iis mortificantur, diſſolvuntur, calcinantur, corrumpuntur, & in tenues auras auferuntur.

Mercurius & Antimonium ſe mutuò averſantur.

Aqua

Aqua liquefactionis plumbi, ferrum molle reddit.

Cryſtallus Arſenico adverſatur.

Vegetabilium Sympathia,

Vitis Ulmo gaudet aſſociari, & roboratur ſi tartarum radicibus inſpergatur.

Lupini vitem meliorem reddunt, ſi juxta ſeruntur.

Raphanus, eodem modo, Hermodactylos meliores facit.

Vitis quando floret, turbat Vina in cellis procul, quæ non turbantur ubi nulla Vitis naſcitur: & citius in *Hiſpania* quàm *Gallia*, & illic quàm apud *Rhenum*.

Cerevifia in cadis, florente hordeo, turbatur, & ex hordeo non fit malta, dum reliquum in campis floret.

Cerafi ſpecies impreſſa in Embryonem, per imaginationem maternam, viridefcit, flaveſcit, & rubeſcit cum Cerafis in arboribus, & pro diverſitate regionum citiùs aut tardiùs.

Cucu-

Cucumeres amant aquam.

Olea amica Viti, & lignum Aloes, nam intendunt ejus vim.

Palma non germinat, nec fructificat: Fæmella, niſi vicina ad contactum maris & exciſo mari ſterileſcit.

Vitis admittit inſitionem Oleæ, unde fit Elæoſtaphylon.

Filix reſiſtit frumenti corruptioni.

Aſparagus delectatur in Arundinetis, nam illic melius creſcit.

Caſtaneæ commixtæ Juglandibus, non putreſcunt.

Lilia Roſis applantata, melius creſcunt, & fragrantiora ſunt.

Platanus gaudet ficu inſeri, & accreſcere.

Caſtanea Moro delectatur, & ferè omnibus aliis arboribus.

Quercus Caſtaneæ, Terebinthi, & Ceraſi, admittit inſitionem.

Punica malus omnibus aliis arboribus aſſociari cupit.

Ficus Moro & Platano conjungi cupit.

Pyrus Amygdalo, Terebintho & Moro inſeri cupit.

Nux ſoli Arbuto jungi poteſt, nam cæteris nocet.

Laurus Malo Damaſcenæ & Perſicæ jungitur.

Cydonea & Caprificus omnibus ferè jungi gaudent.

Caprificus innumeras ficus producit, ſed non matureſcunt niſi circumpoſitis Fœmellis, & etiam ſic firmantur in arbore.

Nymphæa Ranunculi commercio delectatur.

Ruta Nymphææ bene accreſcit.

Ficus Nepetæ conſortio delectatur.

Pulegium Aſparagum amat.

Agaricus Cedro accreſcit.

Polypodium accreſcit Quercui, vel apud radices ejus.

Epithymum in Thymo, & Lino.

Iva accreſcit cæteris arboribus.

Uva una liveſcens, reliquas propinquas livore inficit.

Unum pomum, putredine marcidum, quotquot attingit, marcida redit.

Ruta & Ficus ſe mutuò amant.

Roſa

Roſa & Allium ſimul creſcere delectantur.

Papaver Rheas, & Triticum mutuo conſortio delectantur.

Aqua diſtillata Roſarum & Aurantiorum, nullum odorem emittunt, eo tempore, quo Roſæ & Aurantia florent.

Zythum ex hordeo confectum, præſervatur à Cariophillis.

Vinum inſtauratur à Beta.

Cocao ita Ebenum amat, ut nullibi niſi ſub umbra ejus creſcat.

Picearum umbrâ gaudent Tapſia, herba cuculi, Cotyledon.

Taxorum umbris gaudent Aconiti & Solani ſpecies.

Animalium Sympathia.

Delphinus, Lacerti, Elephantes, Canes, amant Homines.

Puer ſeu infans recenter natus, ſæpe iisdem torminibus afficitur, quibus mater, ante lapſum umbilici.

Rubecula Phænicuri ſodalitio gaudet, nam ejus ope tuta eſt a Noctua.

Luſcinia Pavonem amat.
Attagines & Perdices Cervos amant.
Columbæ Tinnunculum amant.
Hirundines hominum aſpectu recreantur.
Vulpes cum Serpente amicè degit.
Corvus, Lupus, Picus, cum Vulpe.
Anas & Capo Bufones amant.
Galli & Gallinæ araneas in deliciis habent, ut & Simia.
Cervus Serpentes etiam in deliciis habet.
Sues etiam Salamandram amant, urſi formicas.
Ciconia omnia genera reptilium in deliciis habet.

Mineralium Sympathia.

MAgnes amat ferrum, & limaturâ ejus paſcitur.
Aqua Tartari præſervat argentum.
Arſenicum fuſum cum metallis, ea præſervat à rubigine, &c.
Cuprum gaudet aſſociari Mercurio, item cum ſublimato Mercurio.

Cuprum

Cuprum præſervat oleum ſalis marini.
Mercurius habet ad aurum Magnetiſmum, nam ab auro attrahitur.
Argentum, diſſolutum in aqua Regia, adhæret æri.
Æs, in aqua regia diſſolutum, adhæret ferro.
Mercurius etiam argentum amat.
Si multa metalla ſimul cum auro injiciantur in vas Hydrargyro plenum, aurum fundum petit, cæteris ſupernatantibus.
Aurum coaleſcit cum argento, pulvere Boracis.

Antipathia Hominis cum partibus Animalium.

LEpus marinus, vel aſſumptus, vel tactus, vomitum Choleræ, & ſanguinis ſputum, difficultatem urinæ, & ulcus pulmonum, infert.
Cantharides non ſolùm aſſumptæ, ſed & applicatæ in diſtantiſſimis corporis partibus, officiunt veſicæ, & eam exulcerant, & ſtranguriam inferunt, quarum

etiam cinis poſt combuſtionem idem facit.

Cati cerebrum qui comedit, vertiginem incurret, & ſtolidus redditur, mores, geſticulationes, & vociferationes Cati præ ſe ferens.

Fel Leopardi efficit vomitum materiæ viridis, Aloes odorem habentis, & Ictericus redditur aſſumens, & frequenter ſyncopizans moritur.

Cervinæ caudæ extremitas, anguſtiam & dolorẽ ſtomachi, cum ſyncope inducit.

Fel canis marini infert ſymptomata fellis Leopardi.

Sanguis hominis irati & furioſi epotus, confundit ſenſus, & intellectum cum furore maximo, & inverecundiâ, & maraſmo paulatim conſumpti potantes moriuntur.

Sanguis Tauri, aſſumptus vomitum ſanguinis producit, præfocationem, ſpaſmum, & mortem.

Spuma & ſanguis Bufonis difficultatẽ anhelitus, intumeſcentiam corporis, cordis ſyncopen, mortemque inducit.

Sanguis puerperialis aſſumptus, lunaticum, leproſum, maleficum, & oblivioſum reddit, &, ſi conceperit mulier fluentibus menſibus, iisdem, ut plurimùm, tentatur infans.

Piſces cocti & rancidi faciunt ventris & ſtomachi inflammationem cum pectoris dolore, urinæ retentione, brevi ſpirio, ſyncope, ſudore frigido, & tandem mortem.

Scorpionis ictus vehementem infert dolorem & incendium, oculi torquentur, corpus videtur quaſi guttis quibusdam percuti, in oculis lachrymæ viſcidæ, membra torquentur, horrores perpetui, & frigus etiam congelans, tumores ſub axillis vel inguinibus, anus extra procedit, aliquando delirant, & loquelam amittunt, ignorantes omnia.

Tarantulæ ictus relinquit hominem in ſtatu quo invenit, ſed potius dicunt ſaltationem continuam cum dementia, ab ictu ejus provenire.

Percuſſio viperæ totum corpus tumidum

 reddit,

reddit, Icterum aliquando flavum, aliquando nigrum infert, horrores, refrigerationes, mentis ſtuporem, ſingultus, febres, Hæmorrhagiam narium, difficultatem anhelitus ſubinde inferens.

Araneæ punctura tumidum reddit hominem, & hoc peculiare habet, quod puncti in excrementis & urinâ ejiciunt telis aranearum aliquid ſimile.

Aſpidis morſus viſûs hebetudinem, tumorem faciei, ſurditatem & dolorem hebetem, cum torpore, crebros hiatus & inclinationes colli infert.

Si quis pertranſiverit tumulum Embryonis mortui in utero, ante partum ferunt corpus ejus ita aduri, ac ſi ſe urticis fricuiſſet.

Canis rapidi ſaliva ex dentibus morſu, in carne relicta, inducit Hydrophobiam, & omnia ſymptomata quæ in canibus rabidis videntur, & ſi alium momorderint, iis etiam accidunt talia ſymptomata, &c.

Dens cadaveris longa tabe extincti, ſolo attactu dentes excidere facit. Tem

Tempore conceptus, ſi contigerit mulierem pertranſiiſſe ſedem leporis, infans bifurcato labio notabitur.

Capillus cadaveris longa tabe extincti, calvitiem facit ſolo attactu.

Ungulæ jumentorum laſcivientium dyſentericis venena.

Catula luxurians, ſi manum alicujus lambat, veſicatur.

Stragulum ex pelle gulonis (animal eſt in *Suecia* voraciſſimum) excitat inſomnia de venatione, & epularum voracitate.

Crabronum, Apum & Veſparum ictus inflammationem partis cauſant.

Solifuga (animal exiguum eſt inſtar araneæ) fodinis argenteis frequens, ſi quē pungat, excitat veſiculam venenoſam, unde oritur peſtis.

In morſu canis rabidi creſcunt vermes capite canino, item in demorſorum urina.

Vinum in quo viva anguilla perierit, item in quo ponitur polluties ranarum, homines vinum pro vitæ ſpatio abhorrere facit, & abſtemios reddit.

Sal Viperæ ptyaliſmum homini excitat, quaſi Mercurio uſus fuiſſet.

Dipſadis morſus ſiti intolerabili excruciat.

Piſcis quidam, qui ob id febrificus dicitur, præhenſori febrem inducit, ſi manu geſtaverit.

Capræ pellis geſtata vel odorata, epilepſiã reducit, & iſtud animal inſultibus epilepticis maximè tentatur.

Sanies viperina, mixta cum ſanguine humano, toxicum eſt hominibus lethale.

Urina arietum à muliere epota inhibet ejus conceptum.

Stercus leporis geſtatum idem præſtat.

Vermiculi noctu lucentes ſi exhibeantur homini, eum emaſculant.

Si caudæ Pavonis pennas deferenti ex caſu aut ictu contingat hæmorrhagia, non poteſt ſiſti ſanguis, niſi iis ablatis.

Induſia ex pellibus laſcivientium animaliũ, geſtantes laſcivos reddunt.

Qui veſtibus ex lana ſcabioſorum animalium licet tinctâ & præparatâ utitur, ſcabioſus evadit.

Odor

Odor cornu capræ Epilepſiam inducit.
Scarabei cornuti oleo ſubacti & appoſiti carpis, continuo febrem ardentem inducunt.
Medulla Arietis memoriam labefactat.
Mullus ſuffocatus in vino, & ſi deinde potatus, ſterilitatem inducit.
Animalculum lacertæ inſtar, nomine Gnarit in occidente æſtate frequens viſitur, cujus ictus ſyncopen, livorem partis, & præſentaneam mortem infert.
Ferino ſanguine epoto ferini mores induuntur: ut ſanguis Lupi, Canis, Felis, Leonis, Tygris, &c. item carnes eorum ſæpe commeſtæ.
Caro Porcina in Paleſtina & Ægypto lepram generat, ſi comedatur.
Carnes animalium non ruminantium, ex toto vel parte ſunt venena, præcipuè ſi animal herbis, quæ hominibus venena ſunt, veſcitur, quia remanet qualitas ſuperſtes poſt pravam digeſtionem.
Radius piſtinacæ marinæ infixus loco ubi minxerat aliquis, urinam ei ſiſtit, niſi evellatur.

Hedera arboribus omnibus,& ſatis nocet.
Si putamina fabarum juxta radices arborum ſerantur, eas ſteriles reddunt.
Antithora inimica Aconito.

Animalium Antipathia.

TOrpedo Piſcatòris manum convellit, in diſtans operando.
Leo omnium animalium terror, cantu galli terretur.
Homines viſo Lupo, rauceſcunt, & vocem amittunt. (ſtans.
Baſiliſci aſpectus Homini lethalis, in di-
Pullus gallinaceus timet Accipitrem, non prius viſum. (pem.
Agnus, modò enixus timet Lupum & Vul
Confoſſum cadaver coram Judice, præſente Homicidâ, cruorem effundit.
Crocodilus hominibus infeſtus.
Cancri fluviatiles abhorrent Sues, & ab odore fœtido eorum moriuntur.
Araneæ & Bufones, ſe mutuo odio proſequuntur, & veneno Bufonis antidotus eſt Aranea appoſita. Mu-

Mures, Glires & Sues Phaſeolum timent, & citius perirent quàm eum comederent.

Muſtela timet Bufonem, nam ſi diu teneatur in ejus conſpectu, moritur: & attractrici vi ad ſe eam allicit Bufo, ut devoret, nec Muſtela aggreditur Caponem, aut Anates, Bufonibus paſtos.

Canes Pelliones, non prius viſos, odio habent.

Canes Hyænam odio proſequuntur, & contactu umbræ ejus obmuteſcunt.

Gallinæ, appenſo iis milvi capite, nunquam quieſcunt.

Aureolus avis ab aſpectu Ictcrici moritur, attrahendo ægritudinem ad ſe.

Odor Cancrorum Apes interficit, & ab alvearibus pellit.

Mures cæci, pertranſeundo vel attingendo membrum aliquod hominis, illud ſtupidum reddunt.

Mures odio proſequuntur Scorpiones, & eos interimunt.

Lupi timent Lepores.

Elephas furens ad conſpectum arietis manſueſcit, & ejus morſum ſanat pinguedo ejus.
Elephas Porcelli grunnitum timet.
Serpentes Ibidem timent.
Equus timet Lupum.
Camelum Equus etiam timet.
Veſpertilionem timet Ciconia, & ova ejus contactu ſuo ſterilia reddit.
Crocodilus timet Ibidem.
Otis timet Equum.
Alauda Serpentes timet, nam ſibilis eam faſcinant, & ad ſe trahunt.
Pavonis Vox terribilis Serpentibus.
Pavo terror Bufonum.
Noctua & Phœnicurus ſe mutuò oderunt.
Ibidis penna injecta in cavernam Serpentum, eos ſtupidos reddit.
Hyænam Pardus timet.
Si Equa Lupi veſtigia conculcaverit, torpeſcit & abortit.
Veſpertilio & Ciconia ſe odio proſequuntur.
Vermes Talpam fugiunt.
Simia Serpentes odio proſequitur.

Mine-

Mineralium Antipathia.

MErcurius tyrannide quadam omnia metalla, dempto auro, deſtruit, omnia cætera metalla Mercurio ſupernatant.

Antimonii vis attrectiva,& humorum purgativa, ligatur à nitro, in Antimonio diaphoretico.

Magnetis vis ligatur præſente Adamante: & tamen hoc negat doctiſſimus *Kircherus.*

Plumbum Adamantem frangit, quod ferrum & ignis non poſſunt.

Lapis Theamedes ferrum abigit, & à ſe pellit, in Æthiopia naſcitur.

Stannum odit omnia metalla, quia ſi cum iis miſceatur, ea impura, friabilia, immalleabilia & dura facit.

Corrodentes aquæ fortes, Salia, Sulphur, Antimonium, metalla ab iis mortificantur, diſſolvuntur, calcinantur, corrumpuntur, & in tenues auras auferuntur.

Mercurius & Antimonium ſe mutuò averſantur.

Aqua liquefactionis plumbi, ferrum molle reddit.

Cryſtallus Arſenico adverſatur.

Vegetabilium Sympathia.

Vitis Ulmo gaudet aſſociari, & roboratur ſi tartarum radicibus inſpergatur.

Lupini vitem meliorem reddunt, ſi juxta ſeruntur.

Raphanus, eodem modo, Hermodactylos meliores facit.

Vitis quando floret, turbat Vina in cellis procul, quæ non turbantur ubi nulla Vitis naſcitur: & citius in *Hiſpania* quàm *Gallia*, & illic quàm apud *Rhenum*.

Cereviſia in cadis, florente hordeo, turbatur, & ex hordeo non fit malta, dum reliquum in campis floret.

Ceraſi ſpecies impreſſa in Embryonem, per imaginationem maternam, virideſcit, flaveſcit, & rubeſcit cum Ceraſis in arboribus, & pro diverſitate regionum citiùs aut tardiùs.

Cucu-

Cucumeres amant aquam.
Olea amica Viti, & lignum Aloes, nam intendunt ejus vim.
Palma non germinat, nec fructificat: Fæmella, niſi vicina ad contactum maris & exciſo mari ſterileſcit.
Vitis admittit inſitionem Oleæ, unde fit Elæoſtaphylon.
Filix reſiſtit frumenti corruptioni.
Aſparagus delectatur in Arundinetis, nam illic melius creſcit.
Caſtaneæ commixtæ Juglandibus, non putreſcunt.
Lilia Roſis applantata, melius creſcunt, & fragrantiora ſunt.
Platanus gaudet ficu inſeri, & accreſcere.
Caſtanea Moro delectatur, & ferè omnibus aliis arboribus.
Quercus Caſtaneæ, Terebinthi, & Ceraſi, admittit inſitionem.
Punica malus omnibus aliis arboribus aſſociari cupit.
Ficus Moro & Platano conjungi cupit.
Pyrus Amygdalo, Terebintho & Moro inſeri cupit.
Nux

Nux ſoli Arbuto jungi poteſt, nam cæteris nocet.

Laurus Malo Damaſcenæ & Perſicæ jungitur.

Cydonea & Caprificus omnibus ferè jungi gaudent.

Caprificus innumeras ficus producit, ſed non matureſcunt niſi circumpoſitis fœmellis, & etiam ſic firmantur in arbore.

Nymphæa Ranunculi commercio delectatur.

Ruta Nymphææ bene accreſcit.

Ficus Nepetæ conſortio delectatur.

Pulegium Aſparagum amat.

Agaricus Cedro accreſcit.

Polypodium accreſcit Quercui, vel apud radices ejus.

Epithymum in Thymo, & Lino.

Iva accreſcit cæteris arboribus.

Uva una liveſcens, reliquas propinquas livore inficit.

Unum pomum, putredine marcidum, quotquot attingit, marcida redit.

Ruta & Ficus ſe mutuò amant.

Roſa

Roſa & Allium ſimul creſcere delectantur.
Papaver Rheas, & Triticum mutuo conſortio delectantur.
Aqua diſtillata Roſarum & Aurantiorum, nullum odorem emittunt, eo tempore, quo Roſæ & Aurantia florent.
Zythum ex hordeo confectum, præſervatur à Cariophillis.
Vinum inſtauratur à Beta.
Cocao ita Ebenum amat, ut nullibi niſi ſub umbra ejus creſcat.
Picearum umbrâ gaudent Tapſia, herba cuculi, Cotyledon.
Taxorum umbris gaudent Aconiti & Solani ſpecies.

Animalium Sympathia.

Delphinus, Lacerti, Elephantes, Canes, amant Homines.
Puer ſeu infans recenter natus, ſæpe iisdem torminibus afficitur, quibus mater, ante lapſum umbilici.
Rubecula Phænicuri ſodalitio gaudet, nam ejus ope tuta eſt a Noctua.

Luſcinia Pavonem amat.
Attagines & Perdices Cervos amant.
Columbæ Tinnunculum amant.
Hirundines hominum aſpectu recreantur.
Vulpes cum Serpente amicè degit.
Corvus, Lupus, Picus, cum Vulpe.
Anas & Capo Bufones amant.
Galli & Gallinæ araneas in deliciis habent, ut & Simia.
Cervus Serpentes etiam in deliciis habet.
Sues etiam Salamandram amant, urſi formicas.
Ciconia omnia genera reptilium in deliciis habet.

Mineralium Sympathia.

MAgnes amat ferrum, & limaturâ ejus paſcitur.
Aqua Tartari præſervat argentum.
Arſenicum fuſum cum metallis, ea præſervat à rubigine, &c.
Cuprum gaudet aſſociari Mercurio, item cum ſublimato Mercurio.

Cuprum præſervat oleum ſalis marini.
Mercurius habet ad aurum Magnetiſmum, nam ab auro attrahitur.
Argentum, diſſolutum in aqua Regia, adhæret æri. (to.
Æs, in aqua regia diſſolutum, adhæret fer-
Mercurius etiam argentum amat.
Si multa metalla ſimul cum auro injiciantur in vas Hydrargyro plenum, aurum fundum petit, cæteris ſupernatantibus.
Aurum coaleſcit cum argento, pulvere Boracis.

Antipathia Hominis cnm partibus Animalium.

LEpus marinus, vel aſſumptus, vel tactus, vomitum Choleræ, & ſanguinis ſputum, difficultatem urinæ, & ulcus pulmonum, infert.

Cantharides non ſolùm aſſumptæ, ſed & applicatæ in diſtantiſſimis corporis partibus, officiunt veſicæ, & eam exulcerant, & ſtranguriam inferunt, quarum

etiam cinis poſt combuſtionem idem facit.

Cati cerebrum qui comedit, vertiginem incurret, & ſtolidus redditur, mores, geſticulationes, & vociferationes Cati præ ſe ferens.

Fel Leopardi efficit vomitum materiæ viridis, Aloes odorem habentis, & Ictericus redditur aſſumens, & frequenter ſyncopizans moritur.

Cervinæ caudæ extremitas, anguſtiam & dolorẽ ſtomachi, cum ſyncope inducit.

Fel canis marini infert ſymptomata fellis Leopardi.

Sanguis hominis irati & furioſi epotus, confundit ſenſus, & intellectum cum furore maximo, & inverecundiâ, & maraſmo paulatim conſumpti potantes moriuntur.

Sanguis Tauri, aſſumptus vomitum ſanguinis producit, præfocationem, ſpaſmum, & mortem.

Spuma & ſanguis Bufonis difficultatẽ anhelitus, intumeſcentiam corporis, cordis ſyncopen, mortemque inducit.

Sanguis puerperialis aſſumptus, lunaticum, leproſum, maleficum, & obllivioſum reddit, &, ſi conceperit mulier fluentibus menſibus, iisdem, ut plurimùm, tentatur infans.

Piſces cocti & rancidi faciunt ventris & ſtomachi inflammationem cum pecto-ctoris dolore, urinæ retentione, brevi ſpirio, ſyncope, ſudore frigido, & tandem mortem.

Scorpionis ictus vehementem infert dolorem & incendium, oculi torquentur, corpus videtur quaſi guttis quibusdam percuti, in oculis lachrymæ viſcidæ, membra torquentur, horrores perpetui, & frigus etiam congelans, tumores ſub axillis vel inguinibus, anus extra procedit, aliquando delirant, & loquelam amittunt, ignorantes omnia.

Tarantulæ ictus relinquit hominem in ſtatu quo invenit, ſed potius dicunt ſaltationem continuam cum dementia, ab ictu ejus provenire.

Percuſſio viperæ totum corpus tumidum

 reddit,

reddit, Icterum aliquando flavum, aliquando nigrum infert, horrores, refrigerationes, mentis ſtuporem, ſingultus, febres, Hæmorrhagiam narium, difficultatem anhelitus ſubinde inferens.

Araneæ punctura tumidum reddit hominem, & hoc peculiare habet, quod puncti in excrementis & urinâ ejiciunt telis aranearum aliquid ſimile.

Aſpidis morſus viſûs hebetudinem, tumorem faciei, ſurditatem & dolorem hebetem, cum torpore, crebros hiatus & inclinationes colli infert.

Si quis pertranſiverit tumulum Embryonis mortui in utero, ante partum ferunt corpus ejus ita aduri, ac ſi ſe urticis fricuiſſet.

Canis rapidi ſaliva ex dentibus morſu, in carne relicta, inducit Hydrophobiam, & omnia ſymptomata quæ in canibus rabidis videntur, & ſi alium momorderint, iis etiam accidunt talia ſymptomata, &c.

Dens cadaveris longa tabe extincti, ſolo attactu dentes excidere facit.

Tempore conceptus, ſi contigerit mulierem pertranſiiſſe ſedem leporis, infans bifurcato labio notabitur.

Capillus cadaveris longa tabe extincti, calvitiem facit ſolo attactu.

Ungulæ jumentorum laſcivientium dyſentericis venena.

Catula luxurians, ſi manum alicujus lambat, veſicatur.

Stragulum ex pelle gulonis (animal eſt in *Suecia* voraciſſimum) excitat inſomnia de venatione, & epularum voracitate.

Crabronum, Apum & Veſparum ictus inflammationem partis cauſant.

Solifuga (animal exiguum eſt inſtar araneæ) fodinis argenteis frequens, ſi quē pungat, excitat veſiculam venenoſam, unde oritur peſtis.

In morſu canis rabidi creſcunt vermes capite canino, item in demorſorum urina.

Vinum in quo viva anguilla perierit, item in quo ponitur polluties ranarum, homines vinum pro vitæ ſpatio abhorrere facit, & abſtemios reddit.

Sal Viperæ ptyaliſmum homini excitat, quaſi Mercurio uſus fuiſſet.

Dipſadis morſus ſiti intolerabili excruciat.

Piſcis quidam, qui ob id febrificus dicitur, præhenſori febrem inducit, ſi manu geſtaverit.

Capræ pellis geſtata vel odorata, epilepſiã reducit, & iſtud animal inſultibus epilepticis maximè tentatur.

Sanies viperina, mixta cum ſanguine humano, toxicum eſt hominibus lethale.

Urina arietum à muliere epota inhibet ejus conceptum.

Stercus leporis geſtatum idem præſtat.

Vermiculi noctu lucentes ſi exhibeantur homini, eum emaſculant.

Si caudæ Pavonis pennas deferenti ex caſu aut ictu contingat hæmorrhagia, non poteſt ſiſti ſanguis, niſi iis ablatis.

Induſia ex pellibus laſcivientium animaliũ, geſtantes laſcivos reddunt.

Qui veſtibus ex lana ſcabioſorum animalium licet tinctâ & præparatâ utitur, ſcabioſus evadit.

Odor

Odor cornu capræ Epilepſiam inducit.
Scarabei cornuti oleo ſubacti & appoſiti carpis, continuo febrem ardentem inducunt.
Medulla Arietis memoriam labefactat.
Mullus ſuffocatus in vino, & ſi deinde potatus, ſterilitatem inducit.
Animalculum lacertæ inſtar, nomine Gnarit in occidente æſtate frequens viſitur, cujus ictus ſyncopen, livorem partis, & præſentaneam mortem infert.
Ferino ſanguine epoto ferini mores induuntur: ut ſanguis Lupi, Canis, Felis, Leonis, Tygris, &c. item carnes eorum ſæpe commeſtæ.
Caro Porcina in Paleſtina & Ægypto lepram generat, ſi comedatur.
Carnes animalium non ruminantium, ex toto vel parte ſunt venena, præcipuè ſi animal herbis, quæ hominibus venena ſunt, veſcitur, quia remanet qualitas ſuperſtes poſt pravam digeſtionem.
Radius piſtinacæ marinæ infixus loco ubi minxerat aliquis, urinam ei ſiſtit, niſi evellatur.

Antipathia hominum cum vegetalibus, prava inducentibus Symptomata.

RUtæ odor Epilepticis nocet, morbum inducendo.

Species avenarum eſt apud nos, quas avenas inebriantes appellant, quarum eſu homines vertigine tentantur, ceſpitantes usque dum dormiverint.

Taxus tam præſenti veneno eſt Narbonæ, ut ſedentes ſub ejus umbra ſtrangulet.

Anacardis aſſumptus febres excitat, apoſtemata, morphæas & lepram.

Herba Sardonia riſum facit ad mortem.

Sorba arbor ſi quis ſub ea jacuerit, qui prius à cane rabido demorſus in rabiem rurſus fertur.

Lolium exhibitum vertiginem inducit.

Baccæ Taxi profluvia ventris excitant hominibus, & febres.

Cornus vel Sanguinaria attactu, demorſos à cane rabido rurſus in Hydrophobiam conjicit.

Co-

Coriandrum recens cum inconſtanti ſopore mentem turbat, aphoniam inducens, hominem ſtupidum reddens.
Uſus multus Papaveris Rheados, infatuat & ſtupidos reddit homines.
Salicis decoctum exhibitum jejuno ſtomacho, ſterilem reddit.
Mentha appoſita matricis orificio aut prope, conceptum impedit; hoc negant practici.
Mentha, ſi exhibeatur vulnerato, non facilè curatur.
Trifolium coctum ſanis impoſitum, doloribus lancinat.
Piper Indicum tuſſim cauſat ſternutationem & vomitum.
Triticum viride lumbricos in homine generat.
Item idem præſtant nuces Indicæ.
Aloe Hæmorrhoides provocat.
Apium lactantibus malum, nam ſi eo utuntur nutrices, epilepſiam inducit.
Fabarum flores eos qui ad maniam aut melancholiam propenſi ſunt, furere faciunt mentem turbando.

Lyſimachia melancholiam inducit, exceptâ eâ quæ luteo eſt flore.

Crocus agreſtris dyſenteriam inducit.

Orobi vel Erui continuus uſus ſanguinem per meatus urinarios & anum expellit.

Flos in capite arundinis vallatoriæ, ſi imponatur auribus, ſurditatem cauſat.

Atriplicis ſativæ uſus puſtulas rubentes in facie excitat, item morbum regium producit.

Pomum Solani ſylvatici phrenitidem & amorem inſanum producit, item ſemen Solani hortenſis.

Napelli ſuccus facit vertiginem, ſyncopen, apoſtemationem linguæ & labiorum, oculorum egreſſum, tenaſmum; & ſi evaſerint, febri hecticâ corripiuntur.

Cornu ſpicæ aſſumptum facit mictionem ſanguinis, nigredinem linguæ cum phreneſi.

Hyoſcyami radices inducunt ſtuporem, mentis alienationem, Scotomam, vertiginem, Catalepſin, rubedinem oculorum, inflammationem linguæ, ſpumant

etiam ore & rugiunt ſicuti mulus, cum ſiti intolerabili & dyſuria.

Tithymalus & ejus ſpecies Scammonium & Mezereon eadem ſymptomata inducunt, nauſeam, ſingultum, torſiones ventris cum fluxu, vocis defectum cum ſpaſmo, & ſubinde mortem, in magna doſi.

Oleandri ſuccus inteſtinorum & ſtomachi inflammationem, cordis tremorem, & ſyncopen inducit.

Brioniæ ſuccus crudè aſſumptus, Scotomiam, cordis anguſtiam & ſtoliditatem inducit.

Cyclaminis ſuccus ſtrangulationem & ſuffocationem facit.

Cicuta inducit ſtuporem & ſenſuum amiſſionem.

Aconiti omnes ſpecies, præcipuè autem Pardalianches aſſumptus, vel manu donec tepeſcat detentus, vel ſi diu odoretur, congelant ſpiritus, Scotomam oris apoſtemata & apoplexiam inducunt.

Mandragoræ poma & radices, ſtuporem, men-

mentis alienationem, amentiam, & ruborem ferinum oculorum, lethargum; Papaver nigrum etiam ſupraſcripta ſymptomata facit.

Opium aſſumptum, commata, catalepſes & ſtuporem inducit, & inſenſibilitatem cum ſomno profundo adfert.

Fungorum ſpecies multæ ventris & ſtomachi inflammationem cum pectoris dolore, urinæ retentione, brevi ſpirio, ſyncope, ſudore frigido, apoplexiam & mortem inducunt.

Ficus Pharaonis tertianas febres inducunt, ac totius corporis fractionem & hydropem.

Colocynthis in magnâ quantitate eadem ſymptomata quæ Scammonium, Tithymallus, &c.

Serpentariæ ſemen, oris & gutturis inflammationem & excoriationem cum tremore cordis infert.

Euphorbium eadem ſymptomata cum fluxu immoderato.

Thymelæa ventri prægnantis applicata, partum extinguit.

Si ignis ex lignis ficulneis accendatur coram hernioſo, crepitant ejus teſticuli.

Fructus brevioris vitæ (ut horarii) & animalia quæ iis veſcuntur, ſi ſæpe iis utamur, vitam noſtram abbreviant.

Succus tithymalli ſali miſtus, & ſtercori humano, recenti impoſitus, ventrem ſolvit.

Umbra Juglandis hominibus gravem capitis dolorem infert.

Antipathia Hominis cum
Mineralibus & Lapidibus.

ARgenti vivi uſus, Apoplexiam, Epilepſiam, nervorum tremorem, dentium caſum, & congelationem ſpirituũ, ſi crudè uſurpetur, inducit, cum Ptyaliſmo potenti.

Lithargyron dolores inteſtinorum & rejectionem fæcum per ſuperiora cum paſſione Iliaca infert.

Ceruſſa linguam albificat, dentes denigrat, ſingultum & tuſſim inducit, dolorem & tenſionem ventris, ſanguinemque excernere facit.

Gypſum difficultatem anhelitus, colorem lividum, & ſtipticitatem alvi cauſat.

Scoria ferri inducit dolorem ventris & capitis, cum oris & gutturis inflammatione & febre hectica.

Scoria æris dolorem & tormina ventris, cum fluxu ingenti & vomitu inducit.

Realgar ſitim, æſtuationem & contractionem membrorum facit.

Plumbum uſtum mutat colorem linguæ & labiorum in plumbeum, & ſuffocationem ſpirituum cum morte inducit.

Qui Magnetem in potu ſumpſerit, Lunaticus & Melancholicus redditur.

Lapis Lazuli in magna quantitate & non ablutus ſubverſionem ſtomachi, triſtitiam, ſolicitudinem & melancholiam inducit.

Arſenicum adurendo, ſitimque intolerabilem cum doloribus ſtomachi ſæviſſimis inducendo, necat.

Sarcophagus lapis carnem exedit, conſumendo.

Stibium aut Antimonium cum fluxu vehemen-

ementiſſimo convulſiones atroces o-
nnium membrorum inducit, aqua in-
uſionis ejus in pavimento ſparſa alvum
novet, ſi pedibus nudis attingatur, item
n annulo geſtatum idem facit.
æ Chryſulcæ ſuffitus, Apoplexiam in-
ucit.
allium ſi carnem mulieris hyſtericæ
ut fluxu menſtruo laborantis tetigerit,
olore mutatur & palleſcit, ſi removea-
ur priſtinum recuperat ſplendorem.

---

nimalium cæterorum Antipathia, cum partibus Animalium, & partium inter ſe.

des leporis ano ligati, non permittunt canes latrare.
tura hirci, armenta caprarum & boum ıgat.
cus bovinum fugat cimices.
nigatio cum herba Scorpione, fugat corpiones.
nigatio ex ſtercore vaccino vel cervi-
o, fugat Locuſtas. Fumi-

Fumigatio pulmonis Aſini in domo, necat vermes, Serpentes, & venenata omnia.
Plumæ cæterarum avium cariem ſubeunt, à pennis aquilarum ſi iis miſceantur.
Pannus è ſponte mortuorum Animalium lanis mox foraminibus ſcatet, velut carie reſolutus, quibus locis fila mortua inſunt, quod non cernitur, ſi totus pannus ex mortuorum lanis fiat.
Tympanum ex pelle vitulina & agnina muteſcit, ſonante ex lupinis hoc negat *Kircherus.*
Plumæ ferarum ſi pulvillis indentur, excitant peregrina inſomnia.
Stragulum ex pelle Gulonis (animal eſt in *Suecia* voraciſſimum) excitat inſomnia de epularum voracitate.
Si pellis lupina ponatur inter ovinas, lanæ earum ſponte cadunt.
Carnes Serpentum & venenoſorum Animalium, iis venena ſunt, ut caro viperina viperis exhibita, &c.
Mures fugiunt halitum murium putrefactorum.

læ ex inteſtinis lupi, & ovis, ſi in in-
ımentis extendantur, ſemper discor-
ıt.

:ris fuci Antidotus muſcæ contritæ
appoſitæ.

fimus, ſi eo ſuffumigetur domus, fu-
: Serpentes, araneas, & venenata ani-
ılcula.

· corii combuſti, fugat venenata ani-
ılcula.

caſeus fit, ſi aliquantillum cerebri
ıſtelæ impoſueris, non attingunt ne-
ıe glires neque mures.

.ci Scytarum Antidotus Cantharides.

apitis equæ, fugat Erucas ex hortis.

pendatur caput, pellis, aut cauda lu-
, ſuper præſepe, non comedent bo-
:s nec oves, ſed timent & moventur
: loco ad locum: hoc negant multi.

næ pellis contactu, Pardi pellis pili
:cidunt.

ıertilio ſolo attactu ova Ciconiæ ſte-
lia reddit.

:orpione aliquando percuſſi, nunquã
crabro-

crabronibus, veſpis, apibusve, percutiuntur.
Veſtes quæ fuerunt in ſunere, nunquam à tineis attinguntur.
Suffitus pennarum Upupæ fugat muſcas, araneas, & Scorpiones.
Capri abhorrent ſalivam hominis, & ſi homo aliquid prius tetigerit aut guſtaverit, non attingunt.
Qui ſtercus leporis habet, ab eo terrentur lupi.
Cimices lectularii in vino exhibiti, abigunt hirudines adhærentes in diſtantiſſimis corporis partibus.
Sanguis hircinus in lecto omnes pulices necat.
Pulvis lumbricorum lumbricos interimit.

Animalium cæterorum Antipathia cum Vegetabilibus, & contra.

COrallina, & ſemen Santonicum & Portulaca, vermes necant.
Dictamnus fugat Serpentes.

Palma

Palma Chriſti Talpam fugat.

Laurus vel ejus folia ſtrata, abigunt venenata ex ædibus.

Decoctum Nigellæ ſperſum in domo, pulices necat & abigit.

Dracunculus minor eſt Serpentibus venenum, & ad vernationes Serpentum ſe è terra exerit, & diſcedentibus iis non amplius cernitur.

Sabina & Rhododaphne, omnia Animalia necant, excepto homine.

Regulus fugit Rutam.

Fraxini folia, item & ſola umbra, fugat Serpentes.

Scorpio torpeſcit Aconito, item ab arbore Avellanâ.

Origanum, Serpyllum, Solanum, Abrotanum, Aſphodelus, Centaureum minus inimica venenatis & Serpentibus.

Succus Taxi viperam interficit, & volatilia depennat aut jugulat.

Arum, Scammonia & Aconitum quadrupedes omnes averſantur in paſcuis.

Viperæ Fagi vel arundinis ramulo tactæ ſtupeſcunt.

Apium

Apium & Batrachium ovibus lethalia, & ea in paſcuis fugiunt.

Anchuſa manibus portata arcet Serpentes; Echium idem præſtat.

Succo Rhaphani ſi imbuantur manus, impunè tractabunt Serpentes.

Taurus licet furens ficui alligatus manſueſcit.

Cancri ſi ponantur in loco ubi eſt Polypodium, ungues ex pedibus decidunt & corrumpuntur.

Scorpiones contactu herbæ Scorpioidis exanimantur.

Ranunculus flammæus corrumpit tecur ovium, & ex comeſtione ejus, animalcula inſtar ſoleæ in eo creſcunt.

Contactu lychnis Coronariæ, Scorpiones torpeſcunt.

Eringium ore unius capræ detentum, totum gregem ſiſtit.

Lupus ab Allio ſylveſtri terretur, nam ſi ſuſpendas allium collo unius reddit totum gregem à lupo immunem.

Serpens quernis foliis contactus moritur.

Aſpis contactu radicis Halicacabi ſeu Veſica-

ſicariæ minoris ſtupeſcit, neque rurſus poteſt excitari.
Culices non ingrediuntur ubi eſt ſemen Cumini, item ubi ſunt folia Cannabis.
Succus allii Curculiones abigit & necat.
Telephium genitalibus omnium quadrupedum appoſitum eos necat.
Thymelæa ſolo odore vermes necat.
Succus Geniſtæ aut Rapiſtri pediculos necat, & Phthiriaſi adverſantur.
Radius Paſtinacæ marinæ arborum radicibus infixus, iis eſt venenum.
Origanum formicarum cellulis impoſitum eas interficit.
Semina quæ in boum cornua impingunt, effæta redduntur.
Apium Blattas interficit, & hirundines nidis imponunt, ut eas arceant.
Leo & Lupus ſi conculcaverint Ilicis vel Scyllæ folia, torpeſcunt.
Canibus Fraxini fructus venenum, neque adoriuntur ſues iis paſtas.
Lupus ſi tetigerit Lycoctanum Herbam, Convulſionibus tentatur.

Man-

Mandragoræ ſuccus ebur emollit.
Malva aut Althæa aculeatis omnibus inimica ſunt, neque feriunt quemlibet ea portantem.
Veſpertilio torpore corripitur à Platano, ideoq; Ciconicæ folia nidis imponunt, ut ſe defendant & ova ſua à Veſpertilione.
Atriplex ſuibus venenum eſt.
Chamæleon canibus, & cæteris venenum, hominibus Antidotus.
Folia Sambuci in caverna Talpæ impoſita eam abigunt.
Decoctum Cannabis vermes ex foraminibus educit & necat.
Abſynthium interficit & fugat mures, ita ut, ſi atramento Scriptorio miſceatur, libri ſint immunes à muribus.
Ulmus inimica apibus neque benè aqud eam vivunt.
Nux vomica Cornices, Vultures, Canes, & Feles necat.
Hypericon vermes & tineas abigit.
Polypus piſcis fugit pulicariam herbam & ejus ſuccum.

Omnes Piſces, aſam fætidam fugiunt.
Veſpertiliones Eryngium averſantur, ita Ciconiæ ejus uſu à veſpertilionibus ſe defendunt.

Animalium cæterorum Antipathia cum Mineralibus.

ARgentum vivum venenum eſt vermibus & pediculis.
Gagates lapis Serpentes faſcinat.
Arſenicum gliribus & muribus inimicum.
Realgar & Auripigmentum idem præſtant odoretenus.
Fumigatio ex Vitriolo mures fugat.

Hominis Sympathia cum partibus Animalium, quæ morbis ejus adverſantur vel ſponte intus genitis vel ab externis.

ANtidotus veneni leporis marini eſt ſanguis anſerinus, caro vulpis, Rubetæ cinis.
Moſchus eſt Antidotus cerebri cati aſſumpti.

Carnes viperinæ auxiliantur ſymptomatibus ortis ex felle Leopardi & felle canis marini.

Carnes viperinæ contrariantur etiam ſymptomatibus ſanguinis furioſi & rabidi hominis, item renovat carnem Eliphantiacorum.

Coagulum leporis medetur malis ex ſanguine taurino epoto ortis.

Caro ſerpentum reſiſtit ſanguini puerperiali aſſumpto.

Carnes viperinæ morſûs viperæ antidotus.

Aranea ipſa appoſita & trita reſiſtit punctúræ ipſius.

Saliva humana, item oleum Scorpionis reſiſtit veneno ejus.

Urina ipſius demorſi reſiſtit malis ex morſu Aſpidis ortis.

Virga Tauri, fimus equinus, dens apri, pleuritidi medentur.

Vermium pulvis exhibitus vermes in homine necat.

Cancrorum cinis, item caro, pili, & hepar canis hydrophobiam ex morſu canis rabidi arcent.

Talpæ pes applicatus ſincipiti, faſcinationi reſiſtit.

Pannus tinctus in ſanguine leporino aſſumptus & adhibitus, antidotus eſt Eryſipelatis & Dyſenteriæ.

Cancri fluviatiles auxiliantur demorſis à colubro.

Cor hirundinis devoratum memoriæ labefactatæ medetur.

Cor Turturis palpitans & ranarum viventium oculi deglutiti vel amuleticè geſtati, curant Tertianas.

Serpentum viventium dentes geſtati curant quartanam.

Capillus cadaveris longa tabe extincti, calvitiem cauſat attactu.

Talpæ vivæ dens dentium doloribus medetur.

Cranium hominis medetur Epilepſiæ, item ungula Alcis.

Cingulum ex pelle humana geſtatum idem præſtat.

Lingua hirundinis exſiccata & ſub lingua detenta exoſculatis philtrum eſſe dicitur.

Dens cadaveris longa tabe confecti, ſolo attactu pacat dolorem dentium, & deciduos reddit.

Spleneticis ſuccurrit potus ſuæ urinæ.

Rhinocerotis ſanguis exhibitus, reſiſtit febribus malignis, & morſibus Tygridis.

Piſcis Mullus antidotus eſt veneni Draconis marini, id eſt Murænæ: Scorpii, & Aranei, item ipſius caro & pinguedo ſuperpoſita.

Schinci caro impotentiam veneream curat.

Bufo alligatus ſiſtit Hæmorhagiam.

Piſcis Anthropomorphos Syrene dictus idem præſtat, ſi oſſa ejus exhibeantur trita.

Stercus muris tritum idem præſtat præſertim in Hemoptyſi.

Medullæ arietis veneno ſuccurrit caro Phaſiani comeſta.

Scobs dentis Hippopotami Hæmorrhagiã ſiſtit.

Teſtis ſuis domeſticici venere utentis eſt optimum Antiepilepticum.

Apri teſtes valent contra ſterilitatem.

Os

Os de corde cervi geſtantem reddit immunem à venenatorum morſibus.

Paſtinacæ Marinæ radius dentium dolori medetur.

Ad ligationem ſolvendam fel Corvi cum Oleo Seſamino valet, item ſuffimigium ex dente cadaveris, item cor Cornicis.

Coria pedum Gallinarum ſub cinere toſta verrucas abigunt.

Fimus Porcinus fluxum narium ſiſtit.

Hyænæ corii particula geſtata Hydrophobiæ amuletum eſt.

Aranea amuleticè Brachio apponitur ad febrem quotidianam.

Vermis in Dipſaci capite inventus valet ad quartanas.

Pici viridis pulvis ad Epilepſiam.

Dens Canis rabidi amuleti loco geſtatus præſervat à morſibus Canum.

Aranea contuſa, ſi juxta nares teneatur, Hæmorrhagiam inſiſtit.

Pellis Leonis particula appoſita ano Hæmorrhoides ſanat.

Cingulum ex lupina pelle conceptum retinet & ex corio equi marini.

Pun-

Punctur as Scorpionũ mus appoſitus,ſanat.
Icterus Gnarit curatur à ſtercore humano epoto, & aliis alexiteriis non cedit.
Exuviæ Serpentum mulieri circundatæ, aut plantis appoſitæ, partum accelerant.
Pennæ vulturis ſubditæ pedibus parturientium idem præſtant.
Catuli coagulum in aceto epotum, curat hydrophobiam, & continuò aquam appetunt.
Umbilicus infantis exhibitus (ſponte cadens) conceptum promovet.
Oſſiculum in vertice Cyprimi Piſcis eſt, quod contrariatur Epilepſiæ.
Sanguis picæ certo experimento, verrucas ex toto corpore tollit.
Pellis vituli marini applicata, hydropicis aquam exhaurit.
Inteſtinum lupi ad Colicum dolorem valet.
Cor Veſpertilionis ad accerſendum ſomnum valet, ſi geſtetur.
Oſſiculum è poplite leporis amuletum ſpaſmi.
Teſtudo maſcula quæ cognoſcitur ex levi inci-

incíſura ſub inferiori teſte alligata mem-bro ſanat Arthritidem.
Pulvis ex viſceribus Milvi & ejus carne ſa-nat Elephantiaſin.

Hominis Sympathia cum Vegetabilibus quæ morbis ejus adverſantur.

GRana Alkekengi & ſemen Cucumeris Cantharidum antidotus.
Urtica rubra antidotus fellis Leopardi & canis marini.
Nux Avellana, Piſtacia veneno extremita-tis caudæ cervinæ contrariantur.
Semen caulis cum aceto Antidotus veneni ſanguinis Tauri.
Allia cruda, pulvis Calamenthi veneno & morbis à piſcibus rancidis ortis contra-riantur.
Abrotani ſuccus adverſatur veneno Scor-pionum.
Scorzonera percuſſis à vipera ſuccurrit.
Endivia, Meliſſa, Carduus benedictus, Ru-ta puncturis Araneæ medentur.

Acetum largiter potatum Aſpidis veneno adverſatur, item veneno avenarum inebriantium.

Cynorrhodi radix, Gentiana, Meliſſa, Ruta hydrophobis proſunt, & medentur morſibus canis rabidi.

Pæonia, Saponaria, Valeriana agreſtis, Epilepſiam tollunt.

Argenti vivi Antidotus ſunt Scolopendria, Ruta, Juncus Indicus quem Icho appellant, hydrargyrum ex corpore gallicatorum trahit, ſi eo ſuffumigentur.

Decoctum apii morbis ex Lithargyro ortis reſiſtit.

Vinum ad ebrietatem morbis à Ceruſſa ortis adverſatur.

Cineres ſarmentorum vitis aut fabarum in vino hyſſopi morbis à gypſo ortis, ſuccurrit.

Apii ſuccus morbis ex ſcoria æris originem habentibus prodeſt.

Oleum nucleorum pini ſymptomatibus à Realgare ortis medetur.

Opium & adſtringentia adverſantur venenis

nis laxativis, ſuccus Ribium Scammoniæ, Origani ſuccus Mezereo. &c.

Agnus caſtus, grana Juniperi ſuccurrunt morbis ab Oleandri ſucco ortis, item Satyriaſi.

Piper nigrum ſucco Brioniæ contrariatur.

Piper album medetur morbis à ſucco Cyclamini ortis & Ariſtolochiæ.

Antithora antidotus aconitorum omnium & malorum ab iis ortorum.

Urtica minor Romana occurrit ſymptomatibus à Coriandro recenti ortis.

Radix Rhaphani medetur veneno pomorum Mandragoræ aſſumptorum.

Allium eſt antidotus papaveris nigri.

Vini ſpiritus antidotus Opii.

Allium, Calamentha, Abſynthium, Sinapi contrariantur morbis à commeſtione fungorum ortis.

Naſturtium, grana Fiſticorum, pini, Hyoſcyamo contrariantur.

Semen Cucumeris & lac ejus ficus Pharaonis antidotus.

Semen Citri Euphorbii antidotus.

Hordei Cremor Serpentariæ ſymptomatibus adverſatur.

Vinum antidotus Solani ſylvatici.

Fraxini ſuccus ad morſum ſerpentum.

Hedera ad Anguinam & cochlear ex ea confectum.

Squilla ad Epilepſiam.

Corallium nigrum, quod Antipathes dicitur, Phrenetidi ſuccurrit.

Antirrhinũ & Pervinca liberant à faſcinatione & incantamentis, vel intus aſſumpta vel amuleticè appoſita.

Cicuta Satyriaſis mnliebris antidotus.

Meſpili lignum pro amuleto liberat mulieres ab ortu.

Hæmorrhois ſeu Chondrilla herba contactu hæmorrhoides ſanat, item folia Sambuci appoſita.

Fraxinus ad lepram, item Veronicæ decoctum, item Saponaria.

Chamæpitis & Braſſica, folia Perſici arcent ebrietatem.

Dictamnus ad partum accelerandum.

Radices Acetoſæ & Plantaginis appenſæ amuleta ſunt morbillorum.

Fo-

Folia Laparhi ſolvunt ventrem, ſemina adſtringunt.

Trifolium demorſis à vipera ſuccurrit, ſanis impoſitum, doloribus lancinat.

Laſerpitium antidotus venenatorum animalium.

Herbæ naſcentes in fimetis ruri ad angui- (nam.

Radix Hyoſcyami albi portata amuletum eſt Colicum.

Herba Paris antidotus Aconiti.

Echium & Malvæ folia arcent Serpentes & eorum venena.

Chamæleon album cardui ſpecies venenum eſt canibus & ſuibus, homini alexipharmacum contra venena.

Planta Indica ſanguinalis Panacea curat omnes morbos carpis applicata per ſudorem ſanguinis.

Alga marina contra inordinatum appetitum prægnantium Cittam.

Radices Arnogloſſi ſuſpenduntur collo ad ſcrophulas.

Taraxacum, Papaver Rheas Pleuritidi medentur, item ſuccus Bellidis.

Scordium & Centaureum minus venenatorum ictibus medentur.
Anacardis antidotus lini ſemen torrefactũ.
Rhododaphnes antidotus Juniperi ſucus, Apii riſus, meliſſa antidotus.
Hellebori albi antidotus Nymphææ flos.
Chamæpityos ramis coronati non inebriantur.
Caltha movet menſtrua per ſympathiam, nam ſanguis mulieris bene valentis redolet Caltham.
Polypodium contuſum & plantis pedum parturientium applicatum partum accelerat.
Fœniculum in nutricibus lac generat.
Phu Dioſcoridis, verbena flore purpureo, Hypericon, abrotanum, Ruta valent contra malificia Cacodæmonis.
Argentinæ folia plantis pedum appoſita, ſpatio unius diei Dyſenteriam ſiſtunt.
Helleborus niger femori interno alligatus menſes movet, partum accelerat, & fœtum mortuum attrahit.
Aſa fœtida uterum furibundum compeſcit.

Perſo-

Perſonaria vel lappa, ſi ſummo vertici applicetur, matricem pendulam retrahit: ſi plantis pedum applicetur, detrahit.
Braſſicæ folia idem præſtant, eodem modo adhibita.
Contactu umbræ Tiliæ, capitis dolores exortæ ab umbra juglandis curantur.

Animalium cæterorum Sympathia cum Vegetalibus.

VEnenata animalia ſympathiam habent cum Pino, Piceâ, Quercu, Cupreſſo, Nuce, Buxo, Napello.
Palumbes, Monedulæ, Merulæ, Perdices, laurum amant, & morbos ſuos abigunt lauri foliis.
Teſtudines Cicutam amant, & morſus ſuos eâ adjuvant.
Urſi Mandragoram amant, & eâ curantur.
Apri hederam amant, & eâ tanquam Panaceâ utuntur.
Aſini amant Ceterach & Scolopendriam.
Aves aquaticæ delectantur ſalviâ fontanâ.

Gallinæ Alſinæ, Anſeres Hieracio gaudent & Accipitres.

Ranæ, Bufones, Serpentes, lacertæ eſu vel attactu Ranunculi recreantur.

Catus Nepetam amat, canes gramen.

Cervus tranſfixus Serpentariâ & Dictamno ſe curat.

Bufo munit ſe ab hoſte Araneâ, & morbos curat plantagine.

Muſtela Rutam amat, & eâ ſe munit à Regulo.

Serpentes amant Fæniculum, & viſum ab eo roborant.

Grues Seſeli amant, & iis medetur.

Ciconia Origano delectatur.

Columbæ Verbenâ delectantur.

Hirundines curant oculos Chelidoniâ.

Ibis paſta ſerpentibus utitur Origano pro antidoto.

Scorpiones exanimati contactu herbæ Scorpioidis, exſuſcitantur rurſus contactu radicis Hellebori albi.

Muſtela à ſerpentibus læſa, ſalutem quærit à Verbaſco, & ejus folia appoſita ictus ſerpentum ſanant. Cer-

Cervi Elaphoboſco paſti reſiſtunt morſibus ſerpentum.
Ulmi & Perſicæ folia præter ſolitum tempus decidentia portendunt peſtem in jumentorum & pecuino genere.
Ariſtolochia rotunda piſces ad ſe allicit & inebriat, ut capi poſſint.
Dictamnus applicatus ventri Capræ facit lac ei abundare.
Per cribrum ex pelle lupina transmiſſa ſemina quævis craſſeſcunt.
Per cribrum ex pelle Phocæ marinæ transmiſſa ſemina grandini & tempeſtatibus reſiſtunt.
Solanum ſylvaticum collo boum appenſum curat eorum vertiginem.
Equi ſi leviter percutiantur fuſte ex Sambuco confecto provocat iis urinam remorantem.
Buſo Thymum amat & ſub eo delectatur jacere.
Aſini Ferulam in deliciis habent, quâ pereunt equi.
Coturnices Veratro delectantur.

Homi-

Hominis Sympathia cum
Mineralibus & Lapidibus, quæ morbis ejus adverſantur.

MAgnes Herniam curat, Catarrhum ſiſtit, uterum firmat, quartanam, hydropem, & Cephalalgiam profligat.

Si Sapphiro Anthrax aut Bubo fricentur, curantur.

Lapis Alectorius in ſtomacho veteris Galli reddit geſtantem apud omnes gratioſum & audacem.

Ætites valet contra abortum, ſi brachio ſiniſtro aut collo applicetur: contra verò ſi femori interno.

Gugates lapis hydropicis confert.

Succinum applicatum pulſibus amuletum peſtis eſt.

Cryſtallus generat lac mulieribus.

Unionum pulvis, Bezoar, Rubinus, Granatus, Smaragdus, Hyacinthus cyaneus cordialia ſunt.

Terra lemnia & Armenia veneni Aranei, Cantharidum, leporis marini antidota.

Sma-

Smaragdus collo alligatus, Epilepſiam, & ventris dyſenteriam eradicat.
Selentes lapis ſiſtit ſanguinem in quacunque parte corporis, ſi pelli applicetur, & tertio digito applicatus, ſanat dyſenteriam in unius horæ quadrante.
Sulphuris odor pacat furores uterinos.
Oſſifragus lapis curat & conglutinat oſſa fracta exhibitus, item confert lithiaſi & podagræ amuleticè geſtatus.
Succinum eſt antiepilepticum & urinæ difficultatibus ſuccurrit.
Lapis bufonis puero appenſus certo experimento lumbricos necat & expellit, itẽ morſibus Araneæ & ipſius ſpumæ contrariatur.
Sardonius lapis ventri alligatus conceptum firmat.
Lapides Cancrorum in vino dolori ſplenis medentur.
Electrum minerale arcet malificia ſagarum & incantamenta.
Hydrargyrum antivenereum eſt, &c. pro amuleto collico portatur.

Chalce-

Chalcedonius lapis melancholiæ antidotus.
Chelidonius lapis lunaticis medetur, amuletice appenſus.
Arſenicum, Auripigmentum ſublimatum ſunt amuleta peſtis, licet non conveniant cum homine.
Jaſpis viridis os ſtomachi adjuvat, & ſanguinem fluentem cohibet.
Hieracites lapis Indicus Hæmorrhoides ſiſtit.
Corneolus lapis in armillis idem prſtat.
Lapis Corvinus ex Corvo piſce ſumptus dum palpitat, Colicos dolores ſanat.
Lapis Colubrinus ſi ventri alligetur, hydropicis aquam exhaurit.
Sapphirus arteriæ applicatus, minuit calorem febrilem.
Adamas madendo venena irrita reddit.
Lapis Spongiæ collo geſtatus, tuſſim cohibet.
Plumbum & varia ex eo medicamenta ulceribus tam internis quàm externis medentur, nam amicum eſt carni humanæ.
Stannum & ex eo compoſita medicamenta uterum furibundum placant. Au-

Aurum adverſatur Elephantiaſi.

Ferrum & Chalybs & ex iis compoſita Spleneticis ſuccurrunt.

Argentum & ex eo compoſita Epilepticis conveniunt, &c. ex libris Chymicorum paſſim deſumenda quibus referti ſunt

---

Animalium cæterorum Sympathia cum Lapidibus & Mineralibus.

STruthiocamelus ferro maximè delectatur, & illud in ſtomacho conficit.

Galli gallinacei aureis nummis maximè delectantur, & deglutiendo in ſtomacho digerunt.

Mineralium Sympathia cum Vegetalibus & contrà.

VInum ſulphure præſervatur à corruptione.

Ligna oleo Sulphuris præſervantur in ævũ.

Vina à fulmine præſervantur ſi ferrum doliis ſuperponatur.

Magnes ſervatus foliis laccæ ſive Kermes, & Iſatis ſylvaticæ roboratur.

Corylli virga eodem modo concinnata quo acus nautica venas argenteas monſtrat.

Sic virga ex Piceaſtro plumbum monſtrat.

Aurum & Argentum attrahunt Olivas & Palmas, ut teſtantur theſaurorum occultorum inveſtigarores.

Aqua Tartari præſervat argentum à rubigine.

Lapis Ætites appenſus ficus radici omnes ficus maturas ex arbore detrahit, & arbor infæcunda in poſterum redditur.

Stannum cum plumbo, cupro, ferro, argento coit cum pice Græcâ.

Antipathia Mineralium cum Vegetalibus.

FRuctus Ananas eâ vi pollet, ut ferrum aut chalybem propinquum conſumat.

Portiuncula argenti vivi in meditullio arboris impoſita, impedit ne creſcat arbor.

Agri-

Agrifolium foliis perpetuò virentibus & ſpinoſis, ſi injiciatur quo utuntur in liquando & purificando ferro, impedit liquefactionem ejus & friabile reddit, quod quotidie experiuntur ejusmodi artifices.

Ferrum molle redditur à ſucco Cicutæ.

Succinum ſi fricetur oleo feſtucas non trahit.

Lignum in aqua Salis gemmæ lapideſcit.

Antipathiæ & Sympathiæ
Speciales.

Inter omnia metalla Magnes ſolùm attrahit, & attrahitur à ferro.

Lapis Theamides inter omnes lapides ferrum ſolùm à ſe pellit.

Quidam roſas, piſces, carnem ſuillam vel carnem omnem, lac, caſeum, ova, Syſimbrium, rutam, Hericium animal, Catum, mures, vinum, Allium, panem mannam abhorrent, ita ut, ſi ea comederet aliquis, qui ſpeciali Antipathiâ adverſa-

verſatur, aut videret, in lipothymiam continuò caderet.

Aliqui Cicutam ſine noxa comedunt.

Aliquis lapidibus paſcebatur.

Aliqui à ſerpentibus immunes ſunt ut Pſilli, à ſcorpionibus Hydaſpis fluvii accolæ in India.

Quidam Helleboro poto non purgantur.

Alii Araneis ſine noxa paſcuntur.

Aliqui aſpectu medicamenti purgantur.

Quidam cremorem Tartari, quidam Diaphænicon abhorrent.

Aliqui viſo mari purgantur vomitu, non ſolùm navigantes.

Veratrum in agro Tridentino non purgat, in omnibus aliis locis ſummè purgativũ.

Adamas præſente toxico ſudat.

Quendam novi qui legendo tractatum de Chymo & Chylo animi deliquio tentabatur.

Antipathia eorum, quæ ſub nullo prædictorum continentur.

Ele-

ELectrum non trahit Ocymum, utut reclamante Kirchero.

Electrum minerale arcet maleficia ſagarum, ſi geſtetur.

Topazius verus ſi imponatur aquæ bullienti, continuò defervet.

In tabula plana ex Biſmutho fruſtrum ſuccini, & tribus inde ſpithamis colloca vitriolum viride, mox hoc calorem & acredinem inviſibiliter amittet.

Flante vento turbatur Zythum ex lupulis & hordeo factum.

Quercus exciſa, flante Borea, verminoſa redditur.

Si quis, dum panes in Clibano ſunt, calidas placentas ex eadem maſſa ſcindat cultro, cuncti panes in clibano integrâ cruſtrâ à mica divelluntur.

Item ſi, tempore dum panes in furno ſunt, aliquis tectum ejus conſcendat, aut aliquo modo concutiat, idem continget.

Gallinâ ovis incubante, ſi in iisdem ædibus ovum igne aſſetur, intereunt pulli excluſioni vicini.

Digitized by Google

Si lac vaccarum ab uberibus calens projiciatur ſuper prunas candentes, inflammantur cum dolore ubera, & lac diſcedit, quod etiam ſæpiſſimè accidit mulieribus.

Creſcente lunâ decreſcit Cæpe, licet omnia alia bulboſa cruſcant,

Cinamomum ex patrio ſolo planatum degenerat in laurum.

Piper extra patrium ſolum, nempe in Italia plantatum, producit hædetam.

Gingiber ex patrio ſolo Arabia deſumptum, mærore tabeſcit.

Aquaticæ plantæ ad arida loca transplantatæ phthiſi pereunt.

Aridæ in locis aquaticis Hydrope pereunt.

Galaxias lapis in mediis flammis non poteſt calefieri.

Si ſurculus Borealis arboris Auſtrali ramo inſeratur, non creſcit.

Pomum in duas partes æquales diſſectum, ſi iis verrucæ fricentur, usque dum tepeſcant conjunctis pomi partibus filo ſi reponatur ubi putreſcere poteſt, disparent

by Google

parent verrucæ, ſi vero non putreſcat, manent: hoc etiam verificatur in particula carnis eodem modo adhibita & ſepulta.

Phocæ marinæ pellem qui geſtaverit, immunis redditur à fulmine, ut & ipſum animal, dum vivit.

Vinum aduſtum cum ſulphure aut pipere ſi ſuperſpergantur ſtercori calenti, dyſenteriam & ſcabiem ani, cacanti inferunt.

Si vaſi ex hedera confecto inſtilles vinum aquâ dilutum, extillabit aqua vino remanente.

Si quis Verrucas, Melicerides, nactas, & ejusmodi excreſcentias collecto in conum vitri lunæ lumine, ſuperradiet donec frigus percipiatur, ſua ſponte evaneſcunt.

Hydrops, monia, & morbi lienoſi diſſolvuntur à Dyſenteria.

Febris Apoplexiam fugat.

Febris ab Ictero poſt diem ſextum ſuperveniente pellitur.

Lethargus à delirio expellitur.

Epilepſia non patitur tertianam febrem aut quartanam longam.

Corallium rubrum ſi carnem mulieris hyſtericæ aut fluxu menſtruo laborantis tetigerit, palleſcit colorem mutando, removendo priſtinum recuperat ſplendorem.

Oleum Tartari inſtillatum infuſioni foliorum Sennæ rubicundam reddit,

Oleum Vitrioli recuperat ſplendorem roſis marcidis & diſcoloratis.

Confoſſum cadaver præſente homicidâ ante judices cruentatur.

Si farina ex tritico fiat quando germen emiſit, pultes ex eo nulla coctione ſpiſſantur.

Vaſa ex Aurichalco ſi ſunt in menſa ubi eſt venenum, varios attrahunt ſtatim colores.

Smaragdus, ſi ſit in manu ejus, cui offertur venenum, ſtatim viriditatem amittit, & alium colorem induit.

Cornu ſerpentis ſi teneatur in menſa ubi eſt venenum, ſudat.

Sues, ut & boves à ſcorpione morſi non læduntur niſi ingreſſi fuerint aquam.
Peſtilentes febres, Phthiſis, morbilli, ophthalmia, lippitudo ad diſtans contagio inficiunt, Phthiſis pulmonibus officit, ophthalmia oculis, vertigo capiti, plica Polonica capillis, &c.
Sanguis hircinus Adamantem emollit.
Serpentes, Ranæ, Bufones, Araneæ, ut & alia venenata in Hibernia non generantur neque vivunt.
Muria carnium ſalitarum impedit generationem pulicum.
Ignis, aeris humiditas, ſevum, oleum, rubigo, ſcabrities, pruinæ, pluviæ, radii Solis Magnetis vim retundunt. Item ſi detineatur in aqua, qua utuntur lapidibus ſerrâ ſecandis totam vim amittit.
Si ſuccus venenatæ plantæ ponatur apud radicem alicujus ſalutaris plantæ, ut ſuccus Aconiti, hyoſcyami, &c. ad radicem Braſſicæ, Boraginis, Bugloſſi, &c. redduntur venenoſa, ſic & arbores per emphytiſmum producere poſſunt fru-

ctus vomitivos, purgativos, cordiales, deleterios, ſudorificos, &c. ſi talia medicamenta perforato loco, ubi fit emphytiſmus imponantur artificioſe.

Venenata animalia, ut ſunt ſerpentes, bufones, reddunt plantas cavernis ſuis accreſcentes venenatas, quod verificatur à Salvia infecta halitu bufonis.

Succus tithymalli ſale & ſtercori humano injectus ventrem ſolvit.

Quædam plantæ ſuccos omnes ſive amaros, falſos, acres, dulces, acidos in ſuam naturam convertunt, ut Colocynthis reddit omnes ad radicē ſparſos amaros.

Sic quædam animalia, ut piſces in mari ſalſo inſipidi ſunt.

Si veſicatorium aliquod impoſueris excrementis adhuc calentibus, inteſtina corroſione afficientur.

Item piſa frixa injecta excrementis tot puſtulas in podice excitabunt quot piſa.

Sympa-

Sympathia eorum quæ ſub nullo prædictorum continentur.

MAgnes ſe ad polum telluris dirigit Auſtralem vel Borealem.

Electrica corpora, qualia ſunt Electrum, Gagates, Maſtix, Vitrum, cera ſigillaris, ſulphur, reſina durior, arſenicum, ſelenitis, ſapphirus, &c. omnia promiſcue attrahunt.

Terra ex Nilo deſumpta exſiccata & diligenter aſſervata, toto anni tempore nihil in pondere mutatur ad diem 17. Julii, tunc ſeipſa fit gravior quo tempore inundatiò fit Nili.

Aqua in vaſis æreis aſſervata notabili incremento attollitur dum nubes in pluviam colliguntur.

Si lignum demergatur in aquam illa parte qua cælum aſpexit, ſupernatat, ſitumque univerſi quoad partes partes reſervat, quem, dum creſceret, ſervavit.

Eſula, ut & Ebulus vel Sambuci extremitates, & Aſari folia ſurſum evulſa per

vomitum, deorſum per ſeceſſum purgant, reliquum autem ſambuci quocunque modo vellicetur, uno modo tantum purgat.

Phyſa ſeu Orbis piſcis Ægyptiacus ſemper faciem ad eam partem cæli dirigit dum vivit, ex qua ventus ſpirat; item excicçatus & ſuſpenſus in domo eandem qualitatem retinet.

Hirundo marina eandem qualitatē habet.

Flores Heliotropii, ſicut Tragopogon, Cyclamen, Chamæleon, Chryſanthemon, lupinus, omnia Cichoreata, Tulipæ, Lilium Perſicum, Anemone, Scorpiurus, Caltha, Acatia, lotus, & alia, tam diebus ſerenis quàm obnubilatis & noctibus ſolem ſequuntur.

Abies, Tilia, Populi, Olivæ, Vlmus, & Salicis ſpecies, & quæ folia habent virentia in una parte, & albicantia in altera, ſuis foliis denotant ſolis annuū curſum, nam creſcunt & virent continuo dum ſol accedit ad ſolſtitium, ab iſto tempore extenuantur & marceſcunt.

Sele-

Selenites lapis noctu imaginem lunæ ſequitur.

Omnia bulboſa inter herbas & Cucumeracea lunæ incrementum & decrementum ſervant accreſcendo & decreſcendo, item oſtreacea, & pupilla oculi Cati.

Virga ex Alno monſtrat aquam ſub terra, eodem modo facta ut acus nautica ex duabus virgulis.

In concavis puteorum ſine ſemine creſcunt Adianthum, Capillares herbæ, Scolopendrium, Cymbalaris, Hepatica.

In fontibus creſcunt Naſturtium, Becabunga, &c.

In rimis murorum aut tegulis creſcunt Parietaria, Blitum, Sedum omnigenum Leucoion,

Nymphæa in loco arido plantata inclinat ad vas aquæ plenum juxta poſitum.

Triticum poteſt transplantari in avenas, ſi juxta ſerantur, ſic Ebulus in Sambucum.

Ilex in quercum, Adianthum in Scolopendrium; ſic Rapa, Raphanus, Typha, Zea, Syſimbrium & Mentha alternas ſu-

 beunt

ſubeunt transplantationum metamorphoſes.

Plumbum liquatum & ſcutellæ ligneæ capiti ſuperpoſitæ & aquæ ſemiplenæ injectum, dolores capitis acutos curat.

Radix Tamariſci urinæ patientis infuſa, poſtea ſi comburatur curat Icterum.

Perſicaria, Conſolida, Sophia, Serpentaria, Braſſatella iſtud habent peculiare, ut, ſi demergantur in aquam, & ſuper vulnus aut ulcus tepeſcant, & defodiantur ubi putreſcant, tunc vulnus ſanetur, ſi vero non putreſcant, ſed areſcant, non ſanetur.

Tapſus barbatus applicatus, & poſtea ſepultus, curat Hæmorrhoides.

Chamæleon mutat foliorum & florum colorem, pro mutatione terræ, aut fundorum diverſitate in quibus creſcit, ut nunc ſit nigra, alba, &c.

Secundina ſi non comburatur aut ſepeliatur, damnum adfert mulieri.

Sevum Urſinum in pyxide reſervatum augmentatur eo tempore, quo urſi hyeme in ſuis latibulis pingueſcere ſolent.

Piſa ſata in novilunio, tota æſtate florent, usque ad finem autumni, licet non germinent.

Spiritus ſanguinis in vitro ſervatus, monſtrat ſanitatem aut morbos ejus, à quo detractus eſt, licet longè abſentis, nam morbido eo exiſtente turbatur diverſimode, & claritatem amittit & contra.

Pellis vitulo marino detractæ pili eriguntur & rigent accedente maris æſtu, recedente autem dimittuntur & flacceſcunt.

Si mulier terretur ab inopinato lunæ conſpectu tempore conceptus, fætus macula luniformi ſignabitur, quæ incrementum & decrementū ejus ſequetur.

Succus Hyoſcyami commixtus ſanguini leporino, & ſi cum pelle ejus ſepeliantur, congregat omnes lepores iſtius tractus ad locum.

Naphtha è longinquo attrahit ignem.

Heliotropium in Euphrate non ſolum ſequitur ſolis curſum, ſed ex aqua paulatim ad ſolis adventum emergit, rece-

dente ſole ſic etiam paulatim undis immergitur.

Naſus impoſititius ex carne muſculoſa brachii cadit mortuo eo, ex quo deſumptus erat, licet rami arboris inſititii non marceſcant corrupta arbore cujus erant rami.

Ovum in urina febricitantis ebullitum, & inter formicas reconditum, tollit febrē.

Porci ſe ſolent fricare, quando nimium obeſi aut ſcabioſi, ſi mappa affricetur iſtis lapidibus, & deinde applicetur faucibus inflammationibus earum medetur.

Hydrops, Podagra, Icterus, febres curantur, ſanguinem calentem agri includendo putamini ovi & carne miſtum canibus exhibendo, & ſic transfertur ægritudo.

Filo quo ſuffocatur ſerpens, curatur angina, ſi collo circundetur.

Attractrici vi pollent Ariſtolochia longa, Scopa regia, Cadmia, adeps cuniculorum, Aſa fætida, Tapſia, Dictamnus, fermentum panis, fimus columbinus, anſe-

Anſerinus, Anagallis flore purpureo, Arundinis radix, Pyretrum, Thalaspi ſemen, Euphorbium, Anemone, Helleborus uterque, &c.

Omnis herba, lapillus, metallum, fructus aut ſemen habens ſimilitudinem cum aliquo membro aut morbo in figura aut colore confert, ut plurimum, illi membro & morbo, ut malum Citreum cordi, Papaver capiti, Orchis genitalibus, Scrophularia ſcrophulis, Chelidonium minus, &c. Chelidonia Ictero, ut & Crocus, Rheum purgat humores ejuſdem coloris.

Ea quæ Sympathiam inter ſe habent, idem in nobis fere ſemper efficiunt, ut Cucurbita & aqua, olea & myrtus: Quæ antipathiā exercent, contrarios pariunt in nobis effectus, ut cucurbita & olea, braſſica & Vitis.

Membra animalium coveniunt membris animalium ſimilibus, præſertim ſi animalia vel eorum alimenta virtutem habent morbo membri contrariam, ut lie-

 ni con-

verſatur, aut videret, in lipothymiam continuò caderet.

Aliqui Cicutam ſine noxa comedunt.

Aliquis lapidibus paſcebatur.

Aliqui à ſerpentibus immunes ſunt ut Pſilli, à ſcorpionibus Hydaſpis fluvii accolæ in India.

Quidam Helleboro poto non purgantur.

Alii Araneis ſine noxa paſcuntur.

Aliqui aſpectu medicamenti purgantur.

Quidam cremorem Tartari, quidam Diaphænicon abhorrent.

Aliqui viſo mari purgantur vomitu, non ſolùm navigantes.

Veratrum in agro Tridentino non purgat, in omnibus aliis locis ſummè purgativũ.

Adamas præſente toxico ſudat.

Quendam novi qui legendo tractatum de Chymo & Chylo animi deliquio tentabatur.

Antipathia eorum, quæ ſub nullo prædictorum continentur.

Ele-

Electrum non trahit Ocymum, utut reclamante Kirchero.

Electrum minerale arcet maleficia ſagarum, ſi geſtetur.

Topazius verus ſi imponatur aquæ bullienti, continuò deſervet.

In tabula plana ex Biſmutho fruſtrum ſuccini, & tribus inde ſpithamis colloca vitriolum viride, mox hoc calorem & acredinem inviſibiliter amittet.

Flante vento turbatur Zythum ex lupulis & hordeo factum.

Quercus exciſa, flante Borea, verminoſa redditur.

Si quis, dum panes in Clibano ſunt, calidas placentas ex eadem maſſa ſcindat cultro, cuncti panes in clibano integrâ cruſtrâ à mica divelluntur.

Item ſi, tempore dum panes in furno ſunt, aliquis tectum ejus conſcendat, aut aliquo modo concutiat, idem continget.

Gallinâ ovis incubante, ſi in iisdem ædibus ovum igne aſſetur, intereunt pulli excluſioni vicini.

Si lac vaccarum ab uberibus calens projiciatur ſuper prunas candentes, inflammantur cum dolore ubera, & lac diſcedit, quod etiam ſæpiſſimè accidit mulieribus.
Creſcente lunâ decreſcit Cæpe, licet omnia alia bulboſa cruſcant,
Cinamomum ex patrio ſolo planatum degenerat in laurum.
Piper extra patrium ſolum, nempe in Italia plantatum, producit hædetam.
Gingiber ex patrio ſolo Arabia deſumptum, mærore tabeſcit.
Aquaticæ plantæ ad arida loca transplantatæ phthiſi pereunt.
Aridæ in locis aquaticis Hydrope pereunt.
Galaxias lapis in mediis flammis non poteſt calefieri.
Si ſurculus Borealis arboris Auſtrali ramo inſeratur, non creſcit.
Pomum in duas partes æquales diſſectum, ſi iis verrucæ fricentur, usque dum tepeſcant conjunctis pomi partibus filo ſi reponatur ubi putreſcere poteſt, disparent

parent verrucæ, ſi vero non putreſcat, manent: hoc etiam verificatur in particula carnis eodem modo adhibita & ſepulta.

Phocæ marinæ pellem qui geſtaverit, immunis redditur à fulmine, ut & ipſum animal, dum vivit.

Vinum aduſtum cum ſulphure aut pipere ſi ſuperſpergantur ſtercori calenti, dyſenteriam & ſcabiem ani, cacanti inferunt.

Si vaſi ex hedera confecto inſtilles vinum aquâ dilutum, extillabit aqua vino remanente.

Si quis Verrucas, Melicerides, nactas, & ejusmodi excreſcentias collecto in conum vitri lunæ lumine, ſuperradiet donec frigus percipiatur, ſua ſponte evaneſcunt.

Hydrops, monia, & morbi lienoſi diſſolvuntur à Dyſenteria.

Febris Apoplexiam fugat.

Febris ab Ictero poſt diem ſextum ſuperveniente pellitur.

Lethargus à delirio expellitur.

Epilepſia non patitur tertianam febrem aut quartanam longam.

Corallium rubrum ſi carnem mulieris hyſtericæ aut fluxu menſtruo laborantis tetigerit, palleſcit colorem mutando, removendo priſtinum recuperat ſplendorem.

Oleum Tartari inſtillatum infuſioni foliorum Sennæ rubicundam reddit,

Oleum Vitrioli recuperat ſplendorem roſis marcidis & discoloratis.

Confoſſum cadaver præſente homicidâ ante judices cruentatur.

Si farina ex tritico fiat quando germen emiſit, pultes ex eo nulla coctione ſpiſſantur.

Vaſa ex Aurichalco ſi ſunt in menſa ubi eſt venenum, varios attrahunt ſtatim colores.

Smaragdus, ſi ſit in manu ejus, cui offertur venenum, ſtatim viriditatem amittit, & alium colorem induit.

Cornu ſerpentis ſi teneatur in menſa ubi eſt venenum, ſudat. Sues,

Sues, ut & boves à ſcorpione morſi non læduntur niſi ingreſſi fuerint aquam.

Peſtilentes febres, Phthiſis, morbilli, ophthalmia, lippitudo ad diſtans contagio inficiunt, Phthiſis pulmonibus officit, ophthalmia oculis, vertigo capiti, plica Polonica capillis, &c.

Sanguis hircinus Adamantem emollit.

Serpentes, Ranæ, Bufones, Araneæ, ut & alia venenata in Hibernia non generantur neque vivunt.

Muria carnium ſalitarum, impedit generationem pulicum.

Ignis, aeris humiditas, ſevum, oleum, rubigo, ſcabrities, pruinæ, pluviæ, radii Solis Magnetis vim retundunt. Item ſi detineatur in aqua, qua utuntur lapidibus ſerrâ ſecandis totam vim amittit.

Si ſuccus venenatæ plantæ ponatur apud radicem alicujus ſalutaris plantæ, ut ſuccus Aconiti, hyoſcyami, &c. ad radicem Braſſicæ, Boraginis, Bugloſſi, &c. redduntur venenoſa, ſic & arbores per emphytiſmum producere poſſunt fru-

ctus vomitivos, purgativos, cordiales, deleterios, ſudorificos, &c. ſi talia medicamenta perforato loco, ubi fit emphytiſmus imponantur artificioſe.

Venenata animalia, ut ſunt ſerpentes, bufones, reddunt plantas cavernis ſuis accreſcentes venenatas, quod verificatur à Salvia infecta halitu bufonis.

Succus tithymalli ſale & ſtercori humano injectus ventrem ſolvit.

Quædam plantæ ſuccos omnes ſive amaros, falſos, acres, dulces, acidos in ſuam naturam convertunt, ut Colocynthis reddit omnes ad radicē ſparſos amaros.

Sic quædam animalia, ut piſces in mari ſalſo inſipidi ſunt.

Si veſicatorium aliquod impoſueris excrementis adhuc calentibus, inteſtina corroſione afficientur.

Item piſa frixa injecta excrementis tot puſtulas in podice excitabunt quot piſa.

Sympa

Sympathia eorum quæ ſub nullo prædictorum continentur.

MAgnes ſe ad polum telluris dirigit Auſtralem vel Borealem.

Electrica corpora, qualia ſunt Electrum, Gagates, Maſtix, Vitrum, cera ſigillaris, ſulphur, reſina durior, arſenicum, ſelenitis, ſapphirus, &c. omnia promiſcue attrahunt.

Terra ex Nilo deſumpta exſiccata & diligenter aſſervata, toto anni tempore nihil in pondere mutatur ad diem 17. Julii, tunc ſeipſa fit gravior quo tempore inundatio fit Nili.

Aqua in vaſis æreis aſſervata notabili incremento attollitur dum nubes in pluviam colliguntur.

Si lignum demergatur in aquam illa parte qua cælum aſpexit, ſupernatat, ſitumque univerſi quoad partes partes reſervat, quem, dum creſceret, ſervavit.

Eſula, ut & Ebulus vel Sambuci extremitates, & Aſari folia ſurſum evulſa per

vomitum, deorſum per ſeceſſum purgant, reliquum autem ſambuci quocunque modo vellicetur, uno modo tantum purgat.

Phyſa ſeu Orbis piſcis Ægyptiacus ſemper faciem ad eam partem cæli dirigit dum vivit, ex qua ventus ſpirat; item excicçatus & ſuſpenſus in domo eandem qualitatem retinet.

Hirundo marina eandem qualitatẽ habet.

Flores Heliotropii, ſicut Tragopogon, Cyclamen, Chamæleon, Chryſanthemon, lupinus, omnia Cichoreata, Tulipæ, Lilium Perſicum, Anemone, Scorpiurus, Caltha, Acatia, lotus, & alia, tam diebus ſerenis quàm obnubilatis & noctibus ſolem ſequuntur.

Abies, Tilia, Populi, Olivæ, Vlmus, & Salicis ſpecies, & quæ folia habent virentia in una parte, & albicantia in altera, ſuis foliis denotant ſolis annuũ curſum, nam creſcunt & virent continuo dum ſol accedit ad ſolſtitium, ab iſto tempore extenuantur & marceſcunt.

Sele-

Selenites lapis noctu imaginem lunæ ſequitur.

Omnia bulboſa inter herbas & Cucumeracea lunæ incrementum & decrementum ſervant accreſcendo & decreſcendo, item oſtreacea, & pupilla oculi Cati.

Virga ex Alno monſtrat aquam ſub terra, eodem modo facta ut acus nautica ex duabus virgulis.

In concavis puteorum ſine ſemine creſcunt Adianthum, Capillares herbæ, Scolopendrium, Cymbalaris, Hepatica.

In fontibus creſcunt Naſturtium, Becabunga, &c.

In rimis murorum aut tegulis creſcunt Parietaria, Blitum, Sedum omnigenum Leucoion,

Nymphæa in loco arido plantata inclinat ad vas aquæ plenum juxta poſitum.

Triticum poteſt transplantari in avenas, ſi juxta ſerantur, ſic Ebulus in Sambucum.

Ilex in quercum, Adianthum in Scolopendrium; ſic Rapa, Raphanus, Typha, Zea, Syſimbrium & Mentha alternas ſu-

ſubeunt transplantationum metamorphoſes.

Plumbum liquatum & ſcutellæ ligneæ capiti ſuperpoſitæ & aquæ ſemiplenæ injectum, dolores capitis acutos curat.

Radix Tamariſci urinæ patientis infuſa, poſtea ſi comburatur curat Icterum.

Perſicaria, Conſolida, Sophia, Serpentaria, Braſſatella iſtud habent peculiare, ut, ſi demergantur in aquam, & ſuper vulnus aut ulcus tepeſcant, & defodiantur ubi putreſcant, tunc vulnus ſanetur, ſi vero non putreſcant, ſed areſcant, non ſanetur.

Tapſus barbatus applicatus, & poſtea ſepultus, curat Hæmorrhoides.

Chamæleon mutat foliorum & florum colorem, pro mutatione terræ, aut fundorum diverſitate in quibus creſcit, ut nunc ſit nigra, alba, &c.

Secundina ſi non comburatur aut ſepeliatur, damnum adfert mulieri.

Sevum Urſinum in pyxide reſervatum augmentatur eo tempore, quo urſi hyeme in ſuis latibulis pingueſcere ſolent.

Piſa ſata in novilunio, tota æſtate florent, usque ad finem autumni, licet non germinent.

Spiritus ſanguinis in vitro ſervatus, monſtrat ſanitatem aut morbos ejus, à quo detractus eſt, licet longè abſentis, nam morbido eo exiſtente turbatur diverſimode, & claritatem amittit & contra.

Pellis vitulo marino detractæ pili eriguntur & rigent accedente maris æſtu, recedente autem dimittuntur & flacceſcunt.

Si mulier terretur ab inopinato lunæ conſpectu tempore conceptus, fætus macula luniformi ſignabitur, quæ incrementum & decrementũ ejus ſequetur.

Succus Hyoſcyami commixtus ſanguini leporino, & ſi cum pelle ejus ſepeliantur, congregat omnes lepores iſtius tractus ad locum.

Naphtha è longinquo attrahit ignem.

Heliotropium in Euphrate non ſolum ſequitur ſolis curſum, ſed ex aqua paulatim ad ſolis adventum emergit, recedente

dente ſole ſic etiam paulatim undis immergitur.

Naſus impoſititius ex carne muſculoſa brachii cadit mortuo eo, ex quo deſumptus erat, licet rami arboris inſititii non marceſcant corrupta arbore cujus erant rami.

Ovum in urina febricitantis ebullitum, & inter formicas reconditum, tollit febrē.

Porci ſe ſolent fricare, quando nimium obeſi aut ſcabioſi, ſi mappa affricetur iſtis lapidibus, & deinde applicetur faucibus inflammationibus earum medetur.

Hydrops, Podagra, Icterus, febres curantur, ſanguinem calentem agri includendo putamini ovi & carne miſtum canibus exhibendo, & ſic transfertur ægritudo.

Filo quo ſuffocatur ſerpens, curatur angina, ſi collo circundetur.

Attractrici vi pollent Ariſtolochia longa, Scopa regia, Cadmia, adeps cuniculorum, Aſa fætida, Tapſia, Dictamnus, fermentum panis, fimus columbinus, anſe-

Anſerinus, Anagallis flore purpureo, Arundinis radix, Pyretrum, Thalaſpi ſemen, Euphorbium, Anemone, Helleborus uterque, &c.

Omnis herba, lapillus, metallum, fructus aut ſemen habens ſimilitudinem cum aliquo membro aut morbo in figura aut colore confert, ut plurimum, illi membro & morbo, ut malum Citreum cordi, Papaver capiti, Orchis genitalibus, Serophularia ſcrophulis, Chelidonium minus, &c. Chelidonia Ictero, ut & Crocus, Rheum purgat humores ejusdem coloris.

Ea quæ Sympathiam inter ſe habent, idem in nobis fere ſemper efficiunt, ut Cucurbita & aqua, olea & myrtus: Quæ antipathiã exercent, contrarios pariunt in nobis effectus, ut cucurbita & olea, braſſica & Vitis.

Membra animalium coveniunt membris animalium ſimilibus, præſertim ſi animalia vel eorum alimenta virtutem habent morbo membri contrariam, ut lie-

 ni con-

ni confert ſplen capræ, lentiſco Capparis & Tamariſco paſtæ. Item ſplen ſuis aquam ferratam fabrorum bibentis, ſic fimus & ſplen aſini paſti Chelidonio curat Icterum.

Quædam vegetabilia ita propriis locis delectantur, ut aliò transplantatæ non creſcant, vel ſpecie aut qualitatibus mutentur, ut Cinamomum, &c.

Dulcia, fimus, ſal, piper, aqua vitæ, olea diſtillata, carnem & multa alia à putredine præſervant.

In paludibus fracidis fiunt conchylia, limaces, bufones, ranæ, lacertæ, hirudines, vermium multæ ſpecies, &c.

Mel cum pane miſtum, in formicas mutatur.

Saſſafras in Florida ſolum provenit, Iberis herba in Hiſpania Creta fert Cupreſſum. Malabathrum & Agallochus in India, Schænanthus Cinamomum, Piper in Arabia, &c.

Ulmus & Alnus apud flumina creſcunt, Ornus in montibus, Myrthus amat littora,

tora, Vitis in dumetis, Taxus amant aquilonem, pediculi in homine fiunt, tineæ in lanis, Cantharides in Fraxino, Bupreſtis in Pino, Conchilia marina & teſtacea in petroſis locis degunt, Anſeres in Scotia Septentrionali fiunt ex lignis aridis abietinis, aptæ etiam ſunt ad generandum ſibi ſimile.

Magnes qui vim amiſit ex aqua qua utuntur lapidibus ſerrâ ſecandis eam recuperat moderato calore.

Herba aliqua minutim conciſa & terræ commiſſa, producit herbam ejusdem ſpeciei, ut plurimùm.

Conchylia contrita & in arena ſeminata, aquâ ſalsâ irrigata, producunt conchylia.

Serpens mortuus ſeminarium eſt novis ſerpentibus.

In quercu fit Polypodium, & cortex quercus pulveriſatus, & aquâ ſubactus arboris alterius trunco impoſitus producit ingentem Polypodii copiam.

Anguis ex ſpina humani cadaveris naſcitur.

Ex vitulo mortuo occluſis meatibus fiunt apes,

Capo-

Capones qui veſcuntur ſerpentibus,& bufonibus eorum caro eſt ſalutaris.

In caverna quadam Scotiæ Slaines dicta aqua pura illic decidua vertitur in petrã albam Marmoris æmulam.

In lacu Hiberniæ quem lacum Neich appellant, lapideſcit lignum, ita ut eo utantur ad novaculas acuendas.

Animalia quæ veſcuntur piſcibus eorum, qualitates participant, ut ſunt ſues, anſeres, anates. &c. multa ejuſmodi alias declaranda.

Teſtacea fere omnia licet extra mare, quamdiu vivunt accedente maris æſtu hiant, recedente autẽ æſtu, clauduntur.

Sæpe notavi morbidi cum ſua urina in vaſe clauſo, per aliquot dies ſervata, ſympathiam.

Aurum Ægyptiis edulium optimum, in noſtris regionibus ob acrimoniam non poteſt deguſtari.

Arbor Perſica fructus producit Europæis ſuaves, Perthis & Ægyptiis venena.

Nux Myriſtica ſub torrida Zona creſcit, & in

in Europa in juglandem degenerat.

Cypreſſus adeo auſtro delectatur, ut in ſeptentrione non bene creſcat, nam in Livonia mutatur in aliquid Sabinæ ſimile.

Hyſopus & Abrotanum in Germania & Britannia optimum odorem ſpirant, in Italia fere nullum habent.

Ocymum fragrantiſſimi odoris eſt in Italia, in Germania obtuſi tantum.

Panthera maculam habet in pelle, lunæ typos perfecte imitantem, filimenta hepatis glirium, ad normam luminis lunæ creſcunt & decreſcunt.

Formicæ creſcente lunæ lumine laborant, decreſcente ceſſant.

Phyſa piſcis decreſcit, & creſcit, cum lumine lunari.

Glycyriza & acacia, amplectuntur ſolem, dum ſplendet, elevando & extendendo ſua folia: abſente autem eo, flaccida folia demittunt.

Trifolii ſpecies quædam eſt, quæ ter in die pro vario ſolis aſpectu, colorem mutat, nam

nam mane albicat, meridie purpureſcit, veſperi ſaturate rubet.

Ibis in Ægypto ſolum vivit, alibi transportatus, moritur.

Polypus ſolum vivit in aqua marina, in aliis moritur, &c.

Ex Fructu Arborum.

UT principia Philoſophiæ noſtræ felicius ac facilius ex precedentibus exemplis eruantur, quædam, quæ præſenti inſtituto magis accommoda videntur ſimpliciter ſine aliqua confirmatione, hîc ſubjiciemus; quorum licet maxima pars prius deſcripta ſit in variis Sympathiæ & Antipathiæ complicationibus clarioris doctrinæ gratiâ ea rurſus deſcribere haud videbatur inconveniens, ſic autem ſe habent.

Accipe terræ virginis, quantum ſatis, quæ nunquam ſemine animalis, vegetabilis, aut mineralis imprægnata fuerat, & colloca in concavis puteorum recenter extructorum fontiumque ſaxis poroſis Cryptis-

ve carbonum; & ſi pluvia irroretur in iſtis locis, terra iſta virgo ingravidabitur absq; ſemine, radice, aut pollutie ſeminali: his herbis & non aliis; vid. *Adiantho, Capillis Veneris, Scolopendriâ, Symbellariâ, Hepaticâ.*

In rimis murorum ſi iſta terra locetur, uti priùs dictum, ingravidabitur his & non aliis plantis, vid. *Parietariâ, Salviâ vita, leucoio,* absque ullo ſemine, &c.

In tegulis ſeu tectis domorum ſi terra talis locetur, uti dictum, in ea producuntur *Sedum* omnis generis, *Herniaria*, & *Millepedes.* Si radices aliarum plantarum putà *Hyoſcyami, Angelica, &c.* illic plantentur, deſtruunt fermentum proprium loci.

Si terra iſta locetur in loco alto in ſummitate pali aut in vaſe aliquo longè à ſeminali aliqua miſtura ſucceſſu temporis ingravidabitur ſemine herbarum naturaliter illic ſubtus jacentium, & creſcentium, ex earum evaporationibus, & hoc ſerio notandum, quòd poſt productas plantas remaneat terra virgo, in eodem pondere & quantitate.

Per

Per ſex fermè menſium ſpatium à coitu, *Gallinæ* ova prolifica pariunt ſine ulteriori cum *Gallo* commercio, neque poteſt genitura *Galli* tamdiu in ovario corporaliter remanere.

In uteris quadrupedum viviparorum (ut optimè annotavit doctiſſimus *Harvæus*) à coitu, non remanet ſeminis corpus. Nam in *Cervis, Damis, Ovibus, &c.* uno & altero menſe à coitu vidit uteros vacuos, quicquid ἀλόγως dicat *Highmorus*.

In lacu *Hiberniæ*, quem *Locbneich* vocant, lapideſcit lignum in eum projectum minimo temporis ſpatio.

In rupe *Scotiæ* ſeptentrionalis lapideſcit aqua illic guttatim decidua. Si autem aqua iſta extra cavernam in aere aperto locetur, non lapideſcit, licet vim habeat lac coagulandi.

Ex *Anate* putrefacta ſub fimo fiunt *Bufones*.

Ex pilis equorum in aquam projectis, fiunt *Anguillæ*.

Ex ſtercore equino *Scarabæi, &c.* hujusmodi.

Ex

Ex uno pane vi diverſorum ſtomachorum fit *caro porcina, equina, bovina, canina, humana, &c.* Item piſces diverſi.

Item ex vino, pane, oleribus, leguminibus, carnibus omnium generum, piſcibus, herbis, fructibus fit unus chylus diaphanus ex talibus multorum colorum in ſtomacho hominis, & ex iſto chylo fiunt centum fortaſſis partes ſpecie & proprietatibus diverſæ.

Piper recens in *Italia* plantatum fit *hedera*, Semen *hordei* in locis incultis mutatur in *avenas*.

Veratrum in agro *Tridentino* vi purgativâ orbatum eſt.

Rhabarbarum apud nos ignaviter aut parum purgat.

Papavera apud nos vi lethali orbata ſunt, licet regio ſit *Thebis* decuplo frigidior

Zinziber extra patrium ſolũ non creſcit.

Triticum in avenas & lolium, Ebulus in Sambucum, Ilex in Quercum, Adianthum in Scolopendriam, Imperatoria in Angelicam, Rapa in Raphanum transplantari poſſunt, ſi propè creſcant.

Pica, ſerpentes, aranea, bufones, ranæ, veſpa,&c. venenata in *Hibernia*,neq; ſponte, ut in aliis regionibus, proveniunt; neque illic vivere queunt, ſi ex aliis locis portentur.

In inſitionibus arborum ſurculus convertit ſuccum radicis alterius ſpeciei in ſuam naturam, mutatis omnibus ejus proprietatibus, tamen in quibusdam remanent, ut ſurculus *pomi in Rhamno* aut *Mezereo* acquirit vim purgativam, &c.

Apud cavernas *ſerpentum & bufonum* herbæ cordiales, puta *Bugloſſum, Borago, Meliſſa, Viola* induunt qualitatem deleteriam.

Mercurialis & Mezereon juxta vinũ plantatæ, vim ei purgativam communicant, ſicut *Cicuta, Hyoſciamus & Solanum* ei vim narcoticam indunt.

Animalia quæ veſcuntur piſcibus, puta aves marinæ, ſues, anſeres, gallinæ, &c. induunt qualitates piſcium, nam eos redolent.

Anſeres in Scotia ſeptentrionali ex lignis abietinis creſcunt redolentes ea. *Vitis*

Vitis braſſica applantata areſcit, vel ſe in adverſum flectit, &c. exempla ſimilia prius deſcripta.

Sublimatum vel Arſenicum appoſita venenatis ulceribus, duo venena ſe mutuò ligando curant ulcus.

Si liquori *Sublimati* inſtilletur Oleum *Tartari*, duo ignes ſe mutuo ligando relinquunt Balſamum dulce, ſic oleum *Vitrioli & Tartari* agendo in ſe relinquunt *Tartarum Vitriolatum*, ſic etiam oleum *Arſenici & Realgaris* relinquunt Balſamum paregoricum.

Vox *pavonis* item *fraxini* folia ligant ſerpentes.

Succus *Betulæ Martialis* ſolvit impotentiam veneream.

Saliva *canis rabidi* in carne à dentibus relicta, reddit homines, & cætera animalia hydrophobiæ hæredes, &c.

Item cerebrum *cati* comedentes mores & geſticulationes ejus præ ſe ferunt.

Tarantulæ ictus reddit homines & bruta inſtar *Tarantulæ* inquietos, & in motu conti-

continuò ſaltantes, & urinis eorum cernitur aliquid ſimile telis *aranearum*.

Ferino ſanguine epoto ferini mores induuntur.

Carnes animalium rapacium, ut ſunt *lupi, corvi, accipitres, &c.* imprimunt ſæpe comedentibus mores eorum; multa iſtiusmodi exempla annotabit lector in præcedentibus complicationibus.

Ex primis quatuor exemplis liquidò conſtat *terram virginem* poſt natas plantas remanere in quantitate & pondere priſtinis, ideoque eam non ingredi plantarum illic naſcentium compoſitionem; Relinquitur ergo plantas iſtas ex ſola aqua fieri aut ex nihilo, non vero ex ſomniatis miſtionibus quatuor elementorum. Si fortaſſe dixerit aliquis terram creſcere, rogo, num eadem ſint cæli phænomena nunc & ante mille annos, & ſi ſunt eadem, oportebit terram condenſari, & unus manipulus nunc eſſet gravior multis ante tempora Noachi, & licet iſta exempla clariſſimè illud demonſtrent, in tanto (ut videtur)

para-

paradoxo deſcribendo ne nimis jejuni videamur, alia ex naturæ promptuario habebis. Si menſe martio perforaveris *betulam, quercum, fraxinum, &c.* extillabit aqua limpida, clara, & pura obſcurum arboris ſaporem & odorem referens, quæ ſpatio 12. aut 14. dierum præponderabit ſarbori cum ramis & radicibus; ideoque equitur arbores ex ſola aqua fieri, quam ex terra ſugunt ſale nitro imprægnatam. 2. Ex aqua guttatim decidua in caverna *Scotiæ* ſeptentrionali videmus petram albam fieri ſine aliqua ſenſibili miſtura alterius rei. 3. Chymicorum ſal, ſulphur & mercurius migrant in aquam claram, inſipidam, & æquiponderantem corpus in eã diſſolutum, quod Chymicis peritis notiſſimum. 4. Cadavera mortuorum in Cæmiteriis in aquam migrant, nam ſi in cinerem & terram migrarent, cæmiteria in immenſum creſcerent, quod experientiæ quotidianæ repugnat. Præterea, ſi ex miſtela quatuor elementorum omnia corpora reſultarent, tunc *aurum, & cætera, metalla,*

marcha-

marchaſita, & lapides non præponderarent terræ, quod liquido patet. Licet obſtrepant nonnulli, muſſitantes neſcio quid de terra pura, quæ non niſi in centro reperitur, atque eam eſſe omnibus miſtis graviorem. Sed contra ſic arguo. Ubicunq; fiunt metalla, lapides, &c. ibi eſt terra pura. At in iſtis locis terra eſt levior iſtis, Ergo. Si igitur ex aqua ſola fiunt omnia corpora quæ miſta creduntur, utrum ſunt *Vegetabilia, Mineralia, vel Animalia*, unde exiſtentiam ſuam mendicabit Chimericum illud monſtrum *Miſtio*, atq; omnes ſalibroſæ & inextricabiles difficultates, atque incompatibiles contradictiones, quæ ingenia Philoſophorum acutiſſimorum hucusque torſerunt, exinde natæ, quis quæſo contrariis elementorum in miſto qualitatibus (quibus omnis generatio & diſſolutio rerum falſo aſſcribitur, cui neque inſunt neque ineſſe poſſunt) dabitur locus? Et ſi neque miſtioni, neque contrariis in miſto (quod nunquam extitit) qualitatibus detur locus in natura unde originem

ſuam

ıam habuerunt temperamentorum tot iverſæ complicationes, &c.

Licet ex aqua tanquam unico principio ıateriali omnia quæ miſta prius fuiſſe puıbantur, fiant; tamen omnia fieri ex unio principio ſimpliciter minimè dicendum ſt. Quia tunc nulla eſſet diſtinctio inter rincipium & principiatum, & ambo eſſent llud unicum, ideoque in exemplis iſtis ulerius inveſtiganda ſunt alia.

Secundò igitur ex quatuor præallegais exemplis patet, locis omnibus à creaione indita eſſe principia quædam activa permatopoetica in ævum duratura, quæ ıeque ſunt calor, frigus, &c. aut conemperatio iſtarum qualitatum inter ſe ugnantium, aut influentiæ ſolis, lunæ, ıut cæterorum ſyderum, nam ſi hoc eſſet, quodlibet ex quolibet fieret, & id promiſcuè, in omnibus locis, nec hîc *capilares herbæ*, *ſegetes*, *uvæ*, illîc *Blitum*, *Sedum*, *Leucoion*, & ſic de cæteris. Sol autem per ſuum calorem inſervit productioni iſtorum vegetabilium, excitando nimirum

 &fo-

& fovendo iſta principia, ut imprægnen virginem ſuam terram eorum ſeminibus iſta autem principia ſubjectantur in odoribus concreatis aut perceptibilibus à ſenſu, aut aliquando non, ut in experimentc quarto, quæ medio iſto odore contagic quodam per totam maſſam ſubſtratam ſerpunt maſculinum robur illi impertientes Ut in panificio, v. gr. fermenti grana aliquot inficiunt contagio ſuo maſſam farinæ maximam, & in ſuam naturam transmutant. Sic *ſaliva canis rabidi* in minima quantitate mutando humores ſpiritus partes, & conſequenter actiones hominis aut bruti demorſorum inducit *Hydrophobiam.* Sic *Tarantula* ictu ſuo fere ob exilitatem aculei inſenſili mores ſuos & geſticulationes ad hominem aut brutum transplantat. Sic aqua decidua in rerram virginem à fermento tegularum vertitur in *Sedum*, à contagio puteorum in *Adianthum*, *Capillos Veneris, &c.* Ita ut iſtis principiis nullum nomen melius quadret, quàm ſi fermenta vocitentur; quæ prius à ſolo *Helmontio* viro in

ro in multis perſpicaciſſimo ſatis perfunctoriè, leviter & obſcurè delineata ſunt. Ergo horum anatomiam ex propoſitis exemplis eruere pro virili conabor, & primum de locis fermentorum producentiũ vegetabilia, animalia, &c.

. Loca fermentorum, ut ex exemplis conſtat, vel ſunt in *Terra, Aere, Aquis, Vegetalibus*, *Animalibus* vivis & mortuis, & eorum partibus, & *Mineralibus*.

Secundò loca fermentorum in *Terra, Aere, Aquis, &c.* Sunt vel in

Septentrione, ut *Taxus, Cochlearia, Anſeres abietini.*

Oriente, ut *Piper, Aloe, Sarcocolla.*

Occidente, ut *Petum, Mirabilis Peruviana, Iber herba, Nux vomica.*

Auſtro, ut *Stæchas, Laſerpitium, Euphorbium, Rhabarbarum.*

Tertiò, loca fermentorum ſunt in particularibus regionibus, ut *Saſſafras in Florida*; radix *China in China, Malabathrum & Agallochum in India, Schænanthus in Arabia,* nec alibi, *Theamides lapis in Æthio-*

 pia,

pia, *Mirabilis Peruviana in Peru*. *Rhabarbarum in Ponto*, *Cochlearia & Saxifragia minima in Britannia*, *Opium in Thebe*, *Manna in Calabria*, *Senna in Alexandria*, Sic dantur herbæ *Italicæ*, *Syriacæ*, *Ægyptiacæ*, *Creticæ*, *Græcæ*, *Virginianæ*, *Americanæ*, *Naßilienſis*, *Belgicæ*, *Æthiopicæ*, *Luſitanicæ*, *Braſilianæ*, *Perſicæ*, *Illyricæ*, *&c.* quæ paſſim in libris herbariorum extant. Sic etiam de animalibus & mineralibus dicendum.

Quartò, fermentorum loca ſunt in particularibus locis omnium fere regionum, talia autem ſunt.

Prata, ubi fiunt *Orchis*, *Trifolium pratenſe*, *Pentaphyllon bacciferum*, *&c.*

Uda loca, ubi fiunt *Iuncus verbenaca*.

Sylveſtria, *Carlina*.

Aquatica, *Nymphæa*, *Plantago aquatica*, *Piperitis*, *Flammula*.

Olida & uliginoſa, *Spatula fætida*, *Cotyla fætida*, *Atriplex fætida*.

Paluſtria, *Caltha paluſtris*, *Ranunculus*, *Spondilion*, *Scordium*.

Stagnantia, *Perſicaria*, *Cannabis agreſtis*.

Umbro-

Umbroſa, *Cyclaminus, Dracunculus ma-*
Fracida, *omnia Tuberum genera.* *(jor.*
Arenoſa, *Ononis, Plantago, cornu Cervi.*
Maritima, *Cochlearia, Braſsica, Soldonella, Eringium, Scylla.*
Arida, *Saxifragia, Pimpinella, Lonchitis.*
Saxoſa & petroſa, *Acanthus, Thymum, Serpillum, Rosmarinus, Clinopodium, Chamedrys.*
Inculta, *Syſimbrium, Coronopus.*
Aſpera, *Salvia major, Satureia, Baccaris, Chamamelum, Lithoſpermum.*
Pinguia, *Centaureum majus, Clematis.*
In colliculis, *Vitis, Centaureum minus, Smyrnium, Meum.*
Subſepibus, *Thalspi, Dracunculus minor Aran, Aron, Alliaria, hedera terreſtris.*
Apud rivulos, *Alanus, Liguſticum, Iris, Calamus, Salix.*
Inter ſegetes, *Cyanus, Lolium, Papaver Rheas, Rapiſtrum, Antirrhinum, Artemiſia.*
In ripis, *Chelidonium minus.*
Ericeta, *Ros Solis, Tormentilla, Cauda vulpina.*

Apud aquarum ſcaturigines, *Quinquefolium, Equiſetum.*

Apud flumina, *Vlmus, Petaſites.*

Apud rudera, *Digitalis, Eriſimum Marrubium.*

In aliis herbis, *Cuſcutha, Epithymum.*

In fontibus, *naſturtium aquaticum, Becabunga, Erinum.*

In vallibus, *Lilium convallium, Botrys.*

Apud radices arborum, *Polypodium.*

In arbore, *Agaricus, Auricula Iudæ, Viſcus quercinus, Hedera.*

In ſuperficie aquarum, *Potamogeiton.*

Sub aquis, *Sion Heliotropii ſpecies.*

In tectis & tegulis, *Sedum, Blitum.*

In parietibus antiquis, *Leucoion, Salvia vita.*

In montibus, *Ptarmica Gentiana, Chamæleon, Calamentha, Aſclepias.*

In concavis Cryptarum & puteorum, *Adianthum, Capillus Veneris, Symbellaria, Hepatica,*

In homine, *Pediculi, Lendes, Vermes,* & in ſpina ejus demortui *anguis.*

In

In Fraxino fiunt *Cantharides*, In Pino *Bupreſtis*, ſic omnes arbores, frutices & herbæ habent erucas ſibi peculiares, ſicut animalia pediculos.

Animalia ſicuti Vegetabilia habent ſua loca determinata & fermenta. Sic *Cancer*, *Cochlea*, & teſtacea omnia in ſaxis marinis generantur; *Truta* in rivulis, Anguillæ in *ſtagnis*, *Perca*, *Lucii* in lacubus.

Ex Anate putrefacto ſub fimo fiunt *bufones*.

Ex pilis equinis in aquam projectis, fiunt *anguillæ*.

Ex ſtercore columbino aut anſerino urina hominis macerato fiunt *pulices*.

Ex ſtercore equino *Scarabei* fiunt.

Ex ſtercore humano, *Lumbrici*.

Ex vapore ſudoris fiunt *Cimices lectularii*.

Ex vitulo mortuo occluſis meatibus fiunt *apes*.

In lana fiunt *Tineæ*. *(res.*

Ex frumento fracido fiunt *glires & mu-*

Animalia etiam quæ fiunt ex parentibus

Apud aquarum ſcaturigines, *Quinquefolium, Equiſetum.*

Apud flumina, *Vlmus, Petaſites.*

Apud rudera, *Digitalis, Eriſimum Marrubium.*

In aliis herbis, *Cuſcutha, Epithymum.*

In fontibus, *naſturtium aquaticum, Becabunga, Erinum.*

In vallibus, *Lilium convallium, Botrys.*

Apud radices arborum, *Polypodium.*

In arbore, *Agaricus, Auricula Iuda, Viſcus quercinus, Hedera.*

In ſuperficie aquarum, *Potamogeiton.*

Sub aquis, *Sion Heliotropii ſpecies.*

In tectis & tegulis, *Sedum, Blitum.*

In parietibus antiquis, *Leucoion, Salvia vita.*

In montibus, *Ptarmica Gentiana, Chamæleon, Calamentha, Aſclepias.*

In concavis Cryptarum & puteorum, *Adianthum, Capillus Veneris, Symbellaria, Hepatica,*

In homine, *Pediculi, Lendes, Vermes,* & in ſpina ejus demortui *anguis.*

In

In Fraxino fiunt *Cantharides*, In Pino *Bupreſtis*, ſic omnes arbores, frutices & herbæ habent erucas ſibi peculiares, ſicut animalia pediculos.

Animalia ſicuti Vegetabilia habent ſua loca determinata & fermenta. Sic *Cancer*, *Cochlea*, & teſtacea omnia in ſaxis marinis generantur; *Truta* in rivulis, Anguillæ in *ſtagnis*, *Perca*, *Lucii* in lacubus.

Ex Anate putrefacto ſub fimo fiunt *bufones*.

Ex pilis equinis in aquam projectis, fiunt *anguillæ*.

Ex ſtercore columbino aut anſerino urina hominis macerato fiunt *pulices*.

Ex ſtercore equino *Scarabei* fiunt.

Ex ſtercore humano, *Lumbrici*.

Ex vapore ſudoris fiunt *Cimices lectularii*.

Ex vitulo mortuo occluſis meatibus fiunt *apes*.

In lana fiunt *Tineæ*.

Ex frumento fracido fiunt *glires & mures*.

Animalia etiam quæ fiunt ex parentibus

 licet

licet non naſcantur ex fermentis locorum, tamen non vivunt neque generant in omnibus locis, ut ſunt *Simiæ & Pſittaci in Britannia* non generant. *Echinus* non vivit niſi ſub ſepibus, &c.

Quæritur, cum Vegetabilia & Animalia ex fermentis locorum ſine parentibus provenientia habeant ſua determinata loca in aere, aqua, terra, Septentrione, Occidente, Oriente, Auſtro, in particularibus regionibus & in locis diverſis omnium fere regionum, uti dictum, cur multa imò fere omnia ubique creſcant? Reſpondeo id fieri per transplantationem aut inſitionem artificialem aut accidentalem, ut cum *Rhabarbarum*, *Mirabilis Peruviana*, *Tanacetum Americanum* transplantantur de ſuis locis ad nos, & cum creſcunt in fundo noſtro fit nova inſitio, quandocunq; aliquid ſive ſit planta, animal vel minerale transplantatur de loco, ubi naturaliter proveniebat, fit inſitio cum creſcit & veſcitur alibi & aliis ſuccis cibis, & aere, & licet fortaſſis creſcant in iis locis tali alimento,

tamen

tamen naturaliter illic non provenirent, ex loci fermento, & vel partialiter vel totaliter immutant loci naturam, vel à loci ſucco mutantur; ita ut Vegetabilia, & ſic de Animalibus & Mineralibus judicium eſto, propriis locis provenientia fortiora ſint & meliora, quàm ſi transplantentur, nam adventu fermenti extranei debilitantur, & morbida redduntur, ſicut animalia aere, & cibis inſolitis & extraneis & venenis veſcentia, aut in locis contagioſis degentia, morbos aut mortem incurrunt. Iſta igitur transplantatio merito inſitio dicenda erit, quæ nunquam prius cognita fuit niſi in arboribus, & uno famoſo exemplo de naſo impoſititio ex carne alterius, & ut ſunt arbores quæ cujusvis alterius inſitionem admittunt, ut *Caſtanea & Malus punica*, ſic multæ ſunt regiones, in quibus vegetabilia fere omnia creſcunt, exceptis paucis, *Schœnantho* ſcilicet, *Zinzibere, &c.* & ut ſunt multæ arbores, quæ multorum conjugia repudiant, quales ſunt *nux & taxus*, ſic ſunt multæ regiones quæ non ad-

 mittunt

mittunt inſitionem eorum, quæ fere in omnibus aliis locis proveniunt, ut in Hibernia, ubi venenata animalia, ut ſunt *angues, ſerpentes, ranæ, bufones, picæ, araneæ, &c.* neque naturaliter proveniunt ut alibi, & ſi ex aliis regionibus eò portentur, continuò moriuntur. Item ſunt multa vegetabilia quæ non creſcunt niſi in ſuis locis & regionibus, ut ***auricula Iudæ in Sambuco. Epithymum in Thymo, Agaricus in Cedro,*** & aliis arboribus & non alibi, ***Schænanthus*** in Arabia, ***Radix China*** in China, &c.

Omnis igitur emphytiſmus, ſive ſit ab inſeminatione, implantatione, impoſitione, irrigatione, ineſcatione, aut approximatione, vel eſt

Primò, Vegetabilium, ut videre eſt in inſitionibus arborum, u in ***Pomo, Pyro, Caſtanea, &c.*** Item quando ***vinum*** redditur ***laxativum à Mezereo Mercuriali, ſoporiferum à Solano,*** ſic per inſitionem, fructus unius arboris poſſunt reddi purgativi, vomitivi, cordiales, deleterii, ſudoriferi, adſtringentes, &c,

Secun-

Secundo, Vegetabilium cum animalibus exempla ſunt in venenis vegetabilium ab animalibus aſſumptis medicamentis purgantibus, alterantibus, &c. & in cibis & in pôtibus ex vegetabilibus deſumptis.

Tertio, Animalium cum vegetabilibus ut herbæ cordiales apud cavernas ſerpentum & bufonum venenatæ fiunt, item ea vegetabilia quæ ſucco alicujus venenati animalis irrigantur, vel halitu inquinantur, ut in *ſalvia* ab halitu bufonis. Item morbi animalium transplantantur in vegetabilia per mumiam, ut loquuntur.

Quartò Mineralium cum vegetabilibus, ut vegetabilia ſuper aurifodinas, induunt qualitates Mineralium illic latentium, ut *Kermes & Iſatis ſylvatica* ſuper ferri fodinas creſcentes redolent, ejus naturam, & præſervant ac corroborant *Magnetem* æq; ac ferrum.

Quinto, Mineralium cum Animalibus, ut ſunt venena & medicamenta omnium generum ex Metallis, Marchaſitis, & lapidibus confecta.

Sexto, Animalium cum Animalibus, exempla ſunt in cibis & medicamentis ex iis confectis, & etiam venenis, qualia ſunt *morſus canis rabidi, ictus tarantulæ, viperæ, ſcorpionis, cerebrum cati, extremitas caudæ cervinæ, cantharides, ſpuma bufonis, &c.*

Septimo, Animalia & Vegetabilia in certis locis naturam & proprietates loci induunt.

Atque omnis inſitio Animalium, Vegetabilium, aut Mineralium vel eſt ſubſtantiæ ſolidæ, ut in plantis rami, folia, fructus, acini, radices, ſemina, ſucci. In animalibus totum, caro, oſſa, excrementa, morbi, nævi, vel ex effluviis ex talibus afficientibus propinqua quæcunque ut immutent vel immutentur.

Facta igitur per transplantationem inſitione, ut dictum eſt, res per fermenta in ſe invicem agunt, potiſſimùm quatuor modis.

Primò, ſe mutuo adjuvant, ut Aſparagus gaudet aſſociari Arundini, ſi Lilia Roſis, applantata ſint, fragrantiores fiunt & melius

melius creſcunt, &c. In Sympathia Vegetabilium, Animalium & Minerabilium.

Secundo, res per fermenta ſe mutuò ligant & ſolvunt, ut in exemplis de Arſenico & ſublimato appoſitis venenatis ulceribus duo venena ſe mutuo ligant, & curatur ulcus. Item ſuccus Braſſicæ vini vim inebrietivam ligat, Pavonis vox ſerpentes, Bufo muſtelam, ſerpentes alaudam, item ſuccus betulæ martialis ſolvit impotentiam ad venerem.

Tertio, res per fermenta ſe mutuo deſtruunt, ut videre eſt in vite & braſſica, filice & arundine, & cæteris ejusmodi.

Quarto, ſe mutuo transmutant, transmutatio autem omnis triplici modo fit.

Primo, qualitates (ut loquuntur) tantum mutantur, manentibus formâ & figurâ externâ, ut apud cavernas ſerpentum & foveas bufonum & venenatorum animalium herbæ cordiales deleteriam induunt qualitatem, item cordiales plantæ irrigatæ ſuccis *ſolani, napelli, cicutæ.* Item *cicuta, ſolanum, napellus, Mezereon, Mercurialis* in vineto

neto reddunt vinum particeps ſuarum qualitatum manente ſignrâ vitis & uvæ: item animalia quæ veſcuntur piſcibus, ut *porci*, *anates*, *anſeres*, *gallinæ*, redolent piſces, & non ſolum caro eorum, ſed & ova gallinarum, halecum inteſtinis paſtarum, item anſeres ex abiete naſcentes in Scotia eam redolent.

Secundo, transmutatio fit mutando formam & etiam figuram externam, remanentibus quibusdam proprietatibus, in quibusdam magis, in quibusdam minùs, ut in exemplo allato, quando *anſeres* ex *abiete* fiunt, forma & figura *abietis* pereunt, remanentibus ſapore & odore: item quando *Bupreſtris* ex *Pino*, *& Cantharides ex Fraxino* fiunt, item in iſtis animalibus quæ veſcuntur piſcibus, forma perit, remanente odore, &c. Ab iſto transmutationis modo omnia ſeminaria morborum originem trahunt ab aſſumptis cibis, potu, medicamentis, venenis, aut ab inſpiratis ab aere aut contagiis aliunde hauſtis, aut hæreditariorum in fermento ſeminum parentum

tum latitantium; nam qualitates iſtæ ambulatoriæ, vel à debilitate partium coctioni ſubſervientium, vel ab exaltata ſua virulentia indomabili reſtitantia in viſceribus, vel in toto corpore per generationẽ univocam, producunt ſibi ſimile in ſpecie quod contrariatur fermento animalis, & ſecundum gradus ſuæ virulentiæ Symptomata ſæviora, vel mitiora, morbos vel mortem inducunt. Sic inſpiratio aeris fermentis venenatis vel infeſtis contaminati generat ſimile in nobis, ut in peſte, contagioſis morbis, lippitudine, phthiſi, &c. item ex parentum ſemine calculoſi, calculoſos, podagrici podagricos, epileptici epilepticos, &c. generant.

Quæri hic poteſt, cum omnes morbi ad hunc transmutationis modum referri poſſint: nempe ad qualitates remanentes ab aſſumpto cibo, potu, &c. uti dictum, & cum à tot rebus diverſis oriantur, utrum detur medicamentum univerſale, quod ſit par extinguendo omnia fermenta morbifica etiam maximè contraria; Chymici

acri-

acriter uno ore contendunt dari, atq; eorum Anteſignanus Vanhelmont dicit eſſe liquorem *Alkabeſt*, *Mercurium Diaphoreticum*, *&c.* & ut hoc contra Galeniſtas evincat, dicit morbos omnes debellari poſſe tribus modis, primo extinctione *Ideæ*. 2. Per ſedationem *archæi* commoti. 3. Per ablationem *materiæ occaſionalis*, & dicit iſta præpoſita remedia morbos ſuperare ſecundo modo, quem etiam ſequitur *Osualdus Grembs* in ſua arbore.

Sed contra 1. etiamſi detur morbos curari poſſe tot modis, tamen *Idea* iſta excitatur à fermento (quod cauſam occaſionalem appellat) & quomodo poteſt iſta extingui, ſuperſtite fermento, nam ſi centies extingueretur, toties repullaret præſente adhuc fermento eum producente; idem dicendum de *Archæo* commoto eum non poſſe ſedari præſente fermento cudente *Ideam* à qua commovetur exemplis res erit manifeſtior. v. gr. ſi ſpina infigatur digito alicujus ſua præſentia turbando ſpiritus loci, cauſat dolorem, pulſum celerem, febrem,

brem, &c. ſi igitur aliquis adhiberet remedium ſpiritibus turbatis remanente adhuc ſpina; vel *Ideæ* furioſæ mederetur, & non extraheret ſpinam quæ utriusq; fuerat cauſa (quod perficitur *adipe leporino*) incaſſum laborans operam & oleum perderet. 2. Ponamus aliquem à *cane rabido* demorſum eſſe, cujus ſpiritus ſatis ſedati erant, tunc à fermento *hydrophobico*, in ſaliva *canis* gliſcente ligantur hominis fermenta vel deſtruuntur (pro quorum modulo operantur ſpiritus) in quorum vicem ſubit fermentum *hydrophobicum*, & ſpiritus hominis furentes reddit, ſi in hoc caſu aliquis adhiberet remedium ſedando *Archæo*, remanente fermento *hydrophobico* in corpore, ſpiritus fortaſſis magis depauperaret, uti ſæpius continget in febribus malignis, exhibito *laudano opiato* aut *ſulphure Anodyno Vitrioli* dum ſpiritus ferocientes & ſylveſtres paululum ligantur & cicurantur virtute medicamenti narcotica, interea fermentum febrile inſidiatur vitæ & patientem de medio tollit, remedium au-

tem extinguens fermentum *hydrophobicum* ſit ex jecore ipſius *canis*, *cinere cancrorum*, radice roſæ *caninæ*, *Hyænæ* corii particula, quæ cum cane adhuc vivens antipathiam habuit. Sic de *tarantiſmo Catiſmo*, *lycanthropia*, *&c.* & cum ſupponitur ante adventum iſtius fermenti ſpiritus fuiſſe ſatis ſedatos, cur non erant igitur pares extinguendo iſtud venenum ſine remedio? Et cur ceſſerunt fermento extraneo jam ſedati, quod à remedio ſedati ſecundum *Helmontium* expellere poſſunt: cum facilius mulro ſit, ut vulgo dicitur, non admittere quam jam admiſſum inimicum expellere, ſpiritus autem aliquando ſine aliquo remedio ſolent morbum expellere, quando fermentum morbificum debile eſt, neque ſatis virium habet ad ligandos, deſtruendos aut transmutandos noſtros ſpiritus; ex his igitur patet, quod ſolum verum remedium ſit extinctio fermenti exotici, non vero extinctio phantaſticæ *Ideæ*, aut ſedatio commoti *archæi*, remanente adhuc commotionis cauſa.

Cum

Cum igitur ab expulſione fermenti morbifici ſolùm fiat proprie dicta curatio, & quia quot ſimplicia ſunt in mundo, tot diverſa ſunt fermenta, & cum morbi ab iis fiant, uti dictum, qui ſpecie differunt, quomodo poteſt fermentum unius rei omnia deſtruere & expellere, præſertim cum ſint quidam morbi à depauperatione ſpirituum, aut *Apoplexia, ſyncope, Lipothymia, Lethargus, Carus, Catoche,* quæ fiunt à fermento Narcotico & anodyno? Quidam etiam morbi fiunt à conturbatione ſpirituum, ut *febris, dementia, delirium, hydrophobia, Mania, vertigo, phrenitis, &c.* à fermento furente, tremulo rotante, &c. quidam tandem morbi ab inquinamento ſpirituum & partium, ut ſunt *Elephantiaſis, pſora, lues venerea, cancer,* à fermento excoriante, ulcerante ſerpente, &c, quomodo poteſt unum medicamentum conturbatos ſpiritus ſedare? Depauperatos inſtaurare? & inquinatos depurgare? & v.g. cum *Apoplexia à febri* exorta abigitur, & ſe non patiuntur in eodem ſubjecto, quomodo

poteſt

poteſt uterque uno & eodem medicamento expelli, ſic dicendum de *lethargô* & *phrenitide*, *&c.* præterea fruſtra creata eſſent ſimplicia *cephalica*, *neuritica*, *hepatica*, *ſtomachica*, *antiſcorbutica*, *antiepileptica*, *antiicterica*, *&c.* quas virtutes iſtis ſimplicibus *Betonica*, *Vincpervinca*, *Hepatica*, *Abſinthio*, *Cochlearia*, *Chelidonia*, *Peonia*, *&* *Valeriana agreſti*, ineſſe, certò norunt omnes practici, quicquid in contrarium adferant ii, qui primis qualitatibus omnia aſſcribunt. Et tandem licet omnia fermenta morbifica in hoc conveniant, quod operentur conturbando, depauperando, & inquinando ſpiritus, & ſic pauca ſaltem, ſi non unũ remedium ſufficerent, tamen omnes modi prædictorum ſpecie diſtinguuntur, & ſic plura requirunt remedia; verb. gr. ſpiritus conturbantur in *phrenitide*, *febre*, *vertigine*, *&c.* à diverſis ſpecie fermentis, & licet in hoc conveniant, quod omnes conturbent ſpiritus, tamen hic uno modo, alius alio, ita ut quod extinguit *fermentum febrile*, non poterit extinguere fermentum

verti-

vertiginoſum, & contra. Sic de iis quæ depauperant & inquinant ſpiritus dicendum; & non ſolum, ſic ſed & diverſa ſimplicia unum & eundem morbum per fermenta ſua excitantia, diverſa remedia poſtulant, pro eorum defermentatione, ut videre eſt in convulſionibus ortis à *Napello* aſſumpto, & ab *Apio* riſus, & ſic de cæteris ejusmodi fermentum *Napelli* deſtruitur ab *Antithora*, non vero *Apii* riſus, qui à Meliſſa abigitur, quæ non attingit fermentum *Napelli*: quod ſi vero medicamentum ſedativum ſpirituum ſolum ſufficeret ad omnes morbos abigendos, cur ſit cum *Antithora* vel herba paris ſedant ſpiritus commotos à *Napello* vel *aconito*, quod non etiam ſedant ſpiritus ab omnibus aliis rebus ferocientes: Unde ex his omnibus liquido conſtat eos qui in aliquo uno ſimplici utut rectificato, ſpiritualizato, & ad ultimum perfectionis gradum perducto quærunr remedium univerſale, haurire aquam cribro: ſed fruantur ſua opinione decepti iſti adeptorum nomine ſuperbientes. Interim non

inſi-

inficias eo quando fermenta plurium morborum in aliquo omnibus communi conveniant, poſſe ratione ſymboli uno & eodem medicamento ſuperari, v. gr. ex lapidibus *cancrorum* præparatis fit *diureticum, febrifugum, & vulnerarium*, medicamentum optimum, nam iſti morbi in hoc conveniunt, quod acorem habeant præternaturalem ſpiritibus ſummè infenſum ac moleſtum, qui actione ſua in lapides *Cancrorum* eos diſſolvere tentans, & in ſuam naturam convertere, acorem amittit, & dulcificatur humor, ut videre eſt in diſſolutione *corallorum, perlarum, & ceruſſæ*, à ſpiritibus acidis *aceti, aurantiorum, &c.* amittunt acorem per ſuam actionem mutuam & dulcificantur: at *lapides cancrorum* quocunque modo præparati & exhibiti, non attingunt fermentum *Apoplecticum, Epilepticum, Lethargicum, &c.* Neq; negandum eſt diverſa rerum fermenta unius morbi fermento ita adverſari, ut ſimul vel ſeparatim exhibita eum curent, ut v. g. *Icteri* fermentum ſuperatur à *Chelidonia*
majo-

majori, *Cuſcutha*, *ſtercore anſerino*, *& millepedis* animalculis, &c. inde tamen neque omnem morbum uno remedio, neque unum omnibus curare ſequetur.

Tandem *Oſualdus Grembs* ex Helmontio hoc argumento probat dari medicamentum univerſale, datur unicus vitæ moderator hîc malè ſe habens integritatem naturæ lacerat, ex qua ſubſequuntur impuritates vitæ inſidiantes; eſt itaque unitas naturæ alteratæ, unitas ſanitatis læſæ, & unitas ſpiritus ſuper morbum agitati conſideranda, non autem multiplicitas varietatum occaſionalium, ſi una natura humana alteraretur, & una ſanitas læderetur, & unus ſpiritus agitaretur ab unica re, optime ſequeretur unicum requiri tantum remedium (cujus contrarium ex jam dictis elucet) at tunc non opus eſſet recurrere ad Helmontii & adeptorum ſecretum, nam quodcunque unum morbum curaret ex vegetabilibus, mineralibus aut animalibus, omnem morbum curaret ob eandem rationem: & quod impuritates vitæ inſidiantes

tes oriantur à ſpiritu malè ſe habente, falſum eſt, nam iſtæ impuritates male afficiunt ſpiritum, qui ante earum appulſum bene ſatis ſe habebat, ut palam fit in fermentis externe advenientibus, ut in *Hydrophobico, Tarantiſmo, &c.* & internis, ut in *Epileptico, Apoplectico, vertiginoſo, &c.*

Cum igitur propriè ſic dicta curatio, neque ſit extinctio *Ideæ* in morbis non requiſitæ, neque ſedatio *Archai* (niſi dicas palliativam & per accidens) ſed ſolum ligatio, transmutatio aut deſtructio *fermenti* aut intus geniti aut advenientis, externe, & cum tot diverſa ſunt ſpecie fermenta quot morbi, & cum id quod unius rei fermentum deſtruit, alterius non attingit, (etiamſi ambo eundem morbum cauſent) Conſequens, erit nullum dari medicamentum univerſale, aut omne remedium eſſe univerſale.

Tertio transmutatio fit totalis, tum quoad formam & omnes qualitates, tum quoad figuram externam, ut quando cibi & potus transmutantur perfectè in ſtomacho

cho ſine ulla qualitate ſuperſtite ut cernitur in herbis, quæ contactu mutuo in ſe invicem commutantur ratione ſymboli, ut *Imperatoria in Angelicam, Rapa in Raphanum, Triticum in lolium, mutatio cinamomi in laurum*, ſi extra proprium locum plantetur, mutatio *piperis in hederam*, in Italia, & alia quæ fiunt per metamorphoſin, ut cum *eruca* mutantur in *Chryſalas*, *& Chryſala in Papiliones*, & cum conceptus in utero ab excellenti imaginatione transmutantur in *Anatem vel glirem*, &c. neque ullum exemplum reperiri poteſt, quod non ſit reducibile ad aliquem ex prædictis modis fermentorum in ſe agentium. Notandum autem eſt, quando dicimus formas mutari, nolumus formas in ſe mutari, ita ut una ab alia ſpecie differat, ſed diverſificari actiones unius & ejusdem formæ ratione diverſorum fermentorum ſupervenientiũ, ut poſterius in diſcurſu formarum patebit.

Cum mutatio omnis tum in generatione, tum in corruptione ſit vi fermentorũ, uti dictum, paucis agendum eſt de generatione,

ratione, & videndum eſt, num diſtinctio iſta ſolennis generationis in univocam & analogam ſit admittenda; dicunt enim, cum effectum continetur in ſua cauſa efficiente formaliter, & ab ea producitur ſibi ſimile in una determinata ſpecie, eſſe generationem univocam, ut *ignis ignem, glis glirem*, cum autem effectum continetur in ſua efficiente cauſa eminenter tantũ & quæ producit multa alterius ſpeciei, eſſe generationem æquivocã, ut quando ſol producit glirem, murẽ, vermem, &c. ex putri (ut loquuntur) materia, aliquando dicunt cauſam æquivocam eſſe nobiliorem effecto, ut *ſtatuarius ſtatuâ*, aliquando ignobiliorem, ut *ſol ignobilior ranâ, muſcâ, &c*, dicunt utramque cauſam eſſe principalem, & habere in ſe vires producendi effectum.

Videndum autem num hæc vera ſint, & primùm rogo, ſi ſol ſit ignobilior iſtis animalculis, & ratio eſt, quia iſta ſunt viventia, ſol autem non, quomodo ignobilius & non vivens poteſt nobiliori & viventi tradere formam, per quam vivit & eſt nobilius?

lius? Secundo quæro, etſi concederetur ſolem non viventem concedere viventibus formam, quomodo ſimul & ſemel in uno & eodem loco diverſas imò contrarias poterit formas dare? At audio eos dicentes pro diverſa materiæ diſpoſitione ſolem diverſas dare formas, quod diſſonum etiã ipſis auribus peripateticis, nam ſic tota formarum ſpecifica differentia non proproveniet ab ipſis formis, ſed à materiæ variis diſpoſitionibus. Tertiò quæro, à quonam diſponitur materia tam diverſimodè? v. g. in uno ſterquilinio fiunt muſcæ, vermes, lacerti, araneæ, ranæ, & centum generationes animalium ſpecie differentium ex una aqua, ut dictũ, & quiſit, ut in uno horto ſimplex aqua pluvialis amareſcat in *Ruta, Aloe, Abſynthio, Calocynthide*, dulceſcat in *Liquiritia, Vvis, Pomis*, aceſcat *in Berberis, Acetoſa, Ripis*, inſipida reddatur in *Lactuca, Portulaca, Spinathio*: acerba in *Gallis, Meſpilis, Sorbis*: auſtera in *fructibus immaturis*: acris in *Naſturtio, Sinapi*: ſalſa in *Cochlearia, Statice marina* in

quonam diverſificantur prædictæ qualitates in ſingulis individuis, ut ſpecialis ſit amaritudo in *Ruta*, alia in *Aloe*, alia in *Abſynthio*, &c. Item ſpecialis ſit ſapor aromaticus in *Cynamomo* diſtinctus, à *Cardyophillis*, *Cardomomis*, *Cubebis*, *&c.* Item quid eſt, quod aquam iſtam reddit purgativam in *Rhabarbaro*, *Tithymalo*. *Colocynthide*, *Senna*, *Agarico*, *&c.* vomitivam in *Aſaro*, *Gratiola*, *Sambuco*, *Sedo minimo*: adſtringentem in *Granatis*, *Tormentilla*, *Biſtorta*, *Centinodio*: emollientem in *violis*, *malvis*, *parietaria*: antidotalem in *Scordio*, *Scorzonera*, *Pentaphyllo*, *Dictamno*, *Gentiana*: venenatam in *Aconito*, *Solano*, *Cicuta*, *Apio riſus*: Cephalicam in *Betonica*, *Salvia*, *Roremarino*, *Majorana*: ſplenicam in *Tamariſco*, *Cappari*, *Scolopendrio*, *Lupulo*: uterinam in *Matricaria*, *Artimeſia*: ſtomachicam in *Mentha*, *Abſynthio*, *Centauro minori*: Bechicam in *Hyſſopo*, *Tuſſilagine*, *Enula*, *Liquiritia*: cordialem in *Boragine*, *Bugloſſo*, *Roſis*, *Violis*, *Meliſſa*: antiepilepticam in *viſco quercino*, *Tiliæ floribus*, *Pæonia*: anti-
icteri-

ictericam in *Chelidonia majori & Cucurbitâ,&c.* ejusmodi. Poteſtne unus calor vel lux ſolis tam diverſimode materiam diſponere? Si hoc foret, tot eſſent in ſole ſpecie diſtincti calores, quot ſunt effecta diverſa; nam quorum effecta ſpecie diſtinguuntur, eorum cauſæ æque diſtant. Calor autem per ſe, quicunque is ſit, tantum calorem producit, per accidens autem exſiccat, liquefacit, vapores elevat; aliud autem nihil præſtat. Præterea omnia promiſcue in omnibus eſſent, nec fierent hîc ſegetes, illic uvæ, Blitum, Sedum, &c. Ut igitur veritas in tanta caligine elucefcat. Primò dicendum cauſam abſolutè proximam unicam tantum eſſe in uno effecto, licet plures eſſe poſſint cauſæ remotæ & inſtrumentales. Secundo dicendum, ubi duo effecta nullo modo inter ſe differunt, ea ab una & eadem cauſa proxima & immediata procedere neceſſe eſt. Tertiò dicendum, eam eſſe cauſam principalem, non inſtrumentalem, quæ habet vires ex ſe producendi effectum, & à ſeipſa, non autem ab

 alio

alio movetur. Quarto dicendum, ut in exemplis prius deſcriptis patet, neque in viviparis neque oviparis à coitu remanere ſemen corporaliter, ut eleganter demonſtravit doctiſſimus Harvæus, nam in uteris cervarum, damarum, ovium, &c. nihil remanere vidit ad unum aut alterum menſem, & Gallinæ ex uno coitu cum gallo ſine ulteriori commercio ova prolifica pariunt. Quinto dicendum, ſicut vivipara per calorem matricis & ovipara per fotum incubationis, aut per balneum aut calorem pulveris vel fimi equini producuntur, ſic iſta, utrum ſint animalia vel vegetabilia, quæ fiunt ſine parentum ſemine in ſuis determinatis locis, requirere tantùm calorem ſolis ut producantur; & ſi ſol aliquid aliud iis præter calorem tribueret, non hyeme calore balnei creſcerent, quod frequentiſſimum eſt. Adde quod vegetabilia extiterint ante natum ſolem ex 1. Geneſeos.

Cùm igitur neque in viviparorum neq; oviparorum uteris maneat, multò adhuc minus in ovis, neque parens actu præſens eſſe

eſſe poteſt in eo quod non remanet, & ſi detur quod remaneat, non moveri poterit ab eo fortaſſis abſente, mortuo, combuſto, aut putrefacto, ut in vegetalibus effætis. Dicendum eſt ſemen non eſſe cauſam inſtrumentalem parentis in generatione, ſed à ſe moveri, & eſſe cauſam principalem & immediatè proximam, ideoque animal non generat animal, ut neque planta plantam, ſed tantum ſemen ad plantam & animal. Et cum matrix nihil tribuat viviparis præter fotum, quem incubatio, balneum & calor ſolis aliis tribuit, reſtat igitur immateriale & inviſibile fermentum remanere, quod contagio quodam ſerpit per maſſam ſubſtratam, eam organizando & ſingula membra & partes delineando & diſtinguendo, quo imprægnabantur uteri parietes, & attactu uteri ſic imprægnati ſanguis illic deciduus (vel materia alia lactea, ut quidam volunt) fermentatur, utero fotum præbente: & iſtud fermentum ſuſcitatum à calore quovis moderato imprægnat ovi omnes partes&opus ſuum agredi-

greditur, membra pulli delineando. In locis fermentorum particularium in terra, terra uteri vicem perit imprægnata à fermento, aqua illic cadente materiam & calore ſolis fotum ſuppeditante, & ſic naſcitur animal, minerale, vegetabile, *bufo*, *glis*, *mus*, *muſca*, *adianthum*, *ſedum*, *leucoion*, *aurum*, *argentum*, *æs*, *ferrum*, *lapis marcbaſita* pro diverſitate locorum & fermentorum inibi latitantium. Cûm igitur immateriale fermentum ſit cauſa immediata & proxima in omni generatione, & *mus*, *glis*, *ſerpens*, *rana*, *capillus Veneris*, *Adianthum*, quæ producuntur à fermentis ſine parentum ſemine in ſuis locis, nullo modo differant ab iis quæ fiunt ex parentum ſemine (nam æquè apta ſunt ad producendum ſibi ſimile ut illa) igitur concluſio erit vel omnem generationem eſſe univocam vel nullam.

Quod autem ex ſemine unius animalis fit aliud ejusdem ſpeciei, figuras partes, & proportiones easdem habens, fit quia ſemen eſt deciduum ab omnibus partibus corpo-

corporis, plantæ vel animalis, in plantis v. g. quia ſuccus ejus aſcendendo per radices ramos, & ſucceſſive per totam plantam, ſervat characteres & ſigilla omnium partium in motu ad ſuperiorem plantæ partem ſibi inuſta: ita ut ſit quaſi magiſterium totius plantæ, continens ſubſtantiã & proprietates ejus: ſic etiam ſemen animalis teſtium ſuctu ab arteriis & venis, & harum à reliquis partibus, & cætera, provenit à diſtantiſſimis, vel potius quia teſtes ex ſanguine formant ſemen, qui ſibi alimentum quærit ex omnibus partibus eas deprædando (ut pulchrè demonſtrat *Gliſſonius* in ſua anatomia hepatis) & ſic retinet naturam & proprietates omnium partium cum proportionibus debitis & fermentis, neque proprietates fermenta, &c. magis confunduntur quam virtutes forte quadraginta ſimplicium in uno medicamento commiſtorum, quorum alia purgant, alia corroborant, alia aperiunt, alia corrigunt, alia reſpiciunt ſtomachum, caput, renes, uterum, hepar, ſplenem, &c. agentia per mo-

dum lucis quæ agit impermiſtis radiis, ea autem impermiſtis virtutibus. Nam à ſpiritibus noſtris ſeparata unumquodq; ſuum penſum abſolvit ſine alterius impedimento, & amicè conſpirant ad hoſtem expellendum, & amicum corroborandum quædam fores aperiendo, quædam hoſtes ligando, quædam attrahendo, quædam expellendo, &c. hac etiam ſimilitudine pulchrè demonſtratur, ædificetur domus absque feneſtris, foraminib⁹ & rimis, ita ut ſit tota tenebricoſa, tunc in uno loco perforetur terebello, ita ut lumen & ſolis radii per iſtud foramen intrent, tunc extra domum colloca effigiem hominis variis coloribus depictam in tabula, intra domum autem colloca aliam tabulam, in qua nihil ſit depictum in loco oppoſito, ut ſit certa diſtantia à foramine, videbis omnia membra lineamentis & coloribus variis correſpondentia effigiei in tabula depictæ extra domum, ſi vero tabulam iſtam intra domum propius admoveas foramini, membra omnia cum ſuis proportionibus & coloribus quaſi

quaſi confunduntur, & nihil apparet in tabula præter lumen, ita ut in foramine lineamenta & colores ſunt miſti, & quaſi confuſi nobis apparent, ſic fermenta membrorum & diverſarum partium corporis humani ſunt miſta, indiſtincta & confuſa in ſemine: in matrice autem à calore & vi plaſtica ordine ſeparantur, ut unum ex ſanguine vel materia lactea ut quidam volunt caput, aliud cor, aliud ſtomachum, inteſtina, teſtes, uterum, nervos, hepar, &c. efficiant, licet ut dictum non remaneat corpus ſeminis, nam ſatis eſt, ſi ſemel tetigit vel imprægnavit uteri parietes; homo igitur eſt quaſi arbor inverſa, ſtomachus eſt radix, ſolidæ partes cum venis & arteriis ſunt quaſi truncus, maſſa ſanguinea eſt pro foliis & frondibus, purior ejus pars deſcendens per arterias & venas ad teſtes flos eſt, ex quo ſemen in teſtibus generatur, veriſimile autem eſt ſanguinem ex quo fit ſemen, impreſſiones omnes membrorum tempore formationis ipſius fætus accepiſſe, aliter mutili & membro aliquo

truncati tales generarent; ſicut morbi, nævi, & mores, quibus fermentatur ſemen parentis, ad ſeros nepotes transplantantur: quomodo autem tales impreſſiones fiant, poſterius fuſius declarabitur ſpinoſas alias difficultates de generatione & ſemine agitari ſolitas conſulto prætermittimus de iis alibi dicturi.

Ut ulterius proſequamur cauſas Sympathiæ & Antipathiæ, operæ prætium erit de ortu qualitatum paucis diſſerere: & ad confuſionem in re tam ardua ac difficili evitandam. Primò ponemus emunctiorum Philoſophorum hac in re disquiſitiones breviter & ſuccincte, ne animus lectoris diutius ſuſpendatur.

Et primo dicunt, ut inveſtigent omnes qualitates ordine & methodo debitis, in mixto conſiderari poſſe rei ſubſtantiam, ſubſtantiæ modum & accidentia.

2. Dicunt ſubſtantiam aliam eſſe totalem, ipſum ſcilicet ens Phyſicum, aliam eſſe partialem, materiam videlicet & formam.

3. Dicunt materiam poſſe vel conſiderari

rari ut eſt pura potentia indifferens ſimpliciter ad omnes formas, vel ut eſt prima materia elementaris, quæ ignea, aerea, & terrea dicitur.

4. Dicunt modum ſubſtantiæ eſſe duplicem, alterum ſubſtantiæ totius entitatis Phyſicæ, ut ſubſiſtentia, exiſtentia, & unio. Alterum dicunt eſſe modum ſubſtantiæ ſolius materiæ primæ, non ut eſt pura potentia, ſed ut ſigillata ex præceſſiſſe formæ elementaris in illa, &c.

5. Dicunt accidentia quæ ſuperveniunt in mixtis alia produci à forma ut eſt mixta, alia ut eſt vivens, alia à forma, ut nec mixta nec vivens, ſed ut eſt forma ſpecifice talis.

6. Dicunt, quæ producuntur à forma, ut miſta, producuntur ab ea, ut continet virtualiter, eminenter elementa, ut ſunt quatuor qualitates primæ, calor videlicet, frigus, humiditas, ſiccitas, & qualitates, quæ earum interventu ſuperveniunt, ut ſunt ſecundæ, quæ ſequuntur calorem, ſunt facultates aperiendi, rarefaciendi, atte-

nuan-

nuandi, incidendi, &c. quæ ſequuntur frigus: incraſſandi, repellendi, condenſandi, &c. quæ ſequuntur humiditatem: emolliendi, relaxandi, & quæ ſiccitatem: indurandi, &c.

4. Accidentia quæ producantur à forma ut vivens, ſunt facultates, quæ operantur ſub aliquo vitæ gradu determinato, vegetabili, ſenſitivo viz. aut rationali.

8. Quæ verò ſequuntur & fiunt à forma ut nec eſt mixta, nec vivens, ſed, ut eſt ſpecifice talis, nec ſunt primæ qualitates, nec quæ interventu illarum ſuperveniunt, nec potentiæ contentæ ſub aliquo vitæ gradu determinato (aliter omne mixtum & vivens haberet eas) ut eſt vis, antiepileptica in pæonia, trahendi ferrum in magnete, &c. Sed ſunt vires & potentiæ formæ ut præciſe talis, nam per ſubſtantiæ modum particularem determinatur forma ad qualitates debitas, & ſpecifice coaptatas, ita ut licet forma informet materiam ſecundum alios ſubſtantiæ modos, non producat in illa talem qualitatem, ut apparet

paret in *Rhabarbaro*, quod in partibus tenuioribus habet vim ſolvendi ventrem, & in craſſioribus adſtringendi. *Lentiſcus* in una parte ſolvit. Sic quædam animalia in una parte habent venenum, in alia antidotum. Notandum affectus provenientes à facultate, quæ pullulat à forma ut ſpecifice tali, dici mirabiles, quia non percipitur eorum cauſa ſicut reliquorum, & quia non immutant aliquem ſenſum externum, ut affectus reliqui determinantur à tota ſubſtantia, quia proveniunt à forma ut taliter determinata à materia, ut virtus magnetis, &c. non dicuntur occulti, quia non omnino cognoſcuntur, ſed quia ab externo ſenſu non percipiuntur.

Specioſa equidem hæc ſunt verba, ſed fragili fundamento innixa, ex ſabulo peripatetico, qüo à tempeſtate ſublato procul dubio mole ſua corruent. Et primo ſupponentes omnia corpora eſſe miſta, & ex congregationibus elementorum fieri, experientiæ & ſanæ rationi vim maximam inferunt, cum corpora quæ creduntur miſta

eſſe,

eſſe, ſolius aquæ imprægnatæ fermento fructus ſunt, uti prius in principio hujus tractatus ſatis clare inductione exemplorum manifeſtorum demonſtratum eſt: & cum non entis nullæ ſint paſſiones, quomodo poſſunt qualitates oriri à forma miſti nunquam exiſtentis? Et ſi hoc verum, unde ſuum ortum mendicabunt qualitates iſtæ, quas primas vocant, calor videlicet, frigus, humiditas, & ſiccitas, quas immediate ex ſinu miſti deducunt? Nam iſtæ qualitates exæque competunt omnibus rebus, & non primò elementis, ut loquuntur, quia omnia corpora, & etiam aer, aqua, terra, ſunt capacia caloris vel frigoris, &c. immutatis eorum eſſentiis, & etiam ignis calor intenditur & remittitur, & radii ſolis ſunt ex ſe calidi & ſicci & non ab igne; ratio autem conſequentiæ iſtius eſt, quia dicunt miſta habere in ſe iſtas qualitates, quatenus continent elementa vel formaliter, ut quidam volunt, vel virtualiter & eminenter, ut alii, quæ in miſto in actu reducuntur adventu formæ miſti, & præterea

terea ſi qualitates iſtæ dicerentur primæ, quia primis corporibus inſunt, nempe elementis, tunc etiam gravitas & levitas quæ motrices dicuntur, eſſent primæ, quia iſtis inſunt, neque dependenter à primis ſupple, calore, frigore, &c. nam gravia & levia ſe indifferenter gerunt ad calorem & frigus, & multa ſunt gravia & levia, in quibus ne vel calor vel frigus potentialis percipiuntur. Si autem gravitas aut levitas fierent à frigore & calore, &c. tunc res quo plus haberent ignis, eſſent leviores, cujus contrariũ elucet in ferro candente, lapidibus ignitis, &c. quæ ab igne nihilo leviora ſunt, & terra eſſet gravior *auro*, *ſtanno*, *cupro*, &c. quia cum ex eorum ſuppoſitionibus mixta ſunt, plus habent ignis quàm terra, uti prius dictum. Neque gravitas & levitas mediatè ab iis fiunt; mediante nempe raritate, & denſitate, nam ſic *oleum* denſius eſſet levius *aqua*, & oleaginoſa non ſupernatarent aquæ, &c. & ſi qualitates iſtæ primæ, ut vocant, ab iſtis quæ elementa communiter vocantur, non orian-

oriantur, unde eorum ſuppoſititii fætus originem ſuam derivabunt? Qualitates nempe quæ ſecundæ vocantur, quas interventu primarum ſupervenire volunt, quod probatu eſſet impoſſibile, etiamſi daretur calorem, frigus, & cætera eſſe primas, & primis corporibus primo ineſſe. Nam ſi à primis fierent, exactum poſſet dari judicium ex iis de qualitatibus primis, quod ſimpliciter impoſſibile eſſe oſtendo inductione. Et primo à caloribus non datur judicium de primis qualitatibus, nam ſingulæ fere herbæ facultatibus diverſſimæ, viridi colore dotatæ ſunt. Albedo eſt in nive frigida, & Arſenico adurente, item in flore papaveris albi, & flore *Galangæ Matricariæ, &c.* ſuccus lacteus in *Eſula & Tithymallo* adurentibus, & in *Cichoreo, Sonchō & Lactuca* frigidis. Secundò, neque à ſaporibus datur de primis qualitatibus judicium, nam *opium* amarum refrigerat & *Camphora* piperis calidi ſaporem nacta, & ſuccus *papaveris Rheados* amarus refrigerat. Acida, ut *acetum, oleum ſulphuris, vitrioli,*

trioli, aurantiorum, ſuccus berberorum, &c. calefaciunt. Nam diſſolvunt *corallia, lapides, perlas & conchylia,* & diſſolutio & penetratio ſunt caloris actiones. Tertio, neque ab odoribus datur judicium de primis qualitatibus, nam primo homini inter animalia odoratus obtuſiſſimus obtigit, & multa odorata frigida ſunt, ut *camphora, opium, cicuta, &c.* & multa inodorata calida, ut *Arſenicum, Mercurius, Ærugo, Cantharides, &c.* Denique à denſitate, mollitie, duritie, craſſitie, ſubtilitate, ariditate, lubricitate, lentore, friabilitate, aſperitate, &c. non datur judicium de primis qualitatibus, nam nulla earum magis à frigore quàm à calore dependet, ut experientiâ conſtat, nam multa craſſa ſunt calida, & multa frigida, & ſic de cæteris. Qualitates autem tertii ordinis, quas occultas vocant, non poſſunt provenire à ſigillatione materiæ, à formis elementorum in miſtione, etſi daretur miſtio, ſigillatio formæ ignis tantum calorem produceret, aquæ humiditatem, &c. & ſic iſtæ nullo modo occul-

tas

tas qualitates producere poſſunt, nam ipſis fatentib⁹ à primis non oriuntur. v.g. ſi virtus Antiepileptica ineſt pæoniæ, quia prædeterminatur forma ejus à præceſſiſſe formarum elementarium, iſtud eſt vel à forma terræ vel aquæ, vel ignis, &c. vel à complicatione trium, duarum, &c. atque hoc nullo modo fieri poteſt ob rationem ſupra allatam, neque vis ſolvendi ventrem in tenuiotibus Rhabarbari partibus, qua talibus conſiſtit, neque adſtringendi in craſſioribus & in lentiſco, aliter omnia compacta & craſſa hoc ſibi tanquam peculiare vendicarent, & etiam tenuia, quod experientiæ contrarium. Et quod dicunt qualitates non dici occultas, quod non omnino cognoſcantur, ſed quod ab externo ſenſu non percipiantur, ut reliquæ; vel viſio non eſt ſenſus externus æque ac tactus, vel ſi ſit, cur vis attractiva ferri magnetis quæ viſu clare diſcernitur, magis occulta eſt quam humiditas in aqua. vel calor in igne & ſole quæ percipiuntur à tactu. Et cum nemo demonſtratione à priori adhuc
inveſti-

inveſtigare potuerit, cur ignis ſit calidus, vel aqua humida, magis quam quare magnes attrahat ferrum,&c. vel igitur omnes qualitates erunt occultæ vel nullæ. Nam ſi primæ quæ maxime videntur ſenſibus ſubjici, non cognoſcantur plus quam occultæ, multo adhuc minus ſecundæ ab iis ortæ. Præterea quæcunq; ab uno & eodem principio fluunt, una earum non poteſt dici magis occulta, alia minus. At ab uno principio fiunt omnes iſtæ qualitates, Erg. &c. Nihil eſt in compoſito præter materiam, formam, & fermentum, at forma eſt una & eadem in omnibus (homine ſolum excepto) ut poſtea dicetur, igitur diverſæ qualitates ab ea haud provenire poſſunt, materia eſt etiam una & eadem in omnibus nempe aqua, & ob eandem rationem non poteſt eſſe radix, & fons tot diverſarum qualitatum, Ergo à fermento tanquam ſcaturigine fluunt odores, ſapores, colores, proportiones, & figuræ diverſæ, item vis attractiva, repulſiva, ſympathetica & antipathetica, &c. vel a nihilo. Nam aqua ante fermen-

fermenti adventum, neque ſapida, odorata, colorata, neque tot diverſis proportionibus dotata, neque purgativa elective, nec deleteria, nec antidotalis, nec cephalica, hepatica, ſplenetica, arthritica, &c. ſed pro diverſitate fermentorum, quibus nubit, capax eſt recipere myriades ſignaturarum hîc mineraſcit in auro, colore fulvo, in argento albo, in minio rubeſcit, in Vitriolo virideſcit, vel cæruleus evadit, illic planteſcit in ruta coloris viridantis, flore luteo, amareſcit odore graveolenti qualitate venenis reſiſtente & Braſſicæ antipathetica, iſtic animal fit in Tarantula ſubfuſci coloris inſtar araneæ, cum qualitate hominibus infeſta, &c, particulariter autem inveſtigare quomodo fermenta ludendo tot diverſas ſignaturas & proprietates producant, non eſt hujus loci.

Hisce igitur poſitis ad ortum formarum deveniendum, qui adeo obſcurus & incognitus eſt, ut tota doctrina de ſympathia & antipathia hucusque inculta manſerit, ut veritas (ſi poſſibile ſit) in tam abſtruſis myſte-

myſteriis elucеſcat, operæ pretium duxi omnes ſententias celebriores examinare, quænam naturæ phænomena melius explicet, & poſtremo propriam de formis ſententiam ponere, fortaſſis non prius auditã.

Prima igitur ſententia eſt Peripateticorum contendentium dari fotmas ſubſtantiales in ſenſitivis & vegetabilibus, quæ cum materia conſtituunt compoſitum, dicuntque eſſe immateriales & incorporeas, hoc eſt, non conſtitui ex materia tanquam parte eſſentiali, tamen eſſe materialis, quatenus dependent à materia in eſſe, fieri, & operari, neque norunt, quid vocitent, nam ſi materiales, tunc neque erunt generabiles neque corruptibiles, quia materia neque generatur, &c. Neque poſſunt materiam informare, aliter idem ſeipſum informaret; ſi immateriales, tunc non erunt corruptibiles, adeoque nec generabiles. Ex nihilo nihil fit, at nihil habent, ex quo orirentur formæ, niſi ſit materia vel ejus accidentia, at non à materia tanquam ex parte eſſentiali (ipſis fatentibus) conſtituuntur,

untur, ergo vel accidentibus ejus vel nihi-lo: non ab accidentibus ejus, quia tunc accidentia non ſolum producerent ſubſtantiam, ſed ex nihilo crearent. Præterea forma non eſſet principium, cum ab alio produceretur.

Dicunt formam ex nihilo fieri, id eſt nihilo ſui, non vero ex nihilo ſubjecti. At hæc diſtinctio difficultatem non tollit, cum nolint eam fieri à ſubjecto, id eſt materia tanquam parte eſſentiali, ideoque ex nihilo adhuc eſſentialiter fit.

Si forma educeretur ex potentia materiæ, vel exiſteret materia vel non exiſteret. Non poſterius; quia (ut dictum) ex nihilo nihil fit. Si prius, exiſtentia ejus vel erit Phyſica vel Metaphyſica: non Phyſica, quia materia eſt pura potentia, Phyſica, exiſtentia eſt actus. Si ſit Metaphyſica tantum, uti diſtinguunt, quomodo forma acciperet à materia exiſtere phyſice, cum nullus dabit quod ipſe nòn habet.

Diſtinguant licet in æternum de potentia materiæ eductiva & receptiva, ego nihil prorſus

prorſus audio, niſi formam educi ex gremio, ſinu, vel potentia materiæ, id eſt, materiam habere in ſe aptitudinem ad recipiendam formam, ſi quis dederit, non v. fabricandi formã, ideoq; forma non educitur ex forma, ſed in materiam inducitur.

Alia ſententia eſt Epicureorum, qui, quia viderunt Ariſtotelis opinionem non poſſe bene defendi, & formæ ſubſtantiales iis imperſcrutabiles videbantur, eas dari negantes pro conſtitutione & generatione corporis naturalis ad atomos ſe conferunt, dicentes duo eſſe principia concretorum, atomos & Inane, exiſtentiã atomorum evincentes ex eo, nimirum conſiderando quidnam ſingulis horis iis quæ lente creſcunt adveniat, & quid ſingulis horis decedat ab iis, quæ ſenſim imminuuntur: ut in nutritione vegetabilium & animalium, & in inſenſili decremento, interim non attendentes quot rami, folia, flores, fructus, & ſemina quotannis in arbore fiant, ut, ſingulis exacte in ſtatera libratis, aliquot uncias ſingulis horis alimenti eas conficere con-

re confiteri neceſſum ſit. Idem eveniet etiã in nutritione Animalium, ſi quantitas cibi & potus ingeſtorum conferatur cum excrementis omnibus (& præterea in arboribus præter folia, &c. truncus arboris quotannis grandeſcit) qui iſta requirere indiviſibiles atomos, & non aliter fieri poſſe exiſtimat, eum ſenſuum teſtimonia repudiare concludendum, cum nihil, ut probatum, requiratur ad nutritionem vegetabilium præter aquam.

Secundo dicunt iſtos Atomos, uti vox ſonat, eſſe indiviſibiles, & ob identitatem ſubſtantiæ quam ſortiti ſunt, prorſus ejusdem eſſe naturæ, unde nulla disparitas. Præterea dicunt eos habere magnitudinē, figuras, gravitatem, & unum eſſe alio majorem. Sed quomodo Atomorum pariter indiviſibilium unus poteſt eſſe alio major & gravior, & diverſas ſortiri figuras, nempe Sphæricam, Cubicam, Hexaedricam, lenticularem, &c. Credat Judæus apella. Si autem quæratur, quomodo hoc manifeſtum ſit eos habere diverſas figuras, cum atomi

atomi non poſſint ſenſari, & concreta corpore figuras & proportiones ſortiantur à formis per fermenta, ut dicetur, non autem ab iſtis atomis non exiſtentibus.

Tertio dicunt, Atomos qui poſſunt dividi, non habere inane in ſe, ſed omnia concreta, prout ſunt duriora vel molliora, plus aut minus vacui poſſidere: quod non dixiſſent, ſi attendiſſent, quod ex eorum placitis neceſſe ſit atomos rarefieri. Nam dicunt ignem, formas, ſpiritus animales brutorum, effluvia magnetis, ſuccini, &c. fieri ex flore materiæ, & ex atomis multò ſubtilioribus quàm ſunt corpora reliqua. Hinc ſequeretur corpora, quò compactiora & duriora, & plus materiæ participarent eò eſſe activiora, ſpiritus formas, &c. quia multum vacui poſſident, eſſe minus activa: quia vacuum nihil eſt, nihil autem nihil activitatis habet. Præterea idem ſeipſum informaret: nam raritas & denſitas non inferunt differentiam ſpecificam, &, ſi ſpiritus animales perciperent omnia in brutis, (nam illos ab anima, & animam à tempe-

ramento non diſtinguunt) ſimile à ſimili perciperetur, nempe atomi ſubtiliores, qui ſunt anima, perciperent alia ſenſibilia ex atomis minus ſubtilibus.

Quartò dicunt, atomorum conjunctione res omnes generari, & ſegregatione corrumpi & interire, atque inter ſe vario modo agitatos, conjunctos, ſegregatos, & diſpoſitos, proprietates omnes naturæ originare, explicare, & ab innata ſibi gravitate moveri, aſſcribentes iis proprietates generales, nempe magnitudinem, figuram, identitatem ſubſtantiæ, gravitatem, atque etiam proprietates ſpecificas, ut ſunt diverſæ ſpecies figurarum, planities, acuties, angularitas, aſperitas, obtuſitas, orbicularitas: & dicunt iſtas omnes congenitas eſſe proprietates, & ineſſe iis qua tales. Alias etiam aſſcribunt iis proprietates, quæ poſſunt abeſſe vel adeſſe; & quæ inſunt quatenus concurrunt ad generationem & corruptionem concretorum, ut ſunt concurſus, poſitio, connexio, ordo, numerus.

Quæro primo, ſi magnitudo, figura, & cæte-

cæteræ proprietates generales, & proprietates ſpecificæ, ut ſunt figurarum ſpecies rotundæ, oblongæ, orbiculares, hexaedron, &c. inter ſe concurrant, connectantur, &c. an unquam aliam aliquam qualitatem ab iisdem diverſam generabunt? Nam magnitudo, gravitas, figuræ diverſæ, ut planities, angularitas, &c. diverſas dimenſiones ſecundum longitudinem, latitudinem, & profunditatem producent: at nunquam odores, ſapores, colores, atque alias qualitates manifeſtas aut occultas (ut loquuntur) licet iis etiam jungatur calor (quem aliquando atomis à creatione impreſſum, aliquando à motu atomorum leviſſimorum oriri volunt) nam qualitates ſibi ſimiles qualitates generant, neque alias, ut calor calorem tantum per ſe producit; item diverſæ ſpacies figurarum connexæ vel disjunctæ diverſas figuras producunt, præterea autem nihil. Licet in iſtis abſurdi ſuperlative ſint, tamen dicunt ſe melius aliis Philoſophis explicare naturæ phænomena. At ſi interrogentur, unde procedat

ſenſatio in brutis, dicunt a varia connexione & concurſu atomorum ſubtiliſſimorum inter ſe. Si autem interrogentur, qualis vel qualium ſit concurſus, vel quare a concurſu horum potius quam aliorum, διότι, ipſis fatentibus in obſcuro latet. Neque ſimilitudo deſumpta a connexione, ordine, & transpoſitione literarum Alphabeti aliquid evincit præter hoc, ut ex iſtis literis variæ apparitiones fiunt à diverſis poſitionibus, & variæ ſyllabæ & verba fere innumera, à diverſis connexionibus, ſic dato quod ſint atomi, & quod habeant tales proprietates generales & ſpeciales per connexionem, congregationem & ſegregationem, diverſæ erunt & pæne innumeræ ſpecies figurarum, ſed quid aliud nobis adhuc incognitum?

Quinto, ut probent atomos mirabiles poſſe producere effectus hoc utuntur argumento ſatis fragili. In inanimatis relucent ſtupenda effecta, quæ à ſolo temperamento proveniunt, Ergò in brutis, judicare, meminiſſe, appetere, fugere, atque ejus-

ejusmodi provenire poſſunt ab eorum temperamentis, id eſt à materia & qualitatibus vivaciſſimis, i. e. à materiâ & materia: & ſupponit actionem fieri ab inopinato, cujus contrarium probabitur, & dari temperamentum, cujus contrarium in præcedentibus elucet.

Sexto, dicunt ſpecies viſibiles & odores fiere ex aporrhæa atomorum, &, ut vitent hoc abſurdum, corpora iſta continuo minorari dicunt ex aliis corporibus alios in locum eorum ſubſtitui, obliti quod omne corpus conſtet tali & non alia connexione talium atomorum, ideoque atomi ex aliis corporibus vel non poſſunt apponi, vel ſi fit, mutabunt formam & colorem eorum quibus apponuntur, & ſic nihil eſſet idem hodie cum ſeipſo cras: videmus autem magnetem per multos annos emittere effluvia, nihil autem de pondere amittere, licet ſenio virtus ejus, niſi bene præſervetur, labefactetur. Item videmus argentum vivum & antimonium millies aquam aut vinum imprægnare ſine aliquo ponderis ſenſibili diſpendio.

 Quæ-

Quæro, cum in uno horto ſexaginta forſitan plantæ creſcant, utrum quælibet earum attrahat ſuccum ex tali atomorum commiſtione, quæ ſibi ſit conveniens, vel ſi ſibi conficiant ex uno ſucco materiam, alimoniæ. Si prius dixerint, omnia ſunt in omnibus cum Anaxagora, vel diverſæ plantæ ſucceſſive non creſcerent in uno numero loco, ſibi attrahendo ſuccos diverſos, v. gr. Bugloſſum & Aconitum, Fraga, & Abſynthium, ergo neceſſe eſt dicant poſterius, nempe ex uno ſucco conficere alimenta; & ſi hoc, tunc principium transmutativum plantis ineſſe fatendum eſt. Hoc principium igitur erunt Atomi, vel quid ab iis diverſum: non atomi, quia ſi omnes eorum qualitates tum generales, ut ſunt identitas ſubſtantiæ, gravitas, &c. tum ſpeciales, ut ſunt ſpecies figurarum diverſæ, tunm accidentia communia, ut ſunt connexio, numerus, ordo, &c. nihil producere poſſunt per varias mutationes ſomniatas, ut dictum, præter accidentia ejusdem ſpeciei, ut videri poteſt, ſi omnes

com-

complicationes poſſibiles qualitatum iſtarum percurras, ergo fatendum eſt, aliquid diverſum ab atomis eſſe in plantis, &c. transmutationis principium. Item ſupponendo viginti animalia ſpecie & proprietatibus diverſa uno cibo veſci, cum quædam ex eo faciunt venenum, quædam antidota venenorum, quæro utrum tot proprietates cibo, vel num rectius in ſingulis iſtis animalibus inerat fermentum transmutativum cibi in tot diverſas ſpecies, & multa alia iſtius furfuris, quæ brevitatis cauſa omitto.

Neque concipi poteſt, quomodo materia ſit ex ſe activa, & ſi hoc fieret, quomodo ex atomorũ concurſu fortuito (etiamſi animati eſſent) eſſentiæ rerum, quas fixas eſſe conſtat, unde differentiæ ſpecificæ oriuntur, coaleſcere poſſunt?

Alia ſententia eſt *Helmontii* aſſerentis, in omni compoſito dari formam, & eam diſtingui pro gradibus rerum diverſis. Primus gradus eſt eorum quæ formam eſſententialem habent, ut in lapidibus, marcha-

ſitis, metallis, vegetabilibus effœtis, & eorum partibus, oſſibus aridis, &c. Secundus gradus eſt eorum, quæ formam vitalem poſſident, ut in plantis creſcentibus. Tertius gradus eſt eorum, quæ formam ſubſtantialem habent, ut in ſenſitivis. Quartus gradus denique eorum, quæ ſubſtantiam formalem habent æternæ durationis, ut in creaturis rationalibus. Illâ forma ſemper exceptâ, dicit reliquas eſſe medias inter ſubſtantiam & accidens, & creaturas neutras, & eſſe de de proſapia luminis & ſpecie diſtingui, eas autem non generari, aut ex materia per ejus diſpoſititiones produci ac fabricari (generationes rerum omnes cauſæ efficienti aſſcribens) ſed ex nihilo à Deo creari, qui pater eſt luminum, & in inſtanti creationis in materiam à fermento prius diſpoſitam infundi, & ex materia & forma per fermentum compoſitum fieri, viz. vel animal vel vegetabile vel minerale, quæ vocat producta ſeminalia, & dicit corrupto compoſito formas ſponte annihilari, & hæc ſententia licet veritati magis

magis conſona ſit, tamen multis haud levibus ſcatet erroribus. Et primo, hæc diſtinctio (omiſſa ſubſtantia formali) in formam eſſentialem, vitalem, & ſubſtantialem inepta eſt, quia omnia formam habentia vivunt & ſentiunt, licet alia obſcurius, alia luculentius, gradus autem rei non infert differentiam ſpecificam, ideoque ſi unum habeat formam ſubſtantialem, alia habere neceſſe eſt. Nam inferendo animalia quia vivunt & ſentiunt habere formam ſubſtantialem, tunc, ſi omnia ſentiant, ut infra probabitur, omnia habebunt formam ſubſtantialem. Secundo, dicere formas omnes ſpecie diverſas de novo ſemper creari, præter quod contradicit ſacræ Scripturæ dicenti Deum ſex dierum ſpatio totum opus creationis finiviſſe: vult Deum immediate præſentem eſſe in productione cujusvis muſcæ, apis, crabronis, ſine concurſu cauſæ ſecundæ, confundens modum productionis animæ humanæ, cum productione talium viliſſimorum ex ſterquiliniis productorum. Præterea dicit formas an-

nihilari per ſe aut per accidentia, cum ta-men neget accidentia poſſe eas producere, & tamen requiritur eadem potentia pro annihilatione, quæ requiſita erat pro creatione.

In tanta rerum caligine liceat mihi (candide lector) libertate philoſophica uti, ut inter alios ſententiam meam liberè proferam, ad quam ſtabiliendam primo repetenda ſunt quædam de fermentis, nempe ineſſe aliquid locis omnibus iis coævum & concreatum ſubjectatum in odoribus vel fracedine, quod præparat materiam ad ſuā ultimam perfectionem recipiendam ex unione cum forma, quam dari contra Atomiſtas probavimus, nec educi ex materiæ potentia aut diſpoſitionibus contra Peripateticos, nec de novo creari, & rurſus annihilari ſua ſponte contra Helmontium. Ne aſymbolos videar repetenda primum ſunt quædam exempla 1. Saliva canis rabidi ex morſu carni impreſſa, hominem, boves, oves, canes, equos, corvos, gallos gallinaceos, &c. rabidos reddit, & mores

& geſti-

Google

& geſticulationes canis, latrando, ringendo, aquam timendo, &c. habent.

Item comedentes cerebrum Cati ejus mores induunt.

Tarantulæ ictus reddit homines & bruta Tarantulis ſimiles, inquietos, & in motu perpetuo ſaltantes.

Ferino ſangnine epoto ferini mores induuntur.

Carnes animalium rapacium, ut lupi, corvi, aquilæ- accipitris, vulpis, leonis, ſi ſæpe comedantur, mores proinde eorum in aliis generant: ut carnes leporis ſæpe comeſtæ, qui timidum & melancholicum eſt animal, eadem producunt in homine ſymptomata.

Aſpidis morſus præter alia prava ſymptomata geſticulationes ipſius ſerpentis inducit, ut ſunt crebri hiatus, voltutio corporis & membrorum, &c.

Laſcivientium animalium carnes, ut ſunt paſſeres, ſchinci, &c. laſcivos reddunt omnes comedentes, ut miſtas faciamus mutatioes factas in hominibus & brutis per vegetabilia & mineralia. Hisce

Hiſce igitur poſitis, dico 1. Quando anima ſenſitiva hominis (nam animam immortalem & rationalem iſta venena non attingunt, ſaltem immediatè) & brutorum demorſorum, punctorum, & paſtorum ſupra dictis, easdem operationes habent, quas canis rabidus, tarantula, catus, aſpis, lupus, &c. & non ſolum operationes vitales, ſed ſed & naturales mutantur, ut videre eſt in hydrophoborum urinis ſcatentibus vermibus capitibus caninis, & tarantiſmo affecti aliquid ſimile telis aranearum in urinis & excrementis habent. Fatendum igitur eſt, vel duas in illis eſſe formas, nempe formam, canis, bovis, corvi, &c. vel eſſe animam canis rabidi, &c. à qua proveniunt tales operationes, & ſi de cæteris judicium eſto. Fatendum eſt aliter operationes canis rabidi non ab ejus forma fieri, ſed æque bene à forma galli, bovis, ovis, &c. fieri poſſe. 2. Fatendum eſt, formam canis rabidi non eſſe in ſaliva ejus, nec ſic poſſe transplantari. 3. Fatendum eſt, quod boves, oves, galli gallinacei, &c. demorſi

demorſi non careant propriâ forma, & ut anima canis non eſt in ſaliva ejus, ſic neq; anima tarantulæ eſt in veneno ejus, neq; in carne animalium rapacium aut ferarum ſanguine, &c. aliter ad generationem non opus eſſet ſemine, nec ſexuum diverſitate, quod abſurdum, etiamſi animæ fierent ex traduce.

Conſequens igitur erit, (cum operationes quæ fiunt in bove, corvo, &c. demorſis à cane ſint prorſus eædem cum operationibus canis rabidi, (& ſic de cæteris exemplis) nec anima canis, tarantulæ, &c. poſſit transplantari per morſum aut punčturam, aut ſi poſſibile eſſet, eam transplantari, tamen illic eſſent duæ animæ ſimul & ſemel in qualibet parte corporis & reliqua abſunda) animas brutorum prorſus easdem eſſe nec diſtingui ſpecie ex ſe & ſua natura, omnem autem diſtinčtionem fieri à diverſis fermentis ſupervenientibus. Animam autem vegetativam non diſtingui à ſenſitiva demonſtrant animalia quæ fiunt in arboribus, ut ſunt Bupreſtis in pi-

pino, cantharides in fraxino, erucæ, papi lio nes, nam materia & forma arboris pin à fermenro bupreſtis ſuperveniente, mu tatur in Bupreſtim, ſ remanentibus form & materia arboris, ſed aliter operante i bupreſti quam in arbore.

In vegetativis id palam videtur, nar herbæ cordiales apud cavernas ſerpentun veneni ſerpentini dotes explicant, item vi num laxativam vim accipit à Mercuria remanentibus eorum formis non mutati cujus rei innumera fere exempla propo ſuimus in fermentorum diſtinctionibu Fermenta igitur formas rerum reddunt ſe quaces, & pro diverſitate fermentorum di verſificantur operationes, & conſequente formæ actionum authrices. Haud alite ſol durat lu um, & l'quefacit ceram, & pe feneſtram vitream ſpendens variis calori bus depictam, viz. rubro, cæruleo, flavo viridi, nigro, &c. pro diverſitate colorur diverſificatur ſol ipſe immutatus in ſua e ſentia.

His poſitis demonſtrationibus, ut vide

tu:

tur, ſatis ſenſu perceptibilibus, cum dari formas ſubſtantiales nullus (Atomiſtis ſolum exceptis) dubitet, neq; aliquo ex prædictis modis fiant aut producantur, ut probatum, nec ſpecie differant magis quam materia unius rei & alterius, conſequens formam dari univerſalem (animâ hominis immortali & rationali ſemel & ſemper exceptâ) ſicut datur materia talis, in principio creatam, immaterialem, neque dimenſionum vinculis aſtrictam, per totum mundum extenſam entitativè (hîc obſcure vivens in vegetabilibus effætis, illic clarius in vegetabilibus creſcentibus, illic ſentit in animalibus, illic mineraſcit, & ſic de cæteris) licet non quantitative, rebus quibuscunque diviſibilibus indiviſibiliter præſentem, & in omni generatione & corruptione, quæ potius mutationes dici debent, nulla eſt productio novæ entitatis aut deſtructio propriè ſic dicta, & licet variæ ſint transmutationes, tum quoad qualitates, remanentibus formâ & figurâ externâ: tum quoad formam & figuram, remanentibus qui-

quibusdam qualitatibus: tum quoad figuram & formam & omnes proprietates, tamen id ſolum à fermentis varie materiam diſponentibus provenit, quod forma ſit ſusceptiva tot diverſarum mutationum, in ſe tamen non mutatur. Nam ſi dentur operationes & qualitates omnium rerum quibus ab aliis diſtinguuntur, neque aliter diſcerni queunt, ut ſunt ſapores, odores, colores, &c. & ſi mutatis iſtis ſemper mutaretur forma: vel ſi quando plures diverſæ qualitates inſunt uni rei, tot eſſent diverſæ formæ, ut quando vinum laxativam facultatem accipit à mercuriali, quando caro porcina piſces redolet, &c. tunc formæ rerum, quas ſtabiles eſſe & permanentes conſtat, eſſent in perpetuo fluxu, & ſemper differrent à ſeipſis, & diverſæ formæ imo contrariæ unum compoſitum informarent, quod ſuperlative abſurdum. Neque hinc tollitur diſtinctio animæ humanæ immortalis ab animabus brutorum: nam anima hominis ex ſubſtantia cœleſti creatur, & in inſtanti generationis à Deo

Patre

Patre luminum infunditur: animæ autem reliquorum, vegetabilium, brutorum, mineralium, ſimul cum materia creatæ ſunt, & cum materia ſit incorruptibilis, quod à forma accipit, ut ſit hoc aliquid, quid abſurdi etiam eſt, ſi dicatur formas eſſe incorruptibiles? Præterea de fide credimus in die extremi judicii mundum non annihilatum iri, ſed tantum renovari ſecundum Apoſtolum, *Hebr. 1. v. 11. 12. Rom. 8. v. 19. 20. 21.* at animæ ſeu formæ brutorum, &c. ſunt mundi pars integrans, ideoque contra Apoſtolum aut annihilabitur mundus, aut formæ iſtæ non peribunt.

Igitur in animalibus, vegetabilibus, mineralibus, iisque effætis, & in oſſibus aridis, & omnibus rebus & locis mundi, ubi fermenta gliſcunt, adeſt forma. Nam nulla eſt res tam mortua, quæ ſenſus aliqualis vitæ & conſequenter formæ non ſit particeps, neque ullus eſt locus mundi, ubi operationes animæ non ſentiuntur per vegetationem, nutritionem, ſenſum evidentiorem aut obſcuriorem, ut probabitur indu-

inductione ſingularium. Cum igitur res quæ mortua prorſus videtur agit, actio non eſt ſolius fermenti, ſed eſt formæ per fermentum in materia, ideoque ſequitur tot eſſe gradus formæ participandæ, quot ſunt gradus rerum quas informat, non quòd forma in ſe habeat gradus (nam accidens non eſt) ſed quòd pro majori aut minori perfectione rerum per fermenta diſpoſitarum luculentius aut obſcurius percipiatur in ſuis operationibus, nam omnia quamdiu ſuis fermentis non omnimode deſtituuntur, aliqualiter ſaltem formæ capacia ſunt, ut videre eſt in quibusdam rebus quæ mortuæ prorſus videntur, tamen certò vivunt, & ſibi ſimile in ſpecie producunt, ut Conchylia exſiccata, contrita, & in arena ſeminata alia producunt, ſerpens mortuus ſeminarium aliis ſerpentibus, *Raphani* minutim conciſi, & terræ commiſſi, *Raphanos* producunt, & ſic de cæteris ejusmodi. Senſu etiam atque imaginatione pollere ea quæ maxime mortua videntur, experientia irrefragabili conſtat.

Nam

Nam cum quatuor ſint gradus rerum in natura, uti prius dictum, (de ſenſitivis & rationalibus nullum eſt dubium) igitur de duobus aliis, nempe de vegetabilibus vivis & de effætis, atque animalium partibus & mineralibus. 1. In partibus animalium demortuis, ut *Phyſa* piſcis, & *hirundo marina* retinent etiam exſiccatæ poſt mortem, virtutem ſe convertendi ad eam plagam cœli ex qua ſpirant venti, qua qualitate pollebant piſces viventes. Concepta inimicitia *ovi* cum *lupo* remanet in pellibus & inteſtinis, ut ſuperius dictum. Item inimicitia remanet in pennis à morte, ut videre eſt in aquilarum pennis & cæterarum avium, ſic ſtragulum ex pelle voracis Gulonis efficit ſomnia de epularum voracitate. 2. In metallis, ut videre eſt in magnetiſmo inter *aurum & mercurium*, inter *magnetem & ferrum*, inter *polum & magnetem*, item in antipathia inter *lapidem Theamedem & ferrum*, & cætera ejusmodi multa in exemplis. 3. In vegetabilibus effætis, ut armilla ex corallo rubro, ſi carnem mulieris hyſteri-

ſtericæ aut fluxu menſtruo laborantis te tigerit, palleſcit & obſcuratur; attactu autem carnis bene valentis priſtinum recuperat ſplendorem, fraxini ſuccus retinet qualitatem reſiſtendi morſibus ſerpentum, quæ inerat arbori dum vegetaverat, in ſuccis Braſſicæ & Vitis remanet Antipathia eadem quæ inerat frutici & herbæ creſcentibus. 4. In vegetabilibus creſcentibus, ut in filice & arundine, &c. in exemplis prædictis. His poſitis ad demonſtrandum procedo. In quibuſcunq; effecta ſenſus clariſſime elucent, illa revera ſentiunt. At in animalium partibus, metallis, lignis aridis, vegetabilibus vivis & effætis, effecta ſenſus clariſſime patent, ut ex exemplis clariſſime conſtat. Ergo; &c. Minoris ratio eſt, amor complacentia, hoſtilitas, repugnantia, ſunt effecta ſenſus, & hæc in iis reperiuntur: Ergo, &c. Probatur, ubicunque ſunt motus, inclinatio, tractio, fuga, expulſio, declinatio, averſio, ibi eſt amor, hoſtilitas, &c. At iſtis rebus talia effecta cernuntur, Ergo omnibus rebus ineſt ſenſus. Cum nihil

nihil ſit in toto naturæ amplexu quod non ſui conſervationi ſtudeat, nam philautia cubat in gremio naturæ, ideoque omnia ſenſu pollere neceſſe eſt, ut adjuvantem à lædente diſtinguant, & non ſolum ut ſenſu polleant, ſed etiam electionis quadam ſpecie, ut magnes præſentibus duobus objectis, nempe alio magnete & ferro, ad unũ neglecto altero ſe convertit, iſtud voca inſtinctum vel ut libet, modo res ſit, non erimus ſoliciti de nominibus, nam nomina ſunt propter res, non contra.

His igitur poſitis, nempe dari formam univerſalem, & proinde formas rerum (forma hominis ſemper excepta) non differre ſpecie; & omnia, imo ea quæ videntur mortua, habere formas, & proinde ſenſum & vitam, & per ſenſum & vitam ſui conſervationi ſtudere percipiendo hoſtem quia ab eo timet ſuam deſtructionem vel partialem aut totalem transmutationem, ab eo declinat, & in adverſum flectitur, percipiendo autem amicum, cujus ſodalitio quaſi roboratur & confortatur cum intuitu

tuitu lucri & voluptatis, quaſi ad eum inclinat, ut mutuis amplexibus conſortio mutuo fruantur, ut videre eſt in *Vite & Braßica, Nymphaâ & Ranunculo, Aſparago & Arundine, &c.* Conſequens igitur erit omnem omnino conſenſum aut diſſenſum rerum, utrum ſit in diſtans immediatione virtutis, aut per contactum immediatum ſuppoſiti, per motum localẽ trahendo vel pellendo, aut per ſimplicem (ut loquuntur) alterationem, à ſenſu rerum mediante fermento dependere, & ab hoc fonte unice originari. Nam omnes res intra ſphæras ſenſationis (quæ variæ ſunt) poſitæ, per fermenta in ſe invicem agunt, adjuvando, transmutando, vel deſtruendo, ut prius dictum.

Sicuti philtra ſeu poſitiones amatoriæ, quæ fiunt ex ſpermate, menſtruo ſanguine, radicibus aut ſeminibus herbarum, aut animalium partibus, qualia ſunt *Orchis* ſpecies, *Eringium, Eruca, paſſeres, Schinci,* teſticuli animalium ſalacium, ſudore hominis irrigata, & ſic exhibita, conciliant amo-

rem, ita ut comedentes ſequi cogantur eum cujus ſudore imbuta ſunt. Sic caſeus detentus ſub axilla hominis, donec madeſcat, ſi canibus exhibeatur, eos ſequaces reddit. Sic avis *Cacavora Indiæ* ſequitur continuo aves, quarum ſtercore paſcitur, & ratio eſt, quia in ſudore, ſtercore, aut ſpermate reſtat tinctura ſaltem fermenti ejus, ex quo decidua ſunt, quo fermentantur humores, partes, ſpiritus, &c. recipientium, & conſequenter formæ redduntur ſequaces iſtius fermenti, uti dictum. Et cum quisque ſeipſum amat, & pars ſuo toti conjungi gaudet, pars iſta fermenti in philtro, &c. recepti gaudet conjungi cum homine, ex quo venit, & animam recipientis quaſi ſecum rapit, ideoque amborum animæ eodem modo operantur in duobus corporibus ratione unius fermenti ſymbolizantis, & ſic compatiuntur. Sic ſpiritus ſanguinis alicujus viventis, vitro hermetice clauſo, impoſitus monſtrat ſanitatem & morbos ejus, cujus eſt ſanguis, licet longe abſentis, mutatione coloris in turbidũ,

lividum, clarum, rubrum in *Febribus*, *Ictero*, *Melancholia*, *&c.* Sic vegetabilia & mineralia intra ſuas ſphæras poſita, quorum fermenta ſymbolizant, neque ſe mutuo transmutant aut deſtruunt, &c. ſed ſe amice ampleĉtuntur, ut *caprificus ficum*, *Palma mas fœmellam*, *magnes ferrum*, & mutuo ſodalitio gaudent, ut *Nymphaa & aqua*, *lilia & roſa*, *&c.* vel contaĉtu radicũ ſeu ſuppoſiti, aut contaĉtu virtutis ex iis effluentis fermentum unius conjungitur cum alterius: & ſic unum alterius redditur ſequax, aut ambo ad ſeinvicem inclinant, aut mutuo conſortio gaudent, ut prius diĉtum de philtris.

Antipathia, ſeu odium, fit contra inter ea quæ fermenta habent aſymbolica & mutuo ſe ligant, transmutant aut deſtruunt & diſcordant ratione locorum, in quibus fiunt aut diſſimiles effeĉtus producunt. Et, licet ea, quæ mutuo ſe deſtruunt, &c. non poſſint compati per ſympathiam aut ſe invicem amare in tota ſpecie, tamen particularia individua, quæ maximam antipathiam

thiam exercent, poſſunt longa conſuetudine conſentire, ut patet in purgantibus crebro exhibitis alicui: nam non ſolum non deturbant humores, ſed ſunt quaſi cibus ordinarius. Sic quidam uſu continuo veneni eodem utuntur ſine noxa, ut in Mithridate, ſic tygres, urſi, leones, lactantes lactis mulieris continuo uſu cicurantur: at hæc ſympathia perit cum individuo, nec ulterius ad totam ſpeciem extenditur, ſed veriſimile eſt ſympathias & antipathias quæ omnem ſpeciem & ſingula ejus individua complectuntur, proveniſſe ex fermentis locorum ſe mutuo penetrantibus & afficientibus ante productionem alicujus individui.

Atque hæc dicta ſufficient de cauſis amoris & odii, inter ea quæ agunt per contactum molis & per contactum virtutis, intra certam ſphæram; de iis autem, quæ in diſtans agunt ulterius inquirendum, quorum ſcrutinium multorum clariſſimorum virorum hactenus tot ſit ingenia, magneticam virtutem appellantes, ſimilitu-

dine ſumpta à virtute magnetis. Quidam dicentes fieri per modum ſoni adæquate clauſa corpora in momento penetrantis. Quidam per expirationem effluviorum vel Actinoboliſmum, ceu qualitas odorifera herbarum. Alii dicentes eſſe facultatem influentiis ſimilem agentem per irradiationem in objectum ſibi appropriatum: alii per phantaſiam ecſtatice ſuſcitatam, alii denique ab atomis. Quarum ſententiarum celebriores, ut veritas magis eluceſcat, hîc exanimare ſtatui: ſed quia ſympathiæ ab amore & odio, & amborum à magnetiſmo nulla adhuc poſita eſt diſtinctio, ideo breviter de iis agemus.

Ex omnibus exemplis prius deſcriptis in diverſis complicationibus ſympathiæ & antipathiæ liquet ea quæ in ſe invicem agunt, ſive id ſit adjuvando, corroborando, trahendo, pellendo, inclinando, averſando, deſtruendo, & transmutando diverſimode, vel certas ſuarum virium & actionum ſpæras agnoſcunt, vel nullum intra mundi polos terminum ſibi poſitum habent.

bent. Quæ ſphæram agnoſcunt, vel operam in diſtantia certa (ut *magnes* attrahit *ferrum*, *ſuccinum Gagates*, *Maſtiche* paleas & feſtucas, & ea quæ conſortio mutuo delectantur, ut *nymphaa & ranunculus*, *lacerti & hominés*; vel conſortium mutuum averſantur, us *Braſiica & Vitis*, *Cervus & Aries*, & ſic de cæteris ejusmodi) vel operantur per contactum molis tantum, & ea vel exterius tangunt, ut *caprificus & ficus*, *palma mas & famella*: vel internè exhibita, ut venena & alexiteria. Ea quæ nullum terminum ſuarum actionum agnoſcunt, vel uno affecto afficitur alterum, ut in exemplis de ſpiritu vel ſale ſanguinis cum ſanguine, & de vino florente cum vino in cadis, &c. vel uno affecto non afficitur, ut *magnes & polus*, *heliotropia & Selenitropia* varia cum ſole & luna, nam affecto polo non afficitur magnes, & è contra, &c.

Helmontius dum diſtinguit Magnetiſmum à Sympathia & Antipathia, dicit omnem magnetiſmum eſſe Sympatheticum

vel Antipatheticum, ſed non è contra omnem Sympathiam & Antipathiam eſſe magnetiſmum, ſed verbi gratia, cum *quercus olea* adverſatur, *Vitex Satyrio, Nymphaa hyperico, & Aſparagus arundines* amat, *ruta ficum*, & ſic de cæteris. Quando uno affecto ab aliqua re lædente aut juvante non afficitur alterum, non proprie Sympathia dici poteſt, ſed amor aut odium, diſcordia aut concordia; Sympathia autem proprie ſic dicta eſt, quando aliqua duo amoris vinculo ita conjuncta ſunt, ut affecto uno per compaſſionem afficiatur alterum, ſive id fit in diſtans (ut ſevum urſinum repoſitum in vaſe clauſo augmentatur eo tempore quo urſi in latibulis ſuis pingueſcunt, terra ex Nilo ſumpta fit gravior eo tempore quo fit Nili inundatio menſe Julio, pilorum pellis phocæ erectio eo tempore, quo fluit mare, item ſpiritus ſanguinis humani morbos ejus ex quo extractus fuit ſanguis monſtrans mutatione coloris, item teſtacea omnia longe à mari eo fluente aperiuntur, refluente clauduntur, & infinita fere

ta fere ſimilia) ſive contactu mutuo ut *palma mas & famella, caprificus & ficus, &c.* Exemplo res erit manifeſtior, v. gr. Spiritus ſanguinis, in quavis diſtantia ſervatus in vitro hermetice clauſo', & ſanguis reliquus in venis ejus, de quo deſumptus erat per Sympathiam compatiuntur: nam ſi exhibeatur aliquid homini quod male eum afficiat, mutant ſpiritus in vitro ſuum colorem; ſi verò exhibito antidoto homo à morbo liberatur, liberantur & ſpiritus ſanguinis in vitro recuperando priſtinum ſplendorem, illic Sympathia eſt inter ſpiritus ſanguinis in vitro & in venis, diſcordia autem inter hominem & venenum, vel venenum & antidotum, concordia ſeu amor inter hominem & antidotum. Omnia igitur quæ concordant aut diſcordant, non exercent Sympathiam vel Antipathiam proprie ſic dictam, neque Sympathia magnetiſmus dici poteſt, nam licet magnes agat in diſtans, & quoad ſphæram attractionis & virtutis ut Sympathetica; tamen neque magnes neque polus afficiuntur ab al-

terutrius affectione, ut dictũ, ſicuti Sympathetica. Igitur cum amores & odia rerum, nominibus Sympathiæ & Antipathiæ appellantur in principio hujus tractatus, id tantum abuſive, non ſtricte & philoſophice loquendo. Hoc ſerio etiam notandum quod Sympathia illa quæ ad diſtantiſſima terminatur, ſemper eſt inter partem & totum, amores & odia non ſemper ſic. Denique ut ſummatim repetam convenientiam & disconvenientiam inter magnetiſmum, Electriciſmum, amorem & odium, faſcinum & ligationem, ſympathiam & antipathiam, ſic habe; Magnetismus in hoc concordat cum Electricismo, amore & odio, quod agat intra certam ſphæram attrahendo & repellendo, & diſcordat cum electricis, quod ea quæ attrahit aut repellit participa reddit ſuæ virtutis: Electrica autem non ſic, ſed ea quæ ſe amant aut oderunt inter vegetabilia &c. vel ſe amplectendo, ad ſe invicem inclinando, averſando, &c. mutuo communicant ſibi virtutes; Virtus magnetis ad ferrum & ferrea & alium magnetem

gnetem tantum ſe extendit, virtus electri-ca attractiva ad omnia ſe extendit. Electri-ca corpora indigent, ut plurimum, frictio-ne ut bene trahant; Magnes vero & ea quæ exercent odium vel amorem, non, virtus magnetis penetrat omnia, etiam compa-ctiſſima & duriſſima corpora: Electrica ve-ro interpoſito aliquo corpore non trahunt neque ea, quæ odium aut amorem exer-cent. Denique magnes non ſolum habet orbem attractionis, quo intra certam ſphæ-ram agit, ſed etiam habet orbem virtutis convertendo ſe ſemper ad polum in qua-vis diſtantia, qua concordat cum heliotro-piis & Selenitropiis, quæ ſemper ſe con-vertunt ad ſolem & lunam, vel ſingulis die-bus, vel annuum eorum curſum ſequentia. Sympathetica vero cum amore & odio ſpecialiter ſic dictis concordant, quod ſe invicem alterent: cum magnete vero Heliotropiis, & Selenitropiis, quod agant in diſtans & penetrent adæquate clauſa cor-pora, neque dimenſionum legibus aſtricta. Et præterea hoc habent ſibi peculiare, ut

uno affecto bene aut male ab eo cum quo concordat aut diſcordat, eodem modo afficiatur aliud in diſtans: ligatio autem & faſcinum fit inter ea quæ ſe mutuo amant vel oderunt. Atque hæc de diſtinctione Sympathiæ, amoris & odii & magnetiſmi dicta pro præſenti ſufficient. Nunc veniunt iſtæ opiniones examinandæ de actione in diſtans. Et primo, *Van. Helmont.* ut inveniat cauſam ejus, dicit in homine exteriori, id eſt, ſanguine & ſpiritibus eſſe potentiam quandam ecſtaticam, & non ſolum in homine, ſed in brutis, vegetabilibus, & eorum partibus etiam à morte, quæ cum ſomnolenta ſit, excitatione indiget ab imaginatione accenſa à vehementi deſiderio, aut arte aliqua pari, ut in unguento aut pulvere ſympathetico virtus ecſtatica in ſanguine extravenato in paxillo, excitatur ab unguento, & exugit noxam ex labris vulneris ejus, cujus erat ſanguis, & ut iſta actio vehatur in diſtans, dicit latere in univerſo ſpiritum quendam, quem magnale magnum appellat, qui ſympathiæ

& dyſ-

& dyspathiæ leno, confabulator, & actionum promotor exiſtit, & ratione cujus magnetiſmus (ut dicit) ad diſtans objectu tanquam vehiculo extenditur, quod probat magnetiſmo chordarum duarum teſtudinum in uniſono concordantium, quod pulſata una in diſtans ſubſilit altera cæteris immotis, &c.

Sed contra hanc opinionem dico primo, eum ponere entia ſine neceſſitate, nam ut tales operationes fiant, non eſt opus fingere iſtum ſpiritum diverſum à formis, quem magnale magnum appellat, & proinde non probat dari, neque cum principiis ejus conſonat; nam animam mundi ſeu formam univerſalem dari negat, cum dicit omnem diſtinctionem ſpecificam à formis immediate oriri, dicendo formas eſſe lumina & ſpecie differre, & à patre luminum in inſtanti generationis de novo creari, & rurſus annihilari ab accidentibus vel ſponte, & quid ſit iſtud magnale, niſi animam mundi vocitet, vel cui uſui inſerviet ex principiis ejus, etſi daretur, certe

confiteor me non capere. Secundo, etſi daretur quod talis ſpiritus exiſteret, & leno eſſet iſtarum actionum, impoſſibile eſſet vegetabilia, animalia irrationalia & eorum partes emittere ſuas phantaſias ad tantam diſtantiam, licet concedamus omnia vivere, & conſequenter ſenſus aliqualis & phantaſiæ participa eſſe, tamen cum ea quæ vivunt magis manifeſte ut animalia, & quæ rationr utuntur ad tantam diſtantiam ſuâ phantaſiâ non pertingant. Neque operantur, quomodò poſſunt talia ſic operari, nam quibus nobilior phantaſia obtigit, ea eſt magis operativa; quod adfert exemplũ de chordis inſtrumentorum in uniſono concordantium, ſi à phantaſia vecta magnali, ut vult, fieret, in quavis diſtantia perciperetur, & ubicunque una pulſaretur in quavis mundi plaga chorda, illi uniſona moveretur, quod abſurdum eſt, & experientiâ conſtat, quod in certa tantum diſtantia concordant, ut extra eam non percipiatur motus, quod verò dicit de phantaſia venenatorum animalium, & vegetabilium

bilium transmutante noſtram in ſuam, ut phantaſia canis rabidi, Tarantulæ, & phantaſia aconiti aſſumpti transmutante noſtram in *anates, anſeres, & mergos*, etſi concederetur verum eſſe, nihil infert de magnetismo phantaſiæ ad loca diſtantiſſima, nam in omnibus iſtis requiritur vel contactus molis vel virtutis intra certam ſphæram, at interim non negandum eſt, phantaſiam hominis circa rem unice deſideratam vehementer occupatam, licet longe diſtet, eam aliqualiter adumbrare coram ſiſtere, & in rem cupitam quaſi transformari, ſed quod phantaſia ecſtatice ſuscitata mille leucas ad rem deſideratam vehatur non facile inducat ut credam, cum exempla ab ipſo allata nihil tale convincant. Exemplum quod adfert de puero quodam in civitate Julienſi ex Martino Delrio, qui vehementi deſiderio flagrans videndi parentem in ecſtaſin raptus, vidit eum multis miliaribus diſtantem. Dico, ut ſupra, quod parens repreſentatus fuit ei ſub aliquali adumbratione, non

non vero, quod ejus phantaſia, relictis organis corporeis, per quæ agit, & ſine quibus non poteſt operari, ad tantam diſtantiam veheretur: exemplum autem quod adfert de acu notante polos ſine contactu magnetis nihil infert, nam virtutem eam provenire ab ipſis polis, & à virtute telluris magnetica pulchre demonſtrat *Kircherus*, non vero ab imaginatione facientis, aliter non opus eſſet, dum adhuc candet ferrum, ut una extremitate ad Auſtrum, altera ad Boream directe locaretur; Et non ſolum acus, ſed & omne ferrum hoc præſtaret: & præterea videtur iſta vis converſiva ad polos in lateribus, qui diu in pavimento fuerunt ſic locati, ut uno extremo Boream, alio Auſtrum reſpicerent: & tandem etſi concederetur, quod phantaſia ecſtatica ad diſtans veheretur, tamen non operaretur per ſe in amicum vel inimicum, inferendo tot diverſas compaſſiones, ut fit in Sympatheticis, cum omnes actiones (præter ea quæ ſunt animæ propria) fiunt à fermentis.

Niſi

Niſi fere omnibus in ore eſſet, phantaſiam ex ſe omnium rerum transmutatricē eſſe, plura nunc non adderem: idcirco ob hanc ſolam rationē pauca de ejus actione, per tranſennam breviter attingere, opere pretium duxi: quod ut melius fiat quædam ejus exempla deſcribam. Sic autem ſe habent:

Panni diverſorum colorum avibus aut aliis animalibus tempore vel coitus, conceptus, vel incubationis, antepoſiti, pullos & fœtus diverſicolores reddit, ut Jacobo contigiſſe legitur, *Geneſ. 24.*

Cervi, lepores, coturnices, perdices, vaccæ, oves, à colore nivis in ſeptentrione & in Albibus dum coeunt, pullos & fœtus generant albicantes. Sic *Æthiops* ſæpe à muliere tempore conceptus, viſus nigrum fœtum cauſat, &c. ejusmodi.

Ex diuturna corporis circumgyratione, item rotarum vel aquarum & ſimilium celeri motu, fit vertigo.

Aſari folia, item *Ebuli & Sambuci* extremitates, ſervant ſibi impreſſum chara-

ćterem

ſterem à carptionis ſenſu, nam ſurſum evulſa vomitum cauſant, deorſum excerpta per ſeceſſum purgant.

Sanguinis fluentis aſpectus puſillanimis lipothymiam cauſat, cum oſcitantibus oſcitamus, affligimur cum afflictis, ad cantantes canturimus, cum mæſtis mæſti, cum lætis læti ſumus, &c. ejusmodi.

Medicamentum Narcoticum contrariis motibus in mortario piſtillo circumactum, imprimit easdem ſpecies cerebro accipientis, & inquietum ſomnum adfert.

Sanguis occiſi ad præſentiam occiſoris è venis exilit, à ſigillo vindictæ ſpiritibus impreſſo, ut fit in aſari foliis, &c.

Figura ceraſi quo percuſſa erat mulier prægnans, imprimitur fœtui.

Transformatur fœtus in glirem, murem, anatem, anſerem, piſcem, ſuem, canem, &c. vel totaliter vel partialiter, ſi mulier ab iis inopinato perterrita ſit tempore conceptus.

Quodcunque edulii genus abhorrebat mulier tempore geſtationis, aut conceptionis,

nis, abhorret ut plurimum fætus toto vitæ tempore.

Quosdam purgativa ſolum viſa vel odorata purgant.

Lippitudo alteri lippitudinem cauſat ſolo intuitu.

Aſpectus vel odor maris quibusdam vomitum provocant, præcipue iis qui navigantes in eo vomitu tentantur.

Intuitus felis, carnis porcinæ, caſei, aut nauſeativæ cujudam rei, &c. iis qui cum talibus aſſumptis odium exercent, lipothymiam cauſant.

Quando aliquid intenſe appetitur à prægnante, fætus ejus figura pingitur.

Quando prægnantes non accipiunt id quod intenſe appetebant mancus vel mutilus fit embryo, &c. ejusmodi.

Hypochondriaci à ſpecierum varietate phantaſiæ impreſſarum varie delirant, nam quidam ſe putant eſſe reges, alii vates, alii vitreos, teſtas fragiles grana tritici à gallinis devoranda, alii ceram igne liquabilem, canes, feles, lupos, cuculos, luſcinias, horumq;

rumque aut aliorum animalium voces imitantur, alii ſe mortuos credunt nec edunt nec bibunt, alii mingère non audent, ne diluvium inde oriatur, alii ſe capite truncatos, alii ingentem ſe habere naſum, ſerpentes, ranas, catos, glires, mures, & alia animalia in ventre habere, & infinita inſulſa ſimilia.

Injuriæ illatæ ſpecies phantaſiæ impreſſa, cauſat rabiem.

Metus & horror ſubitaneus, gravidis abortum, aliis fluxum, aliis uteri ſuffocationem, hemicraniam, epilepſiam, & mortem ſæpe attulit.

Quartana, tertiana, podagra, paralyſis repente à terrore abiguntur, &c.

Ut ergo modum inveniamus quomodo hæc omnia fieri poſſunt.

Notandum eſt omnia prædicta vel fieri à rerum præſentium & ſenſu perceptibilium motu, figura, defectibus, colore, odore, & aliis ſignaturis, fermentorum ἐνεργεία dotatis: vel ex rerum abſentium valida & forti cogitatione, memoria per ſpecies

ſpecies ſibi prius inuſtas prædictas ſignaturas motum, calorem, odorem, &c. repræſentante vel à prolatione nuda, quæ omnia primo fiunt à charactere & ſigillo odii vel amoris indelebili ſpiritibus matris tempore conceptus violenter impreſſo, & in fœtum transplantato, quod ſigillum non ſolum reſuſcitatur à viſu, guſtu, aut odoratu talis rei, ſed ſi forte ſit ſigillum odii, & pars cum quâ diſcordat debilis, vel nuda denominatio rei exoſæ ſigillum prius impreſſum ſomnolentum excitat, verb. grat. ſi mulier conceptus tempore vomituriebat à conſpectu alicujus rei nauſeativæ ab impreſſo ſpiritibus ejus, humoribus & conſequenter fœtui, (dum humores ei in alimentum cedunt) ſigillo odii ſpiritus ſtomachici fœtus, vel à ſola denominatione iſtius rei figuram ejus pingunt, & ab iſta figura præſenti excitatur ſigillum odii pri⁹ impreſſum, à quo ſic excitato conturbantur ſpiritus ſtomachici, & ſubſequitur vomitus: ſic etiam de iis quæ lipothymiam vel tremorem faciunt vel ſudorem ut pro-

latio carnis porcinæ & ſimilium dicendum.

Secundo quædam fiunt ab excellenti & vehementi paſſione, aut ſpirituum conturbatione, à tali re re prius læſorum, uti continget, dum vulnerati plagæ, non ſolum ad præſentiam vulnerantis, ſed ad ejus nominis prolationem (ſpecie depicta in ſpiritibus, qua excitatur ſigillum vindictæ prius impreſſum) ſanguinem plorant & recrudeſcunt; ſic de ſanguine occiſi fluentis ad præſentiam occiſoris dicendum.

Sic recordatio rei periculoſæ vel abominabilis, tremorem facit & horripilationem.

Tertio quædam fiunt à vehementi aſſidua & fixa cogitatione rei amatæ aut exoſæ, qua imprimitur ſpecies talis rei phantaſiæ, ſpiritibus, &c. quæ ſpecies ſeu imago eodem modo operatur, ac ſi res ipſa præſens eſſet, unde pollutio nocturna à ſpecie mulieris prius cupitæ, impreſſa ſpiritibus, ſanguini, vaſis ſpermaticis,&c. ſic ſpectrorum apparitiones contingunt puſillanimis & perterritis pro ſpecie aut figura ima-

a imaginis, ab iis intenſe cogitantibus, in
piritibus impreſſæ, ita ut ab ipſis ſolum
rideantur, non vero ab adſtantibus, niſi
:tiam illi cogitabundi & perterriti, eandem
ibi imaginem in ſpiritibus depingant.
Haud ab ſimili modo, ab aſſidua & fixa co-
gitatione, hypochondriaci imaginem ejus
rei ſigillant in phantaſia & ſpiritibus adeo
firmiter, ut ſpiritus & conſequenter ipſa
anima operetur pro modulo iſtius imagi-
nis, ut dum ſe putant eſſe reges, vates, ca-
nes, lupos, anſeres, cuculos, luſcinias, &c.
geſtus & voces eorum præ ſe ferunt, ac ſi
eſſent tales, huc referendæ ſunt noctam-
bulonum actiones, adeo firmiter fixa eſt
phantaſia, circa imaginem ſibi impreſſam
rei deſideratæ in ſomno, ut cogantur reli-
qua membra phantaſiæ, ſic in objectum
propenſæ prompte mandata exequi; huc
etiam referenda ſunt terrifica inſomnia, &
ephialtes ſeu incubus ſub diverſis figuris
hominis, canis, cati, diaboli, &c. ſimilia.
Species ſeu imagines omnibus prædictis
modis phantaſiæ & ſpiritibus impreſſæ ope-
rantur

rantur, ſicuti fermenta, rerum aſſumptarum aut exterius admotarum, nam ſi fortes ſint ſpiritus noſtros & conſequenter animam ſequaces reddunt.

Igitur cum motus motum imprimit, ut in exemplis de Medicamento Narcotico, de oſcitatione, de Carptionis ſenſu in aſaro, de ſanguine occiſi ad præſentiam homicidæ, &c. & color colorem generat, ut in exemplis de Æthiope, cervis, leporibus, perdicibus, ovis mutantibus colores ſuos à rebus præſentibus coloratis, &c. ſimilia.

Et figura figuram ſigillat, ut in ceraſi ſpecie in embryonem inuſta, macula luniformi, item quando transmutatur fœtus in glirem, murem, piſcem, &c.

Et defectus defectum imprimit, & redundantia redundantiam, ut cum prægnans appetit id cujus non fit particeps, & quando mutili à conceptu, mutilos generant, & quando qui duplicia habent membra, tales generant, &c.

Et aliæ qualitates & ſignaturæ quæcunque tales producunt, ut in exemplo de virtute

tute purgativa medicamenti aſpecti vel odorati, de lippitudine, &c. omnia ſimilia, & cum præfata omnia non ſolum in conſpectu & præſentia, ſed & vehementer exoſa & deſiderata dum abſunt, per recordationem, & nudam denominationem, memoria (ex ſuis ſpeciebus prius impreſſis, in conceptione, vel à vehementia paſſionum, puta iræ, odii, terroris, amoris, &c.) ea repræſentante, ut fit in iis qui à nuda prolatione carnis ſuillæ ſyncopizant, aut à recordatione rei nauſeativæ, puta mucilaginis, puris, Chymi, Chyli, & ſimilium vomunt vel nauſea tentantur: & quando à vulnerantis non ſolum præſentia, ſed denominatione vulnerati plagæ cruorem effundunt, & non ſolum quando characteres prius impreſſi erant in conceptione à ſpecie, ſpiritibus & ſanguini mulieris ſigillata, aut à vehementia præteritarum paſſionum, ſed etiam ab aſſidua ſuper objectum aliquod cogitatione, imago ſeu ſpecies in ſpiritibus ſigillata transformat hypochondriacos in canes, catos, vitrea vaſa, grana triti-

tritici, ſaltem ut ipſi putant. Sequitur phantaſiam per ſe non eſſe transmutatricem omnium rerum, ſed quod ſpecies ſeu imagines rerum præfatis modis impreſſæ phantaſiæ (quæ lucida cum ſit, & diaphani ad inſtar ſpeculi) ſimiles ſpecies in ea producunt, iſtæ vero ſic productæ ſimiles in ſpiritibus ſigillant, iſtæ ſimiles in humoribus, & illæ ſimiles in fætu, ſtomacho, corde, capite, &c. producunt, & ſic omnia producunt ſibi ſimile; iſtæ autem omnes ſpecies ſic impreſſæ retinent rei ſenſibilis fermenti tincturam, adeoque ab eo fiunt vel proximè (ut ſpecies rei coloratæ, figuratæ, moventis, purgativæ, deleteriæ,) vel remote, ut quando imago rei, vel denominatio, producit tales effectus, ſicuti res ipſa præſens, virtute ſigilli prius impreſſi. His adde ut ſupra ſæpius dictum, per animam ſeu formam res tantum ſentit & vivit, &c. non autem alterat, multo adhuc, minus transformat; Ergo neque ejus unica potentia, phantaſia. Præterea ſi phantaſia talia per ſe faceret, poterit novã entita-

entitatem producere, quod ſoli creatori infinito optimo maximo competit, vel omnia rerum ſeminaria in ſe contineret, quod æque abſurdum.

Ex his clariſſime patebit, quomodo tum ſemen fiat, tum ex eo in utero generetur embryo, tum quomodo ab aliena ſpecie impreſſa phantaſiæ mulieris, transformetur in utero, quomodo autem impreſſiones omnes ſigillantur in ſemine prius dictum, in diſcurſu de generatione, igitur tempore coitus, fermenta in ſemine continet membra ſingula cum ſuis proportionibus, lineamentis & connexionibus, item colores, odores, ſapores, diſpoſitiones, inclinationes, geſtus, nævos, maculas, defectus, redundantias, & ſeminaria morborum hæreditariorum, puta epilepſiæ, podagræ, apoplexiæ, &c. illabentem autem materiam ex matre in uteri cavitatem, omnes & ſingulæ iſtæ ſignaturæ ſigillant ſuis characteribus, impermiſtis virtutibus, uti dictum prius de motu, defectu, coloribus, figura, &c. impreſſis imaginationi. Si autem

tem mulier terretur inopinatò à glire, cane, vel piſce, ſigillantur figura proportio & cæteræ omnes ſignaturæ gliris, &c. in imaginatione mulieris, quæ imprimuntur ſpiritibus, iſtæ humoribus, hi autem ſic ſigillati illabentes in uterum ad nutricationem embryonis, fermenta duo cum diverſis figuris ſigillatricibus in ſeinvicem agunt & debilius à fortiori vel ligatur & transmutatur, ut in charactere gliris, muris, ſanguinis, ceraſi, &c. impreſſis membro alicui embryonis, remanente adhuc forma & figura ejus: vel deſtruitur debilius totaliter, ut quando ex ſemine humano à peregrina impreſſione ſuperveniente fit glis, mus, anas, impreſſione belluina deſtruente & obliterante humanam totaliter. Neq; mirum eſt tales impreſſiones recipi in ſemine, & tenello embryone, cum homines toto vitæ ſpatio, ab impreſſionibus ſimilibus fermentorum extraneorum haud ſunt immunes, uti videre eſt in tarantiſmo, hydrophobia, & omnibus morbis contagioſis, quæ licet formam externam hominis non

immu-

immutent (cum organa corporea magis ſolida ſint, quam ut tales recipiant) tamen mutando ſpiritus, qui facile peregrinis impræſſionibus auſcultant, operationes formæ totaliter, vel partialiter immutant.

Cum autem morbi dicuntur produci à phantaſia, quæ fiunt à paſſionibus modum excedentibus, eſt error inconſiderantiæ; nam fiunt à terroris, pavoris, triſtitiæ, ſigillis impreſſis ſpiritibus, ſicuti ut dictum, motus motum producit, color colorem, figura figuram, ſic terror terrorem, metus metus ſigillum, & ira iram, per ſe tantum producunt, per accidens autem morbos, quia ſi per ſe producerent morbos, unus & idem morbus à diverſis paſſionibus non oriretur, neque diverſi morbi ab una paſſionum, non ſolum in diverſis conſtitutionibus, ſed & in eadem penderet, rabies vero, abortus, diarrhœa, uteri ſuffocatio, & reliqua ſimilia; ſequuntur igitur tantum per accidens ad commotionem paſſionum, non vero à fermento, contagio aut veneno à ſpiritibus ſic turbatis confecto aut pro-

 fluen-

fluente, ſed quia iſtorum morborum ſemina prius impreſſa erant, in ſemine avito, materno, paterno, (ſic de aliis à talibus paſſionibus ortis judicandum) vel quia iis laborarunt prius, & ex levi occaſione recidivant, & ſic irrumpunt in ſpiritus noſtros jam à valida & ſubitanea perturbationum procella debilitatos & ligatos, & pro modulo ſigilli ex ſemine impreſſi, utrum id ſit epilepticum, apoplecticum, vertiginoſum, captivi trahuntur ſpiritus, ob imbecillitatem nimium ſequaces redditi cuivis impreſſioni cedunt: ut in uno epilepſiam, in alio diarrhœam, in alio cephalalgiam, uteri ſuffocationem, rabiem, &c. producant.

Quartana, tertiana, podagra, paralyſis, à terroris vel timoris ſpecie fortiter ſpiritibus impreſſa, curantur etiam per accidens, quatenus nimirum impreſſio terroris ſubitanea & fortis, expellit iſtas debiliores, & etiam quod ſpiritus concentrati à terroris ſpecie, fortiores redduntur: ita ut erumpentes ad loca affecta pares fiant ad extinguendum hoſtile morbi fermen-

tum,

tum, quomodo autem per ſe ab una & eadem ſpecie terroris ſic impreſſa, quartana, podagra, & paralyſis curari poſſunt, cum a diverſiſſimis cauſis oriantur, vix ac ne vix concipi poteſt.

Alii, ut probent dari operationem in diſtans, dicunt primò, ab omnibus corporibus radios emitti, in quibus anima operatur præſentiâ ſuâ, & dat iis ἐνεργείαν operandi, & corporeos eſſe iſtos radios, & habere in ſe ſpiritum vitalem, & non ſolum tales radios, ſed & excrementa retinere ſpirituum vitalium portionem, ideoque vivere, & vitam eorum eſſe eandem cum vita animalis cujus ſunt effluvia & excrementa. Secundo dicunt inter corpus & excrementa eſſe quandam concatenationem radiorum iſtorum in omni diſtantia, licet maxima, & ſimilem etiam fieri inter ſanguinem & aliquam aliam corporis partem ſeparatam ab eo in quavis diſtantia.

Sed contra primo, dato quod ſint effluvia ex ſanguine venoſo, & in excrementis, impoſſibile eſt, ſi ſint corporea, dari conca-

tenationem eorum in quavis diſtantia, nam ſi corpus etiam maximum rarefieret ad vel inviſibiles atomos, non ſufficeret ad effluvia ſuppeditanda pro mille leucis, & etiamſi hoc daretur quod ſufficerent, cum tamẽ nullum aliud certum vehiculum iis aſſignent in via certò deficerent. At ſi dixerint concatenationem iſtam ab anima fieri, ſi hoc daretur, ſequeretur quamlibet animã replere totum mundum a polo ad polum, & etiamſi hoc abſurdum daretur, quod anima ſe extenderet ad omnem locum, effluvia iſta corporalia non poterunt illam concomitari ob rationem modo allatam, præterea videmus ſanguinem & excrementum extravenatum in pyxide non minorari, quòd fieret, ſi effluvia continuò emitterent corporea ad tantam diſtantiam.

Deinde cum dicunt excrementa vivere, hoc verum fateor: ſed eandem eſſe cum vita animalis nempe hominis anima rationali informati Atheum non Philoſophum Chriſtianum decet aſſerere. Ut demonſtrent effluvia ſua dicunt cæpe & allium è longin-

longinquo lachymas ex oculis eliciunt ex pipere, iride, ptarmica fit ſternutatio, a croco, hyoſcyamo, Solano, opio conciliatur ſomnus, etiam è longinquo, homo per effluvia unius noctis multo levior evadit, & innumera hujusmodi, attamen hoc universaliter non tenet, nam iſta effluvia fiunt tantum violenter ex corporibus calorem actualem habentibus, & in iis quæ aqueis humiditatibus ſcatent a calore ſolis aut ignis, &c. quod evincunt mercurius & antimonium per infuſionem ſemper menſtrua ſua imprægnantia, & nihil per multos annos ponderis amittentia, item moſchus, zibethum, aſa, magnes, & alia, effluvia & odores emittunt, nihil autem de pondere perdunt: at ſi hoc eſſet emiſſione corpuſculorum, leviora ſane eſſent, quod exeperientiæ repugnat, nam advenientibus aliis fermentis labefactatur eorum virtus, aut ſenio contabeſcit: ſed de quantitate & pondere priſtinis nihil amittunt; ideoque ſequitur iſta effluvia non eſſe corporea, niſi violenter a calore interno aut

 exter-

externo fiant. Sed quod fermenta in ſuis locis vel in rebus, in quocunque ſunt loco, per ſuos radios ſpirituales certam ſphæram conſtituunt, quæ ſphæra tam late patet quam ut aliqua eorum virtus ſenſari queat. Qui radii veſtiuntur amictu aut vaporum violenter excitatorum ex ipſis a calore interno in animalibus, & externo in cæteris quæ non actu calent, aut aliis ex terra ipſa elevatis: cum vero radii iſti exeunt de aliis quæ nullo ex præfatis modis emittunt effluvia corporea, ut magnes ſuccinum, cæpe, allium, &c. dum e longinquo operantur, crediderim ſane non eſſe emiſſione corpuſculorum, quia non minorantur, &c. ſed tantum fermentatione vaporum aqueorum in aere ſuſcitatorum, & ſic de aliis ejusmodi: cum autem emiſſio vaporum ſit actio violenta præcipue in iis, quæ actu non calent, non poſſunt talia effecta conſtantia ut videntur ab iis quæ ſympathiam aut antipathiam exercent ab ea oriri. Præterea ex excrementis viventium jam à corpore ſeparatis, niſi ſit a calore externo, non

poſſunt

poſſunt talia effluvia ſuscitari. Igitur talis concatenatio ſaltem non erit hyeme, atqui hyems non impedit quo minus ſympathetica agant. Ergo non valet eorum argumentum, affecto excremento afficiuntur cacantis nates vel inteſtina in quavis diſtantia, quia datur concatenatio effluviorũ corporeorum continuo ex ambobus emanantium.

Tertio venit Atomiſtarum opinio examinanda, ſed cum fuſe ſatis, dum deformis ſermo eſſet, eorum principia ventilavimus, non opus erit hîc ea repetere, ut vero ex eorum principiis actionem ad diſtans inveniant, magiſterialiter quasdam poſitiones violenter in Philoſophiam intrudunt, dicentes eos rationis expertes qui non credunt. 1. Quod omnes actiones fiant ab atomis discrepanti modo motis, figuris ſuis proportionato. 2. Quod conſtans detur effluvium talium atomorum ab omnibus corporibus compreſſione corporum circumjacentium, &c. & quod poſſint effluvia ex magnete & cæteris videri ope mi-

croſcopii. 3. Quod atomi iſti ſint diverſarum figurarum, & quidem ſint adeo exiles & ſubtiles, ut omnia media pervadant ſine aliqua oppoſitione ut in peſte. Alii ſunt majores qui alios præterire facile non poſſunt. 4. Quod omnia quietem ament permanendo in ſuis locis. 5. Quod quædam ſint loca magis apta ut recipiant tales atomos quam alia, ut atomi morborum animalium brutorum, bruta aggrediuntur non hominem & e contra, & concordantia hæc inter poros & atomos dicitur cognatio. 6. Quod atomi nullibi quieſcant niſi in cognatis poris. 7. Quod nulla diſtantia impediat motum atomorum ad propria loca, nam nulli alii pori poſſunt eos retinere ob appulſum propriorum atomorum, quibus expelluntur, donec ad proprium corpus pervenerint. 8. Quod quo magis appropinquant atomi ſuis domiciliis, minor fit reſiſtentia ex parte objecti, ad quod tendunt, & preſſura fit major, ideoque motus eſt velocior & contra. 9. Datur conjunctio atomorum qui in peregrinatione volant

lant in dorſo aliorum & operantur ſimul. Atque his præmiſſis & conſideratis dicunt contactum in diſtans eſſe tam realem quam ſolis emittendo ſuos radios ad tot mille leucas, & cum medicamentum ſit corpus conſtitutum ex multis particulis (nam de unguenti armarii vi & energia loquuntur) ſequetur, quod conſtans effluvium atomorum ex eo expiret per aſſertionem ſecundam, & per aſſertionem nonam oportet ut conjungantur cum atomis extravenati ſanguinis in paxillo & comitentur eos in fuga, & ſic a conſtante calore atomos ſemper emittunt, & per ſextam & ſeptimam aſſertionem neceſſario pelluntur ad partem affectam ſeu vulneratam quamvis longe diſtantem. Ad ea quæ ſuperius dicta contra atomorum exiſtentiam ſolum unico argumento agam. Omnes atomiſtæ in principiis ſuis conſtituendis vel confugiunt ad partes homœomeras Anaxagoræ, vel cum Lucretio dicunt omnes atomos eſſe ſimiles, diverſas autem operationes fieri ab ordine, connexione, figuris, &c. diverſis. Sed

rantur, ſicuti fermenta, rerum aſſumptarum aut exterius admotarum, nam ſi fortes ſint ſpiritus noſtros & conſequenter animam ſequaces reddunt.

Igitur cum motus motum imprimit, ut in exemplis de Medicamento Narcotico, de oſcitatione, de Carptionis ſenſu in aſaro, de ſanguine occiſi ad præſentiam homicidæ, &c. & color colorem generat, ut in exemplis de Æthiope, çervis, leporibus, perdicibus, ovis mutantibus colores ſuos à rebus præſentibus coloratis, &c. ſimilia.

Et figura figuram ſigillat, ut in ceraſi ſpecie in embryonem inuſta, macula luniformi, item quando tranſmutatur fœtus in glirem, murem, piſcem, &c.

Et defectus defectum imprimit, & redundantia redundantiam, ut cum prægnans appetit id cujus non fit particeps, & quando mutili à conceptu, mutilos generant, A quando qui duplicia habent membra, tales generant, &c.

Et aliæ qualitates & ſignaturæ quæcunque tales producunt, ut in exemplo de virtute

tute purgativa medicamenti aſpecti vel odorati, de lippitudine, &c. omnia ſimilia, & cum præfata omnia non ſolum in conſpectu & præſentia, ſed & vehementer exoſa & deſiderata dum abſunt, per recordationem,& nudam denominationem,memoria (ex ſuis ſpeciebus prius impreſſis, in conceptione, vel à vehementia paſſionum, puta iræ, odii, terroris, amoris, &c.) ea repræſentante, ut fit in iis qui à nuda prolatione carnis ſuillæ ſyncopizant, aut à recordatione rei nauſeativæ, puta mucilaginis, puris, Chymi, Chyli, & ſimilium vomunt vel nauſea tentantur: & quando à vulnerantis non ſolum præſentia, ſed denominatione vulnerati plagæ cruorem effundunt, & non ſolum quando charactères prius impreſſi erant in conceptione à ſpecie, ſpiritibus & ſanguini mulieris ſigillata, aut à vehementia præteritarum paſſionum, ſed etiam ab aſſidua ſuper objectum aliquod cogitatione, imago ſeu ſpecies in ſpiritibus ſigillata transformat hypochondriacos in canes, catos, vitrea vaſa, grana

triti-

tritici, ſaltem ut ipſi putant. Sequitur phantaſiam per ſe non eſſe transmutatricem omnium rerum, ſed quod ſpecies ſeu imagines rerum præfatis modis impreſſæ phantaſiæ (quæ lucida cum ſit, & diaphani ad inſtar ſpeculi) ſimiles ſpecies in ea producunt, iſtæ vero ſic productæ ſimiles in ſpiritibus ſigillant, iſtæ ſimiles in humoribus, & illæ ſimiles in fætu, ſtomacho, corde, capite, &c. producunt, & ſic omnia producunt ſibi ſimile; iſtæ autem omnes ſpecies ſic impreſſæ retinent rei ſenſibilis fermenti tincturam, adeoque ab eo fiunt vel proximè (ut ſpecies rei coloratæ, figuratæ, moventis, purgativæ, deleteriæ,) vel remote, ut quando imago rei, vel denominatio, producit tales effectus, ſicuti res ipſa præſens, virtute ſigilli prius impreſſi. His adde ut ſupra ſæpius dictum, per animam ſeu formam res tantum ſentit & vivit, &c. non autem alterat, multo adhuc, minus transformat; Ergo neque ejus unica potentia, phantaſia. Præterea ſi phantaſia talia per ſe faceret, poterit novã

entita-

entitatem producere, quod ſoli creatori infinito optimo maximo competit, vel omnia rerum ſeminaria in ſe contineret, quod æque abſurdum.

Ex his clariſſime patebit, quomodo tum ſemen fiat, tum ex eo in utero generetur embryo, tum quomodo ab aliena ſpecie impreſſa phantaſiæ mulieris, transformetur in utero, quomodo autem impreſſiones omnes ſigillantur in ſemine prius dictum, in diſcurſu de generatione, igitur tempore coitus, fermenta in ſemine continet membra ſingula cum ſuis proportionibus, lineamentis & connexionibus, item colores, odores, ſapores, diſpoſitiones, inclinationes, geſtus, nævos, maculas, defectus, redundantias, & ſeminaria morborum hæreditariorum, puta epilepſiæ, podagræ, apoplexiæ, &c. illabentem autem materiam ex matre in uteri cavitatem, omnes & ſingulæ iſtæ ſignaturæ ſigillant ſuis characteribus, impermiſtis virtutibus, uti dictum prius de motu, defectu, coloribus, figura, &c. impreſſis imaginationi. Si au-

tem mulier terretur inopinatò à glire, cane, vel piſce, ſigillantur figura proportio & cæteræ omnes ſignaturæ gliris, &c. in imaginatione mulieris, quæ imprimuntur ſpiritibus, iſtæ humoribus, hi autem ſic ſigillati illabentes in uterum ad nutricationem embryonis, fermenta duo cum diverſis figuris ſigillatricibus in ſeinvicem agunt & debilius à fortiori vel ligatur & transmutatur, ut in charactere gliris, muris, ſanguinis, ceraſi, &c. impreſſis membro alicui embryonis, remanente adhuc forma & figura ejus: vel deſtruitur debilius totaliter, ut quando ex ſemine humano à peregrina impreſſione ſuperveniente fit glis, mus, anas, impreſſione belluina deſtruente & obliterante humanam totaliter. Neq; mirum eſt tales impreſſiones recipi in ſemine, & tenello embryone, cum homines toto vitæ ſpatio, ab impreſſionibus ſimilibus fermentorum extraneorum haud ſunt immunes, uti videre eſt in tarantismo, hydrophobia, & omnibus morbis contagioſis, quæ licet formam externam hominis non immu-

immutent (cum organa corporea magis ſolida ſint, quam ut tales recipiant) tamen mutando ſpiritus, qui facile peregrinis impræſſionibus auſcultant, operationes formæ totaliter, vel partialiter immutant.

Cum autem morbi dicuntur produci à phantaſia, quæ fiunt à paſſionibus modum excedentibus, eſt error inconſiderantiæ; nam fiunt à terroris, pavoris, triſtitiæ, ſigillis impreſſis ſpiritibus, ſicuti ut dictum, motus motum producit, color colorem, figura figuram, ſic terror terrorem, metus metus ſigillum, & ira iram, per ſe tantum producunt, per accidens autem morbos, quia ſi per ſe producerent morbos, unus & idem morbus à diverſis paſſionibus non oriretur, neque diverſi morbi ab una paſſionum, non ſolum in diverſis conſtitutionibus, ſed & in eadem penderet, rabies vero, abortus, diarrhœa, uteri ſuffocatio, & reliqua ſimilia; ſequuntur igitur tantum per accidens ad commotionem paſſionum, non vero à fermento, contagio aut veneno à ſpiritibus ſic turbatis confecto aut pro-

 fluen-

fluente, ſed quia iſtorum morborum ſemina prius impreſſa erant, in ſemine avito, materno, paterno, (ſic de aliis à talibus paſſionibus ortis judicandum) vel quia iis laborarunt prius, & ex levi occaſione recidivant, & ſic irrumpunt in ſpiritus noſtros jam à valida & ſubitanea perturbationum procella debilitatos & ligatos, & pro modulo ſigilli ex ſemine impreſſi, utrum id ſit epilepticum, apoplecticum, vertiginoſum, captivi trahuntur ſpiritus, ob imbecillitatem nimium ſequaces redditi cuivis impreſſioni cedunt: ut in uno epilepſiam, in alio diarrhœam, in alio cephalalgiam, uteri ſuffocationem, rabiem, &c. producant.

Quartana, tertiana, podagra, paralyſis, à terroris vel timoris ſpecie fortiter ſpiritibus impreſſa, curantur etiam per accidens, quatenus nimirum impreſſio terroris ſubitanea & fortis, expellit iſtas debiliores, & etiam quod ſpiritus concentrati à terroris ſpecie, fortiores redduntur: ita ut erumpentes ad loca affecta pares fiant ad extinguendum hoſtile morbi fermen-

tum,

tum, quomodo autem per ſe ab una & eadem ſpecie terroris ſic impreſſa, quartana, podagra, & paralyſis curari poſſunt, cum à diverſiſſimis cauſis oriantur, vix ac ne vix concipi poteſt.

Alii, ut probent dari operationem in diſtans, dicunt primò, ab omnibus corporibus radios emitti, in quibus anima operatur præſentiâ ſuâ, & dat iis ἐνεργείαν operandi, & corporeos eſſe iſtos radios, & habere in ſe ſpiritum vitalem, & non ſolum tales radios, ſed & excrementa retinere ſpirituum vitalium portionem, ideoque vivere, & vitam eorum eſſe eandem cum vita animalis cujus ſunt effluvia & excrementa. Secundo dicunt inter corpus & excrementa eſſe quandam concatenationem radiorum iſtorum in omni diſtantia, licet maxima, & ſimilem etiam fieri inter ſanguinem & aliquam aliam corporis partem ſeparatam ab eo in quavis diſtantia.

Sed contra primo, dato quod ſint effluvia ex ſanguine venoſo, & in excrementis, impoſſibile eſt, ſi ſint corporea, dari conca-

tenationem eorum in quavis diſtantia, nam ſi corpus etiam maximum rarefieret ad vel inviſibiles atomos, non ſufficeret ad effluvia ſuppeditanda pro mille leucis, & etiamſi hoc daretur quod ſufficerent, cùm tamē nullum aliud certum vehiculum iis aſſignent in via certò deficerent. At ſi dixerint concatenationem iſtam ab anima fieri, ſi hoc daretur, ſequeretur quamlibet animā replere totum mundum a polo ad polum, & etiamſi hoc abſurdum daretur, quod anima ſe extenderet ad omnem locum, effluvia iſta corporalia non poterunt illam concomitari ob rationem modo allatam, præterea videmus ſanguinem & excrementum extravenatum in pyxide non minorari, quòd fieret, ſi effluvia continuò emitterent corporea ad tantam diſtantiam.

Deinde cum dicunt excrementa vivere, hoc verum fateor: ſed eandem eſſe cum vita animalis nempe hominis anima rationali informati Atheum non Philoſophum Chriſtianum decet aſſerere. Ut demonſtrent effluvia ſua dicunt cæpe & allium è longin-

longinquo lachymas ex oculis eliciunt ex pipere, iride, ptarmica fit ſternutatio, a croco, hyoſcyamo, Solano, opio conciliatur ſomnus, etiam è longinquo, homo per effluvia unius noctis multo levior evadit, & innumera hujusmodi, attamen hoc univerſaliter non tenet, nam iſta effluvia fiunt tantum violenter ex corporibus calorem actualem habentibus, & in iis quæ aqueis humiditatibus ſcatent a calore ſolis aut ignis, &c. quod evincunt mercurius & antimonium per infuſionem ſemper menſtrua ſua impraegnantia, & nihil per multos annos ponderis amittentia, item moſchus, zibethum, aſa, magnes, & alia, effluvia & odores emittunt, nihil autem de pondere perdunt: at ſi hoc eſſet emiſſione corpuſculorum, leviora ſane eſſent, quod exeperientiæ repugnat, nam advenientibus aliis fermentis labefactatur eorum virtus, aut ſenio contabeſcit: ſed de quantitate & pondere priſtinis nihil amittunt; ideoque ſequitur iſta effluvia non eſſe corporea, niſi violenter a calore interno aut

 exter-

externo fiant. Sed quod fermenta in ſuis locis vel in rebus, in quocunque ſunt loco, per ſuos radios ſpirituales certam ſphæram conſtituunt, quæ ſphæra tam late patet quam ut aliqua eorum virtus ſenſari queat. Qui radii veſtiuntur amictu aut vaporum violenter excitatorum ex ipſis a calore interno in animalibus, & externo in cæteris quæ non actu calent, aut aliis ex terra ipſa elevatis: cum vero radii iſti exeunt de aliis quæ nullo ex præfatis modis emittunt effluvia corporea, ut magnes ſuccinum, cæpe, allium, &c. dum e longinquo operantur, crediderim ſane non eſſe emiſſione corpuſculorum, quia non minorantur, &c. ſed tantum fermentatione vaporum aqueorum in aere ſuſcitatorum, & ſic de aliis ejusmodi: cum autem emiſſio vaporum ſit actio violenta præcipue in iis, quæ actu non calent, non poſſunt talia effecta conſtantia ut videntur ab iis quæ ſympathiam aut antipathiam exercent ab ea oriri. Præterea ex excrementis viventium jam à corpore ſeparatis, niſi ſit a calore externo, non

poſſunt

poſſunt talia effluvia ſuscitari. Igitur talis concatenatio ſaltem non erit hyeme, atqui hyems non impedit quo minus ſympathetica agant. Ergo non valet eorum argumentum, affecto excremento afficiuntur cacantis nates vel inteſtina in quavis diſtantia, quia datur concatenatio effluviorũ corporeorum continuo ex ambobus emanantium.

Tertio venit Atomiſtarum opinio examinanda, ſed cum fuſe ſatis, dum deformis ſermo eſſet, eorum principia ventilavimus, non opus erit hîc ea repetere, ut vero ex eorum principiis actionem ad diſtans inveniant, magiſterialiter quasdam poſitiones violenter in Philoſophiam intrudunt, dicentes eos rationis expertes qui non credunt. 1. Quod omnes actiones fiant ab atomis discrepanti modo motis, figuris ſuis proportionato. 2. Quod conſtans detur effluvium talium atomorum ab omnibus corporibus compreſſione corporum circumjacentium, &c. & quod poſſint effluvia ex magnete & cæteris videri ope mi-

lant in dorſo aliorum & operantur ſimul. Atque his præmiſſis & conſideratis dicunt contactum in diſtans eſſe tam realem quam ſolis emittendo ſuos radios ad tot mille leucas, & cum medicamentum ſit corpus conſtitutum ex multis particulis (nam de unguenti armarii vi & energia loquuntur) ſequetur, quod conſtans effluvium atomorum ex eo expiret per aſſertionem ſecundam, & per aſſertionem nonam oportet ut conjungantur cum atomis extravenati ſanguinis in paxillo & comitentur eos in fuga, & ſic a conſtante calore atomos ſemper emittunt, & per ſextam & ſeptimam aſſertionem neceſſario pelluntur ad partem affectam ſeu vulneratam quamvis longe diſtantem. Ad ea quæ ſuperius dicta contra atomorum exiſtentiam ſolum unico argumento agam. Omnes atomiſtæ in principiis ſuis conſtituendis vel confugiunt ad partes homœomeras Anaxagoræ, vel cum Lucretio dicunt omnes atomos eſſe ſimiles, diverſas autem operationes fieri ab ordine, connexione, figuris, &c. diverſis. Sed

contra primos ſic arguo, Cum leo, vulpes, lupus, urſus, accipiter, corvus, canis, ſus, & centum animalia carnivora unumquodque eorum unâ librâ carnis bovinæ veſcitur, & ſuppone hominem & reliqua omnia uncias quatuor alimenti habuiſſe ex una iſta libra, errantne in una libra carnis tot diverſi atomi quot comedentes, certe hoc non dixerint cum in una libra ponderante duodecim uncias hoc computo erunt quadraginta unciæ: ſi vero refugiant cum Lucretio ad diverſas poſitiones atomorum, aſſignent rationem quæſo cur omnia non paſcuntur omnibus, & cur quod uni alimentum alteri venenum. Ni fallor, reſponſio erit ob diverſitatem atomorum, vel ſi dicant provenire a diverſa coñexione, cur fit cum dicunt ſpecies viſibiles, audibiles, odorabiles, &c. fieri ab aporhæa atomorum, ut vitent hoc abſurdum, corpora ſic continuo minorari volunt ex aliis corporibus alia in locum eorum ſubſtitui. Ponamus v. g. hominem, & venenatas plantas, puta aconitum, hyoſcyamum, &c. in uno

loco

loco perpetuo eſſe ut effluvia ab herbis deperdita ſuppeditentur ab aporhæa ex hominibus & contra, & tamen non mutantur ſecundum eos, quia mutatur ſitus atomorum advenientium, cur igitur pari modo dum homines veſcuntur talibus plantis non poſſunt diverſas connexiones atomorum eorumq́ mutare in ſuam ſubſtantiam, cum major vis transmutativa in ſtomacho reſidet, quam in externa ſuperficie corporis, ubi fit neceſſario appoſitio atomorum deperditorum. Apage cum talibus nugis, inventum ſane puerile homine philoſopho indignum, de cognatione atomorum & pororum nihil dicam; nam datis ſemel atomis, cum leviſſima ſunt corpuscula vel minimo oris ſpiritu à terra ad ſolem, a polo ad polum penetrando ſaxa, montes, marmora, ferrum, & quid non: dicto citius meant & remeant obſequioſi ut mandata a ſuis patronis accipiant ad omnes poſſibiles actiones obeundas non ſolum ut extraneas peregrinationes ſubeant magis activi & veloces, ſed ut pigriores, hebetiores & de-

ſides

ſides premant, atq; eos in itinere fatiſcentes & claudicantes dorſa & humeris portent & ſublevent, procul dubio omnibus aliis philoſophis palmam præripitis, qui naturam adeo obſequioſam vobis nolit velit redditis, ſed de his ſatis quæ vel fidem Peripateticam tranſcendent.

Ultimo, auctor Philoſophiæ Moſaicæ dicit omnes actiones naturales fieri immediate a ſpiritu DEI incumbente aquis, & quia Spiritus iſte incorruptibilis, æternus, infinitus, &c. ideo ſuæ actionis nullum habet terminum, & hinc concludit nullum eſſe rebus naturalibus in agendo virtutis orbem poſitum, quia hoc ſpiritu animantur, qui agit in quavis diſtantia.

Contra eum ſic arguo. Si res non per ſe ſed per iſtum ſpiritum infinitum, &c. operarentur, nullæ eſſent rebus virtutes propriæ, & vires rerum naturalium non eſſent iis concreatæ, & fruſtranea eſſet omnis philoſophia, & v. gr. cum ignis comburit, non erit ignis actio, ſed Dei aut ſpiritus in igne, & cum aliquod medicamentum purgans

exhi-

exhibetur, purgatio non erit actio naturalis medicamenti, ſic de attractione magnetis, &c. & ſic omnes actiones erunt ſupernaturales, & proinde nulla dabuntur accidentia, ſed cum hæc ſint magna abſurda, refutatione non egent. Dum hæc ſcribo, non poſſum ſilentio pertranſire argumenta quædam Kircheri eum refutantis in arte ſua magnetica, tanquam patronum unicum unguenti armarii, nam primo licet ex principiis ejus inferre liceat, unguentum agere in diſtantia infinita, nempe quia fit a ſpiritu iſto infinito virtus ejus ſanativa, tamen alii qui id defendunt, dicunt virtutem ejus extendi ad certam diſtantiam tantum intra mundi polos, ideoque non eſſe ſimpliciter infinitam. 2. Dicit, ſi ſphæra rerum eſſet infinita in agendo, tunc nemo Romæ eſſet tutus a baſiliſcis Lybicis, a dipſadibus Ægyptiacis, draconibus Africanis, eorumqne virulento flatu, nemo a contagione peſtis Germanicæ, aut ab effluvio Napelli Alpini, &c. in aliis regionibus eſſet tutus a vertigine. Neuter eorum ſe intelligit, unus

quid

quid defendat, alter quid refutet. Nam primo, ſi hoc eſſet verum quod actiones omnium rerum eſſent indeterminatæ, & in quavis diſtantia agerent, tunc contra auctorem Philoſophiæ Moſaicæ habet intentum Kircherus, ſed ideone illicitum eſt iſtud unguentum, quia inſulſus ille non bene defendit? Non dicendum eſt res omnes habere tam amplam ſphæram operationum, ſed tantum determinatam, & ſphæras rerum diſtingui, & ea quæ agunt per odium vel amorem non habere tales, ſed ea quæ ſympathiam exercent, quæ non fit inter omnia prædicta, ſed tantum inter totum & partem. Quod dicit inter omnes res creatas hoc ſolum indulgendum huic unguento quod in tanta diſtantia curet; omnino falſum & contrarium in plurimis exemplis conſtat prius deſcriptis, nempe Sympathia Conchylium in quavis diſtantia cum mare fluente & refluo; oſtreorum & pupilli oculi cati cum luna, vini & cereviſiæ in cadis cum vino & hordeo florentibus in campis, ceraſi ſpecies impreſſa in embryo-

embryonem per imaginationem internam mutat colores cum aliis in arboribus, &c. Et cum dicis a pacto aut explicito aut implicito fieri cum diabolo an & iſta etiam ut ſentiant amicum aut inimicum in diſtantia pepigerunt cum eo fœdus? Ut probet nullam dari actionem in diſtans negat Sympathiam inter polum & magnetem, & dicit magnetem eſſe partem terræ homogeneã & genuinum ejus filium, & e ſemine terræ & naturali fieri, & habere totam ſuam vim a terra, & ſicuti tellus ad polos mundi ita magnetem ad polos terræ dirigi. Si ſit pars terræ homogenea, cur igitur reliquæ partes non æque participant vim attractivam repulſivam & converſivam. Cur contra Gilbertum negat terram eſſe magnetem? Et ſi tellus, ut vult ſit totius virtutis magneticæ fons, certe ipſa terra erit magis magnetica, quomodo quis dabit quod non habet in ſe? Proinde magnetem fieri ex ſemine terræ & ſuo & eſſe partem terræ, neſcio quomodo hoc fieri poteſt, nam terra cum ex ejus principiis ſit elemementum, nul-

nullum ſemen habet. Si vero dicat ſemen habere in terra, cur reliqua ſemina non idem faciunt quæ ſunt in terra? Ignorat magnetem ſicuti reliquos lapides fieri ex aqua ſemine lapidifico imprægnata, ut & ipſa terra ex ſuo ſemine, uti in principio hujus tractatus probatum. Ideoque dico ſi bene diſtinxiſſent inter ſympathiam & concordiam & discordiam, & concordias & discordias, in eas quæ contactu & in diſtans operantur, neque magneti inter ea uni tantum tribuiſſent, neque omnia magnetice agere dixiſſent promiſcue, neque Kircherus librum ſuum mundum magneticum appellans eos reprehendiſſet, nam non video qua ratione mundum magneticum magis appellaret quam mundum Calltheticum.

Eos qui a ſtellis & ſole virtutem iſtam ſympatheticam deducunt jam refutavimus in principio tractatus, ubi oſtendimus res nullo modo dependere ab iis ut tales vel tales ſortiantur virtutes, nam terra habebat in ſe ante productum ſolem fermenta

omnium vegetabilium, & conſequenter omnes virtutes.

Cum igitur ſympathia non fiat in diſtantiſſimis locis a phantaſia rerum ecſtatice ſuſcitata, ut vult Helmontius, neque ab atomis, neque per concatenationem effluviorum corporeorum, vel ab anima extra proprium corpus operante, neque a ſpiritu illo infinito aquis incubante, &c. Ut modum igitur inveniamus quomodo fiat illa compaſſio, cum ex innumeris exemplis conſtet talem dari. Primo ex præcedentibus liquet omne compoſitum conſtare ex materia, forma & fermento: a materia habet ſuam quantitatem & conſiſtentiam, a forma habent quod vivat & ſentiat luculentius aut obſcurius, uti pri⁹ probatum, & a fermento omnes aliæ actiones quæcunque dependent, ut & mutationes ad bonum vel malum. Hinc igitur patet, quomodo affecto ſanguine & ſpiritibus intra venas hominis, fermento icterico vel melancholico afficiatur ſpiritus ſanguinis in vitro hermetice clauſo etiam,

muta-

mutatione coloris in lividum & flavum (& ſic de cæteris ejusmodi exemplis judicium eſto) quod ſimili modo ab eodem fermento iſte ſpiritus afficiatur, quo afficitur ſanguis in venis licet in maxima diſtantia: & cum iſtud fermentum non poſſit produci per ſe intra vitri parietes, oportet illud advehi, unde etiam patet fermentum penetrans vitrum hermetice clauſum, dimenſionum legibus non eſſe aſtrictum, quod etiam patet in magnete penetrante marmora, ſaxa, montes, &c, Secundo, cum conſtet ex prædictis formas rerum in ſe non differre ſpecie, ſed numero (omnem autem differentiam provenire a fermentis) & eſſe quaſi radios formæ univerſalis quam demonſtravimus dari, radii autem iſti in centro univerſalis formæ conveniunt & uniuntur. Hinc patet primo, radios formarum totius & partis compatientium ſimul convenire & cum affecto uno eodem modo afficitur alterum (ſive id ſit totum ſive pars) neque forma unius per ſe alterius radios ſic permutare poteſt (cum res

non

non alterent ſe per animam ſed tantum vivant & ſentiant.) Reſtat cum radiis unius formæ fermentum (cum ſit ſpirituale) alterius affecti in diſtans ferri, ut reciproce colloquia privata habeant: ut unum aliud bene aut male afficiat, totum attrahendo ad ſe ægritudinem partis, pars etiam ægritudinem totius, vel illi communicando robur & ſanitatem ſibi ab alio amico præſenti communicatam: licet non ſit utrique præſens, ſufficit ut vel toti vel parti adhibeatur, & ſic de morbis ab inimico uni vel alteri implantatis dicendum. Prioris exemplum erit quod teſtacea fere omnia procul etiam a mari, fluente, eo, aperiantur & contra. Alterius exemplum erit, quod naſus inſititius mortuo eo de cujus carne deſumptus erat de facie ejus ubi vegetaverat gangræna affectus decidat, atque innumera alia ejusmodi ſuperius deſcripta. Vel ſic quia ſigillatur forma rei ab inimico affectæ, fermenti ſpecie & imagine: & iſtud ſigillum ſic formæ inuſtum, retinet fermenti & rei ſenſibilis vim & efficaciam: & penetrando radios formæ amici ſigillum in ea ſimile producit, (uti fit in colore, ſapore, figura, motu, & cæteris ſignaturis prope conſpectis producentibus in ſubjectis appropriatis & diſpoſitis ſignaturas ſibi ſimiles) ſigillatur primo in rei compatientis phantaſia & ſpiritibus, & ſucceſſive reliquis partibus imprimitur, v. gr. ſuppone brachium hominis gangræna affectum eſſe, vel ipſum hominem moribundum, de cujus brachio naſus inſititius deſumptus erat, fermentum gangrænoſum & mortiferum, ſigillum ſuum inurit

humoribus, phantaſiæ, & ſpiritibus, hominis moribundi, aut gangræna affecti: qui ſpiritus (cum ſint uti formæ reliquorum ex forma univerſali) ſic ſigillati in centro obviant radiis ſpiritus partis, nempe naſi, & pro modulo ſigilli iis prius impreſſi, ſigillant iſtos ſpiritus naſi, & cum totum moritur, moritur etiam pars, & ſic de aliis exemplis ejusmodi.

Hinc igitur clare ſequitur, eos qui tot ſimplicia ſelecta in compoſitione unguenti Armarii, aut pulveris Sympathetici congerunt, penitus errare, credentes iſtis ſolum ſimplicibus in tali quantitate commiſtis ineſſe talem virtutem: nam quod pulvis vel unguentum agant in diſtans, non fit ratione ingredientiũm, nam non requiritur medicamentum quod ex ſe vel ſua virtute, agat in diſtans, ſed ſatis eſt, ſi habeat in ſe virtutem curativam, cum non vehatur ſuis alis; nam adhibitum uni vel alteri quæ compatiuntur vis curativa vel deſtructiva, fertur radiis formæ ſpiritualis (uti dictum) ad amicum ut eum participem reddat gaudii aut terroris & triſtitiæ: quod vero in diſtans fiat talis perceptio amici vel inimici, cum gaudio & triſtitia ſolum a forma provenit, quæ dat omnibu ut ſentiant uti probatum, curatio autem deſtructio, ligatio, aut transmutatio provenit a fermentis cum forma advectis.

Quando in ictero, ſcorbuto, &c. exhibetu tantillum ſanguinis aut urinæ patientis cibi commixtum canibus, canes non trahunt ægritudinem, neq; transfertur ad eos (ut falſo pu

tan

tant nonnulli) nam non ſunt capaces iſtius morbi, ſed ſi ſanetur morbus, (quod ſæpiſſime continget) eſt quia in ſanguine & excrementis, pars fermenti morbifici a canibus, &c. commeſti, deſtruitur a fermentis eorum fortioribus vel ligatur, & ſic affecta iſta portiuncula fermenti morbifici a cane commeſti, afficitur totum quod erat in homine, & perit ægritudo. Sic etiam quando vegetabile aliquod aut ejus ſemen homini vel particulari membro amicum, & morbo ejus contrarium irrigatur mumia morbi & terræ committitur ut creſcat, v. g. in ictero chelidonia grana juniperi, &c. in hydrope abſynthium, ebulus, in pleuritide papaver Rheas, hypericon, in peſte ſcordium, ſcorzonera in ulceribus & vulneribus perſicaria maculata, panax: illic pars fermenti ligatur vel deſtruitur a fermentis iſtarum eam vincentibus & ſic debellatur reliquum ægritudinis in homine: quod vero perhibetur iſtam herbā tali modo a fermento morbifico irrigatam homini aut alteri animali exhibitam communicare iis morbum nullo modo verum eſt, niſi fermentum morbificum quo irrigata erat planta transmutaverit virtutem herbæ ſanativam, totaliter aut partialiter in ſuā naturam deleteriam, ut continget in ſalvia ab halitu bufonis infecta, & in herbis prope ſerpentum cavernas, ſed ſi hoc fiat, morbi vis intenditur quod alias abigeretur. Si autem herbæ aut eorum ſemina irrigantur mumia morbi, quæ habent virtutem producendi talem morbum (ſic

de

A91 1656292

de animalibus, mineralibus, & eorum partibus judicandum) intenditur tunc ægritudo: ut v. gr. ſi urina aut ſanguine & ſudore, &c. febricitantis irrigetur anacardis aut ejus ſemen, intenditur febris; ſic lolium eodem modo uſurpatum intendit vertiginem, ſic aſarum intendit vomitum, ea autem Vegetabilia, Animalia, Mineralia, & eorum partes quæ intus exhibita venena homini ſunt, puta hyoſcyamus, cicuta, aconitum, arſenicum, &c. ſi mumia hominis alioquin bene valentis irrigentur corrumpendo & deſtruendo portiunculam fermenti in mumia ratione compaſſionis reliquum in homine deſtruunt aut transmutant diverſimode pro diverſa uniuscujusq. natura: & multa alia ejusmodi mirabilia per transplantationē reſultantia inveniet curioſus lector. Debuiſſem huic tractatui ſubnectere curationis methodum, clariorem per Sympathiam, ſed de ea alias cum Deo dabitur occaſio differendi. Atque hæc ſunt benevole lector quæ ex prima inſpectione naturæ in ſpeculo animalium, vegetabilium & mineralium nitentis delineare poteram, viſu disgregato deficientibus coloribus vivacibus, & ex intenſa nimis cogitatione ſpiritibus pæne exhauſtis non abs re erit cæptis paulisper deſiſtere, refocillatis a. ſpiritibus languentibus, oculis ablutis, & coloribus novis probe inſtructus, propediem ut ſpero, ſecundo opus aggrediar. Si a. ex prædictis facilior pateat aditus ad naturæ occulta myſteria, Deo Opt. Max. a quo deſcendit omne donum bonum, gratias age. Vale.

FINIS.

Digitized by Google

29
A-76